

Collection of Papers
from the International Academic Online Conference
22nd – 23rd of April 2021

LEGISLATIVE AND APPLICATION INVENTIVENESS IN COMMERCIAL LAW DURING THE COVID-19 PANDEMIC

Zborník príspevkov
z medzinárodnej vedeckej online konferencie
22. – 23. apríla 2021

LEGISLATÍVA A APLIKAČNÁ INVENCIA V OBCHODNOM PRÁVE POČAS PANDÉMIE COVID-19

SYMPOSIA, COLLOQUIA, CONFERENCES
SYMPÓZIÁ, KOLOKVIÁ, KONFERENCIE

LEGISLATIVE AND APPLICATION INVENTIVENESS
IN COMMERCIAL LAW DURING THE COVID-19
PANDEMIC

BRATISLAVA LEGAL FORUM 2021

LEGISLATÍVA A APLIKAČNÁ INVENCIA
V OBCHODNOM PRÁVE POČAS PANDÉMIE COVID-
19

BRATISLAVSKÉ PRÁVNICKÉ FÓRUM 2021

Collection of Papers from the International Academic Online Conference
Bratislava Legal Forum 2021
organised by the Comenius University in Bratislava, Faculty of Law
on 22nd – 23rd of April 2021
under the auspices of the Alumni Club of Comenius University in Bratislava,
Faculty of Law.

Zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej online konferencie
Bratislavské právnické fórum 2021
organizovanej Univerzitou Komenského v Bratislave, Právnickou fakultou
v dňoch 22. – 23. apríla 2021
pod záštitou
Alumni Klubu Univerzity Komenského v Bratislave, Právnickej fakulty.

Univerzita Komenského v Bratislave
Právnická fakulta
2021

Reviewers of Papers / Recenzenti:

- prof. JUDr. Mojmír Mamojka, PhD.
- doc. JUDr. Jana Duračinská, PhD.
- doc. JUDr. Peter Lukáčka, PhD.
- doc. JUDr. Jozef Vozár, PhD.
- doc. Dr. Angelika Mašurová
- JUDr. Barbora Grambličková, PhD., LL.M.
- JUDr. Matej Smalík, PhD.
- JUDr. Jana Strémy, PhD.
- Mgr. Daniel Zigo, PhD., LL.M.
- JUDr. Mgr. Dominika Pintérová
- Mgr. Simona Adamiková

Editors / Zostavovatelia:

- Mgr. Andrea Szakács, PhD.
- Mgr. Tibor Hlinka, PhD.
- Ing. Magdaléna Mydliarová
- Mgr. Silvia Senková
- Mgr. Michaela Durec Kahounová

Scientific committee / Vedecká komisia:

doc. JUDr. Eduard **Burda**, PhD. – head of the committee / predseda komisie

prof. Mgr. Ľubomír **Batka**, Dr. theol.

prof. PaedDr. JCDr. Róbert **Brtko**, CSc.

prof. ThDr. PaedDr. Ján **Duda**, PhD.

prof. JUDr. Svetlana **Ficová**, CSc.

prof. JUDr. Mojmír **Mamojka**, PhD.

prof. JUDr. Matúš **Nemec**, PhD.

prof. JUDr. Margita **Prokeínová**, PhD.

prof. JUDr. PhDr. Miroslav **Slašťan**, PhD.

prof. JUDr. Tomáš **Strémy**, PhD.

prof. JUDr. Ján **Svák**, DrSc.

prof. JUDr. Juraj **Váčok**, PhD.

prof. JUDr. Mgr. Vojtech **Vladár**, PhD.

prof. JUDr. Marián **Vrabko**, CSc.

Priv. Doz. DDr. Antonio **Merlino**, Dr. Habil

doc. JUDr. Ing. Ondrej **Blažo**, PhD.

doc. JUDr. Marek **Domin**, PhD

doc. Mgr. Lenka **Dufalová**, PhD.

doc. JUDr. Juraj **Hamulák**, PhD.

doc. JUDr. Ing. Matej **Kačaljak**, PhD.

doc. Mgr. Marek **Káčer**, PhD.

doc. JUDr. Ondrej **Laciak**, PhD.

doc. JUDr. Peter **Lukáčka**, PhD.

doc. Mgr. Miroslav **Lysý**, PhD.

doc. JUDr. Ján **Matlák**, CSc.

doc. JUDr. Zuzana **Milkvá Illýová**, PhD.

doc. Mgr. Matej **Milkvý**, PhD., LL.M.

doc. PhDr. JUDr. Lucia **Mokrá**, PhD.

doc. JUDr. Mgr. Martin **Turčan**, PhD.

JUDr. Jozef **Andraško**, PhD.

JUDr. Mária **Havelková**, PhD.

JUDr. Matúš **Mesarčík**, PhD., LL.M.

JUDr. Lucia **Plaváková**, PhD.

Mgr. Martin **Dufala**, PhD.

Mgr. Andrea **Szakács**, PhD.

Mgr. Irena **Bihariová**

ISBN 978-80-7160-607-9
EAN 9788071606079

CONTENT / OBSAH

UPLATŇOVANIE KOLEKTÍVNYCH PRÁV VERITEĽOV V INSOLVENČNOM KONANÍ POČAS PANDÉMIE COVID-19.....	7
Radoslav Baran	7
PER ROLLAM NEBO TECHNICKY NA DÁLKU? SROVNÁNÍ ČESKÉHO A SLOVENSKEHO ŘEŠENÍ OBCHODNĚ-KORPORAČNÍCH PROBLÉMŮ SOUVISEJÍCÍCH S PADNEMÍ COVID-19	17
Michal Černý.....	17
OBCHODNÉ ZÁVÄZKOVÉ VZŤAHY V DOBE PANDÉMIE OCHORENIA COVID-19	33
Dominika Cukerová	33
VÝKON ROZHODOVACÝCH PRÁVOMOCÍ V PERSONÁLNYCH OBCHODNÝCH SPOLOČNOSTIACH POČAS PANDÉMIE COVID-19 ..	44
Patrícia Dutková.....	44
VALNÉ ZHROMAŽDENIE POČAS PANDÉMIE COVID-19.....	50
Peter Lukáčka, Matej Smalík	50
VPLYV COVID-19 NA FUNGOVANIE A ROZHODOVANIE ORGÁNOV KAPITÁLOVEJ OBCHODNEJ SPOLOČNOSTI.....	57
Dominika Pintérová	57
SANAČNÉ A DEŠTRUKČNÉ METÓDY RIEŠENIA KRÍZY V PODNIKU	70
Jana Strémy	70
ROZHODOVANIE KOLEKTÍVNYCH ORGÁNOV V PODMIENKACH OBMEDZENIA MOBILITY OSÔB.....	80
Noemi Turanovičová.....	80

UPLATŇOVANIE KOLEKTÍVNYCH PRÁV VERITEĽOV V INSOLVENČNOM KONANÍ POČAS PANDÉMIE COVID-19

Radoslav Baran

Trnavská univerzita v Trnave, Právnická fakulta

Key words: insolvency proceeding, bankruptcy proceeding, creditor, debtor

Kľúčové slová: insolvenčné konanie, konkurzné konanie, veriteľ, dlžník

Abstrakt

Súčasná situácia a jej vývoj vo veci šíriacej sa pandémie COVID-19 donútila zákonodarcu k mimoriadnej úprave niektorých práv a povinností dotknutých subjektov prijatím zákona č. 62/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej choroby COVID-19 a v justícii a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (ďalej len „zákon č. 62/2020 Z. z.“). Prijatím zákona č. 62/2020 Z. z. došlo rovnako aj k zásahu do práv, právom chránených záujmov a povinností subjektov v insolvenčnom konaní, okrem iného aj veriteľov. Príspevok autora sa zameriava na aktuálne problémy v súvislosti s uplatňovaním kolektívnych práv veriteľov v insolvenčnom konaní zohľadňujúc prijatú právnu úpravu zákona č. 62/2020 Z. z. a aplikačnú prax.

Abstract

The current situation and its development in the matter of the spreading COVID-19 pandemic has forced the legislator to make special adjustments to certain rights and obligations of the entities concerned by adopting Act No. 62/2020 Coll. on certain extraordinary measures in connection with the spread of the dangerous contagious disease COVID-19 and in the judiciary and amending certain laws (hereinafter referred to as "Act No. 62/2020 Coll."). By adopting Act No. 62/2020 Coll. there has also been an interference with the rights, legally protected interests and obligations of entities in insolvency proceedings, including creditors. The author's contribution focuses on current issues in connection with the exercise of collective rights of creditors in insolvency proceedings, taking into account the adopted legislation of Act No. 62/2020 Coll. and application practice.

ÚVOD

Koronavírus a jeho šíriaca sa pandémia rovnako ako vyhlásenie mimoriadnej situácie na Slovensku či v iných štátoch celého sveta, nespôsobili len zastavenie spoločenského života, ale nespočetné množstvo podnikateľov sa v dôsledku tejto situácie dostalo do omeškania s plnením ich zmluvných či mimozmluvných záväzkov. Pokiaľ podnikatelia nedisponovali v čase vzniku pandémie dostatočnou finančnou rezervou z minulých rokov resp. z obdobia ekonomického rastu, zmenu tohto stavu pocítili takmer okamžite vzhľadom na nepredvídané ekonomické dopady pandémie. Celosvetová pandémia tak nezasiahla iba určité špecifické odvetvia priemyslu, ale spôsobila značné problémy na finančných trhoch či paralyzovala bankové a iné externé financovanie rôznych podnikateľských projektov.

Zákon č. 62/2020 Z. z. upravuje mimoriadne opatrenia v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej choroby COVID-19, ktoré boli prijaté zákonodarcom v rámci justície. Je nevyhnutné konštatovať, že šírenie pandémie ovplyvnilo spôsob akým fungovala justícia, či akým sa viedli osobitné konania či ich formu a lehoty uplatňovania práv dotknutými subjektmi.

Uvedená zmena zasiahla aj veriteľov vystupujúcich a uplatňujúcich si svoje práva podľa osobitných predpisov vo vzťahu k podnikateľom, ktorí nevedia resp. nevedeli v dôsledku ekonomických následkov pandémie riadne plniť svoje zmluvné a mimozmluvné záväzky, na ktoré zmeny musela reagovať aj prax, čo podmienilo vznik inštitútu dočasnej ochrany, najmä pre prípady, ak skôr vzniknuté záväzky podnikateľov, ktoré mali byť splatné v čase pandémie, z dôvodu pandémie

splatené neboli a ako prevenciu pred vlnou konkurzných konaní podnikateľov, ktorí vzniknutú situáciu nezvládli.

Autor sa v príspevku bližšie zameriava na špecifické otázky súvisiace s uplatňovaním kolektívnych práv veriteľov v insolvenčných konaniach podľa zákona č. 7/2005 Z. z. a najmä na praktické dopady úpravy zákona č. 62/2020 Z. z. na kolektívne práva veriteľov podľa zákona č. 7/2005 Z. z.

1 VECNÁ a ČASOVÁ PÔSOBNOSŤ ZÁKONA Č. 62/2020 Z. z.

Vecný rozsah právnej úpravy zákona č. 62/2020 Z. z. je možné rozdeliť do dvoch základných skupín a to:

a) niektoré mimoriadne opatrenia v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 a

b) niektoré opatrenia v justícii, ktoré opatrenia majú za cieľ obmedziť potrebu vykonávať nevyhnutné úkony súkromnými osobami (medzi inými aj veriteľmi v insolvenčných konaniach) potrebné pre uplatňovanie ich práv v súkromnoprávných vzťahoch v čase pandémie COVID-19 a to tak, aby ich pasivita nemala za následok stratu ich práv v dôsledku premĺčania alebo preklúzie práva či potrebu zhromažďovať sa, presúvať sa a/alebo prichádzať do priameho styku s väčším počtom osôb.

V rámci tohto príspevku sa autor zameriava najmä na prvú skupinu opatrení, ktoré svojou povahou zasahujú, modifikujú a/alebo sú spôsobilé modifikovať práva a oprávnené záujmy subjektov v insolvenčnom konaní, predovšetkým veriteľov.

Pre insolvenčné právo je typické, že si v rámci insolvenčných konaní uplatňujú súbežne svoje práva a právom chránené záujmy viacerí veritelia (porov. § 1 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „ZKR“ alebo „zákon č. 7/2005 Z. z.“)). Preto právna úprava insolvenčných konaní vyžaduje a predpokladá celý rad kolektívnych rozhodnutí.

Do týchto zákonov č. 7/2005 Z. z. predpokladaných pravidiel správania sa veriteľov a iných subjektov vystupujúcich v insolvenčnom konaní, zasahuje a ovplyvňuje ich rozhodovanie nielen samotná pandémia COVID-19 vo svojej podstate, ale aj zákonodarca, ktorý prijal zákon č. 62/2020 Z. z., ktorý má povahu *lex specialis* k zákonu č. 7/2005 Z. z. ako *legi generali*.

Mimoriadne opatrenia prijaté zákonom č. 62/2020 Z. z. a ich časová pôsobnosť je koncipovaná ako opatrenia dočasného charakteru, pričom ich dočasnosť bola v čase prijatia zákona limitovaná dátumom 30. apríl 2020.¹ Účinnosť predmetný zákon nadobudol už dňa 27. marca 2020, pričom vývoj pandemickej situácie na Slovensku týkajúcej sa šírenia choroby COVID-19 prinútil zákonodarcu predĺžiť časovú pôsobnosť zákona č. 62/2020 Z. z.

Časová pôsobnosť zákona č. 62/2020 Z. z. je individualizovaná pre okruh konkrétnych vzťahov, ktoré upravuje, alebo do ktorých právnej úpravy svojou povahou zasahuje. Predmetná individualizácia časovej pôsobnosti jednotlivých ustanovení zákona sa prejavuje pri úprave: a) lehôt ustanovených osobitnými právnymi predpismi v súkromnoprávných vzťahoch²; b) pojednávaní, hlavných pojednávaní a verejných zasadnutí súdov³; c) exekučných konaní⁴; d) nájomných vzťahov⁵; e) návrhu na vyhlásenie konkurzu⁶; f) práv a povinností kolektívnych orgánov a spôsob ich výkonu⁷; g) výkonu záložného práva a speňažovacích procesov upravených osobitnými predpismi⁸. Vo

¹ Dôvodová správa k návrhu zákona č. 62/2020 Z. z.

² § 1 a § 8 zákona č. 62/2020 Z. z.

³ § 3 zákona č. 62/2020 Z. z.

⁴ § 3a zákona č. 62/2020 Z. z.

⁵ § 3b zákona č. 62/2020 Z. z.

⁶ § 4 zákona č. 62/2020 Z. z.

⁷ § 5 zákona č. 62/2020 Z. z.

⁸ § 6, § 7 a § 10 zákona č. 62/2020 Z. z.

všeobecnosti je však časová pôsobnosť zákona č. 62/2020 Z. z. ohraničená trvaním mimoriadnej situácie alebo núdzového stavu.

2. OBMEDZENIE PLYNUTIA PREMLČACÍCH A PREKLUZÍVNYCH LEHÔT A ICH PRINAVRÁTENIE

Zákonodarca v ust. § 1 písm. a) zákona č. 62/2020 Z.z. upravil dočasné prerušenie plynutia (hmotnoprávných) lehôt, ktoré by mohli mať za následok premlčanie alebo preklúziu práva do 30. apríla 2020 v rámci tzv. prvej vlny pandémie COVID-19. V rámci opatrení súvisiacich s tzv. druhou vlnou pandémie COVID-19 a prijatou novelou zákona č. 9/2021 Z. z. zákonodarca opakovane pristúpil k prerušeniu týchto lehôt s rovnakým účinkom a to do 28. februára 2021⁹.

Uvedené ustanovenie má významný vplyv aj na práva veriteľov v insolvenčnom konaní a počítanie lehôt. V zmysle § 203a ods. 3 ZKR platí, že lehota je zachovaná, ak je podanie doručené najneskôr posledný deň lehoty tomu, komu je podanie určené; to neplatí ak ide o lehotu na podanie odvolania. Z uvedeného ustanovenia platí, že lehoty ustanovené zákonom č. 7/2005 Z.z. sú lehoty hmotnoprávne s výnimkou lehoty na podanie odvolania.¹⁰

Platí, že do plynutia lehoty sa nezapočítava deň, kedy došlo k skutočnosti určujúcej začiatok plynutia lehoty. Týmto skutočnosťami sú najmä začatie konkurzného konania, vyhlásenie konkurzu, začatie reštrukturalizačného konania, povolenie reštrukturalizácie, zrušenie konkurzu a ďalšie, pričom k týmto skutočnostiam dochádza na základe príslušného rozhodnutia súdu, zverejneného v Obchodnom vestníku.

2.1 PRIHLASOVANIE A POPIERANIE POHĽADÁVOK VERITEĽOV

Jedným z najvýznamnejších kolektívnych práv veriteľov v insolvenčnom konaní je právo veriteľov prihlásiť si svoje pohľadávky¹¹. Uvedené platí tak pre konkurzné ako aj reštrukturalizačné konanie dlžníka nevynímajúc tzv. osobné bankroty. Pohľadávky, ktoré vznikli pred vyhlásením konkurzu či povolením reštrukturalizácie dlžníka, môžu byť uspokojené len na základe podanej prihlášky pohľadávky, ktorá pohľadávka dotknutého veriteľa bude následne správcom zistená a len v súbehu s pohľadávkami ostatných veriteľov, podľa kvality ich pohľadávok.

Uplatnenie pohľadávky u správcu má rovnaké právne účinky ako uplatnenie práva na súde (§ 28 ods. 6 ZKR). Inými slovami prihláška je osobitnou formou uplatnenia práva veriteľa (s účinkami uplatnenia práva na súde) veriteľa v súbehu s inými veriteľmi, avšak nie je návrhom na začatie konania, pretože samotné konkurzné konanie už bolo začaté na základe osobitného procesného návrhu oprávnenej osoby a následne vydaného uznesenia o začatí konkurzného konania a jeho zverejnenia v Obchodnom vestníku SR.

S poukazom na ust. § 28 ods. 2 ZKR musí byť prihláška pohľadávky veriteľa doručená ustanovenému správcovi v lehote 45 dní od vyhlásenia konkurzu¹², pričom lehota začína plynúť

⁹ § 8 zákona č. 62/2020 Z. z.

¹⁰ ĎURICA, M. *Zákon o konkurze a reštrukturalizácii. Komentár. 3. vydanie.* Praha: C.H. Beck, 2019. s. 1387.

¹¹ Pohľadávka veriteľa voči úpadcovi, ktorá vznikla pred vyhlásením konkurzu má právo, aby bol za podmienok ustanovených zákonom č. 7/2005 Z. z. uspokojený z rozvrhu výťažku zo speňaženia majetku podliehajúceho konkurzu. Uvedenému právu veriteľa, však zodpovedá jeho povinnosť uplatniť si toto právo riadne a včas prihláškou pohľadávky v konkurznom konaní úpadcu, inak pohľadávku nemožno v konkurzu uspokojiť a na práva súvisiace a/alebo vyplývajúce z pohľadávky veriteľa sa v konkurze neprihliada. Uvedené obdobie platí aj na reštrukturalizačné konanie porov. § 121 ZKR.

¹² Platí, že prihláška pohľadávky sa podáva u správcu, preto je rozhodujúci deň, ktorý je prihláška pohľadávky doručená správcovi t.j. nie súdu. Rozhodujúci je zároveň deň, kedy bola prihláška správcovi doručená, t.j. nie deň kedy bola podaná na poštovú prepravu. Z rozhodovacej činnosti ústavného súdu SR, zároveň vypláva, že prihlášku je možné doručiť správcovi aj inak (napr. prostredníctvom faxu) a následne v lehote troch dní doručiť správcovi originál prihlášky s tým, že

nasledujúci deň potom, čo nastanú právne účinky uznesenia o vyhlásení konkurzu. Lehota na podanie prihlášky pohľadávky veriteľa u správcu je lehotou hmotnoprávnou, v zmysle vyššie uvádzaného ust. § 203a ods. 3 ZKR. V prípade nerešpektovania uvedenej lehoty¹³ veriteľ stráca niektoré práva spojené s prihláškou pohľadávky (najmä hlasovacie právo podľa § 28 ods. 3 ZKR, neprihliadanie na zabezpečenie pohľadávky veriteľa § 28 ods. 4¹⁴ ZKR).¹⁵

Vyššie uvádzané ust. § 1 písm. a) zákona č. 62/2020 Z.z. tak má podstatný vplyv aj na plynutie lehôt v konkurznom konaní, kedy v prípade, ak by základná prihlasovacia lehota inak uplynula v čase medzi 27.03.2020 do 30.04.2020 táto neuplynula, a skončila resp. uplynula najskôr 01.05.2020. Zároveň v prípade, ak k uplynutiu základnej 45 dňovej lehoty by inak došlo po 12.03.2020 najneskôr však 26.03.2020, táto lehota neuplynula skôr ako 30 dní po nadobudnutí účinnosti zákona č. 62/2020 Z. z. (27.03.2020), teda najneskôr dňa 25.04.2020.¹⁶

Uvedené sa primerane uplatní aj na prihlasovanie pohľadávok veriteľov v reštrukturalizačnom konaní dlžníka. Lehota na prihlásenie pohľadávok veriteľov v reštrukturalizačnom konaní dlžníka je 30 dní od povolenia reštrukturalizácie (§ 121 ZKR), pričom následky spojené s nerešpektovaním uvedenej lehoty sú pre dotknutého veriteľa závažnejšie¹⁷, ako v prípade konkurzného konania. Právnym dôsledkom neuplatnenia pohľadávky v tridsaťdňovej lehote od povolenia reštrukturalizácie dlžníka je zánik nároku, t.j. zánik oprávnenia veriteľa vymáhať si pohľadávku voči dlžníkovi. Nárok zaniká momentom zverejnenia uznesenia o potvrdení plánu v Obchodnom vestníku (§ 155 ZKR)¹⁸.

---

rozhodujúcim je moment, kedy bola prihláška pohľadávky doručená správcovi iným spôsobom (napr. faxom) porov. § 42 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok, § 125 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“).

¹³ V prípade, ak je prihláška pohľadávky dotknutého veriteľa doručená po uplynutí základnej prihlasovacej lehoty (45 dní od vyhlásenia konkurzu), správca zapíše takto prihlásenú pohľadávku do zoznamu pohľadávok v poradí v akom sú mu jednotlivé prihlášky po uplynutí základnej prihlasovacej lehoty doručené, pričom ich zapísanie do zoznamu pohľadávok je povinný zverejniť v Obchodnom vestníku SR, aby sa ostatní veritelia úpadcu ako účastníci konkurzného konania mohli dozvedieť o tejto skutočnosti a zväziť, či takúto pohľadávku preskúmajú a prípadne uplatnia svoje právo podľa § 32 ods. 3 písm. b) ZKR.

¹⁴ Novelou zákona č. 390/2019 Z. z. zákonodarca zmenil následok nedodržania základnej prihlasovacej lehoty v konkurznom konaní v prípade zabezpečenia, ktoré už *ex lege* viac nezaniká, iba sa na takéto zabezpečenie v konkurznom konaní neprihliada.

¹⁵ Ďalšími právami spojenými s pohľadávkou je potrebné rozumieť napr. právo zúčastniť sa schôdze veriteľov (§ 35 ods. 2 ZKR), právo žiadať zvolanie schôdze veriteľov (§ 34 ods. 2 ZKR), právo poprieť pohľadávku iného veriteľa (§ 32 ods. 2 ZKR), právo byť volený do veriteľského výboru (§ 37 ZKR), právo domáhať sa zrušenia uznesenia schôdze veriteľov (§ 35 ods. 8 ZKR), právo domáhať sa zrušenia uznesenia veriteľského výboru (§ 38 ods. 7 ZKR).

¹⁶ Uvedený spôsob plynutia lehôt platí primerane aj na novelu zákona č. 9/2021 Z. z.

¹⁷ Rovnako ako v prípade prihlasovania pohľadávok do konkurzného konania platí, že lehota na prihlásenie začína plynúť nasledujúci deň po zverejnení uznesenia o povolení reštrukturalizácie dlžníka v Obchodnom vestníku (pozri § 118 ods. 1 a § 199 ods. 9 ZKR).

¹⁸ Pohľadávky, ktoré neboli v reštrukturalizácii dlžníka prihlásené sa stávajú momentom účinnosti reštrukturalizačného plánu nevymáhateľné, t.j. stávajú sa naturálnou obligáciou. V súvislosti s naturálnymi obligáciami platí aj v tomto prípade obdobne, že dlžník môže tieto dobrovoľne splniť, veriteľ ich však nemôže vymáhať cestou súdu, resp. exekúcie. Uvedené sa nevzťahuje na tretie osoby (iným ako dlžníkovi) voči ktorým je možné tieto pohľadávky naďalej vymáhať (ručiteľ, spoludlžník). Týmto tretím osobám neprináleží ani námietka nevymáhateľnosti pohľadávky voči obligačnému dlžníkovi, a táto námietka v konaní pred súdom nemôže obstať.

V závislosti od uplynutia lehoty na prihlasovanie pohľadávok v konkurze alebo reštrukturalizácii dlžníka¹⁹, začína správcovi plynúť 30 dňová lehota na popieranie pohľadávok.²⁰ Máme za to, že ust. § 1 písm. a) v spojitosti s § 2 ods. 1 zákona č. 62/2020 Z. z. sa rovnako vzťahuje aj na lehotu správcu (v konkurznom konaní aj na lehotu veriteľa) na popieranie pohľadávok veriteľov.

Právo preskúmať a popierať prihlásené pohľadávky prináleží predovšetkým správcovi²¹ (v reštrukturalizácii výlučne správcovi). Ide zároveň o povinnosť správcu preskúmať každú prihlásenú pohľadávku veriteľa, a tú ktorá je sporná poprieť. Toto oprávnenie prieskumu v konkurznom konaní patrí aj veriteľom.²² Platí, že ak pohľadávka veriteľa nie je v určenej lehote popretá, považuje sa bez ďalšieho za zistenú pohľadávku.²³

Dôvodnosť aplikácie predmetného ust. § 1 písm. a) zákona č. 62/2020 Z. z. je možné odôvodniť aj tým, že právo popierať pohľadávky iných veriteľov v konkurze prináleží okrem správcu aj samotným veriteľom.²⁴ Preto platí, že v prípade, ak lehota na popieranie pohľadávok by inak uplynula v čase medzi 27.03.2020 do 30.04.2020 táto neuplynula, a skončila resp. uplynula najskôr 01.05.2020. V prípade, ak by k uplynutiu lehoty na popieranie inak došlo po 12.03.2020 najneskôr však do 26.03.2020, táto lehota nemohla uplynúť skôr ako 30 dní po nadobudnutí účinnosti zákona č. 62/2020 Z. z. (27.03.2020), teda najneskôr dňa 25.04.2020.²⁵

2.2 SCHÔDZA VERITEĽOV

Uplynutie lehoty na popieranie pohľadávok má podstatný vplyv na povinnosť správcu zvolať schôdzu veriteľov. V prípade konkurzného konania, je správca povinný zvolať schôdzu veriteľov nie skôr ako pätnásť deň a nie neskôr ako dvadsiaty deň od uplynutia lehoty na popieranie pohľadávok, pričom uplynutie tejto lehoty závisí práve od aplikácie vyššie uvedeného ustanovenia § 1 zákona č. 62/2020 Z. z. a posunu v plynutí lehôt.

Schôdza veriteľov je kolektívnym orgánom *sui generis*, ktorý orgán slúži veriteľom prihláseným v konkurznom alebo reštrukturalizačnom konaní dlžníka k autonómnemu prejavu vôle,

¹⁹ V prípade konkurzného konania ide o 45 dňovú základnú prihlasovaciu lehotu a v prípade reštrukturalizácie dlžníka o 30 dňovú lehotu.

²⁰ V prípade pohľadávok, ktoré boli prihlásené v konkurze po uplynutí 45 dňovej lehoty platí, že lehota na popieranie pohľadávok začína plynúť odo dňa zverejnenia zapísania pohľadávky do zoznamu pohľadávok v Obchodnom vestníku (§ 32 ods. 3 písm. b) ZKR). Popierací prejav správcu či dotknutého veriteľa treba posudzovať z hľadiska kvality tohto popierajúceho prejavu a jeho určitosť vo vzťahu k popretej pohľadávke, vzhľadom na skutočnosť, že správcov prieskum prihlásených pohľadávok veriteľov nahrádza súdny prieskum pohľadávky veriteľa v sporovom konaní, vzhľadom na účinky uplatnenia prihlášky pohľadávky u správcu.

²¹ K prieskumu pohľadávok správcom dochádza bez ingerencie súdu, pričom tento proces má osobitný význam vo vzťahu k § 105 ZKR, keďže pohľadávky, ktoré neboli popreté a/alebo namietnuté dlžníkom, môžu byť po skončení konkurzného konania vymáhateľné exekúciou, na základe zoznamu pohľadávok, ktorý slúži ako exekučný titul.

²² Zavedenie inštitútu prieskumu pohľadávok v konkurznom konaní pre veriteľov, ako jedno z ich oprávnení v rámci konkurzného konania bolo vykonané na podklade nálezu Ústavného súdu ČR z 1. júla 2010, sp. zn. Pl. ÚS 14/10. Toto právo však prináleží iba prihláseným veriteľom dlžníka bez ohľadu na skutočnosť, či nimi prihlásené pohľadávky boli alebo neboli popreté. Toto právo však nemá veriteľ pohľadávky proti podstate a ani veriteľ, na ktorého prihlášku pohľadávky sa podľa rozhodnutia súdu neprihliada (§ 30 ods. 1 ZKR).

²³ Nález Ústavného súdu SR zo dňa 15.11.2018 sp. zn. IV. ÚS 101/2018-133.

²⁴ Veriteľ je oprávnený poprieť pohľadávku resp. pohľadávky iného veriteľa podaním u správcu na predpísanom tlačive.

²⁵ Uvedený spôsob plynutia lehôt platí primerane aj na novelu zákona č. 9/2021 Z. z.

týkajúcej sa ďalšieho vedenia konania a jeho ovplyvňovania veriteľmi a ich záujmami.²⁶ Právo zúčastniť sa schôdze veriteľov nemajú tí veritelia, ktorí si svoje pohľadávky nemusia prihlasovať.²⁷

Na konanie schôdze veriteľov ako osobitného kolektívneho orgánu má podstatný vplyv aj ust. § 5 ods. 1 v spojení s ods. 3 zákona č. 62/2020 Z. z., ktorý umožňuje, aby kolektívne (veriteľské) orgány právnických osôb založené podľa osobitného predpisu obchodného práva v čase mimoriadnej situácie alebo núdzového stavu realizovali svoje zasadnutia prostredníctvom elektronických prostriedkov alebo korešpondenčného hlasovania.²⁸

Uvedená právna úprava podstatným spôsobom zasahuje do výkonu práv veriteľov prostredníctvom schôdze veriteľov, ktorá do času prijatia uvedenej právnej úpravy bola realizovaná výlučne za osobnej prítomnosti všetkých oprávnených osôb, v zmysle príslušných ustanovení ZKR. Rozhodovanie schôdze veriteľov je založené na ich väčšinovej kolektívnej vôli, pričom skutočný rozsah určenej väčšiny hlasov²⁹, ktorý bude rozhodujúci na konkrétnej schôdzi veriteľov závisí od prítomnosti veriteľov oprávnených na schôdzi veriteľov hlasovať, teda od ich subjektívneho záujmu zúčastniť sa schôdze a podieľať sa na kolektívnom uplatňovaní ich práv.

V súvislosti s priebehom schôdze veriteľov je potrebné osobitne poukázať na právo veriteľa podľa § 35 ods. 8 ZKR, ktoré ust. oprávňuje každého veriteľa oprávneného na schôdzi veriteľov hlasovať domáhať sa v lehote piatich dní od skončenia schôdze veriteľov, za splnenia osobitných podmienok³⁰, aby súd zrušil uznesenie schôdze veriteľov. Lehotu piatich dní na uplatnenie tohto práva na súde aktívne vecne legitimovaným veriteľom je potrebné považovať za lehotu hmotnoprávnu, ktorá je zachovaná, ak je návrh podaný najneskôr v posledný deň lehoty na súde. Na plynutie uvedenej lehoty a jej predĺženie sa primerane vzťahuje ust. § 1 a) zákona č. 62/2020 Z. z., nakoľko v prípade, že sa schôdza veriteľov konala v rozhodnom období, mohlo dôjsť k zániku uvedeného práva veriteľa.

Konanie schôdze veriteľov elektronickými prostriedkami či korešpondenčným hlasovaním bolo do času prijatia zákona č. 62/2020 Z. z. vylúčené. Samotné korešpondenčné hlasovanie pripúšťa zákon č. 7/2005 Z. z. iba v prípade, ak ide o schôdzu veriteľov (schvaľovaciu schôdzu) podľa § 146 ods. 6 ZKR, inak hlasovanie *per rollam* umožňuje najmä členom veriteľského výboru.³¹

Z povahy prijatého opatrenia zákonodarcom a teda umožnenie konania schôdze veriteľov elektronickými prostriedkami či prostredníctvom korešpondenčného hlasovania je zrejmé, že zákonodarcu sa snažil obmedziť a limitovať pohyb osôb v rámci prevencie pred šírením nebezpečne nákazlivej choroby COVID-19, kedy v súvislosti s prijatými opatreniami mohol byť výkon práv veriteľov prostredníctvom ich osobnej prítomnosti v mieste konania schôdze veriteľov značným spôsobom ohrozený alebo obmedzený. V súvislosti s výkonom práv veriteľov na schôdzi veriteľov je potrebné zabezpečiť prítomnosť konkrétnej osoby v mieste konania schôdze a to aj prípadného splnomocneného zástupcu, či povereného pracovníka veriteľa. Správcovi prináleží právo vyžadovať

²⁶ K schôdzi veriteľov pozri viac POSPÍŠIL, B., MACEK, J., MALIAR, M., KITTA, V. *Zákon o konkurze a reštrukturalizácii. Komentár. Druhé, podstatne doplnené a prepracované vydanie*. Wolters Kluwer. 2016. s. 242 a nasl.

²⁷ Ide najmä o veriteľov pohľadávok proti podstate, či pohľadávok, ktoré vznikli z prevádzkovania podniku, prípadne veriteľa, ktorí si neprihlásili alebo uplatnili svoje pohľadávky podaním, na ktoré sa na základe rozhodnutia súdu neprihliada ako na prihlášku.

²⁸ § 5 ods. 1 v spojení s ods. 3 zákona č. 62/2020.

²⁹ Na prijatie uznesenia zákon vo všeobecnosti vyžaduje dosiahnuť jednoduchú nadpolovičnú väčšinu hlasov prítomných veriteľov oprávnených hlasovať bez rozdielu, pričom z uvedeného platia výnimky (porov. § 36 ods. 1 písm. c) ZKR, 37 ods. 2 ZKR).

³⁰ Osobitnými podmienkami pre uplatnenie takéhoto návrhu na súde sú najmä skutočnosť, že veriteľ bol prítomný na schôdzi veriteľov, disponoval hlasovacími právami a priamo na schôdzi veriteľov uplatnil do zápisnice námietku rozporu prijatého uznesenia so zákonom. Uvedené podmienky musia byť splnené kumulatívne tak, aby ich splnením došlo k osvedčeniu aktívnej vecnej legitimácie veriteľa uplatňujúceho si svoje právo na súde.

³¹ § 38 ods. 3 ZKR.

pre účely schôdze veriteľov osvedčený podpis na plnomocenstve³², čo rovnako môže spôsobiť nechcený pohyb obyvateľstva (veriteľov) v čase kedy sa tomuto snaží zákonodarca prijať aj iných vhodných opatrení predísť.

V súvislosti s konaním schôdze veriteľov elektronickými prostriedkami v praxi vznikali aj ďalšie súvisiace otázky, najmä pri výbere vhodných elektronických prostriedkov na realizovanie schôdze veriteľov, či vyššie uvedené overovanie totožnosti veriteľov a príp. ich splnomocnených zástupcov alebo poverených zamestnancov.

Pre účely samotného konania schôdze veriteľov prostredníctvom elektronických prostriedkov zákonodarca neupravuje osobitným predpisom (napr. vykonávacou vyhláškou)³³ spôsob alebo priebeh takejto schôdze, pričom vzhľadom na potrebu preukázania aktívnej vecnej legitímácie veriteľov zúčastňujúcich sa na schôdzi veriteľov je správca vždy povinný vykonať prezenciu a osvedčiť, že na schôdzi veriteľov sú prítomní veritelia, ktorí sú oprávnení sa na schôdzi veriteľov zúčastniť, prípadne ich splnomocnení zástupcovia či poverení zamestnanci. Práve osvedčenie týchto skutočností je pre účely konania schôdze veriteľov realizovanej elektronickými prostriedkami pomerne náročné, a to aj vzhľadom na osobitné predpisy o ochrane osobných údajov. Vzhľadom na uvedenú komplikáciu bolo možné iba odporučiť správcovi, osvedčiť totožnosť a prítomnosť oprávnených osôb na schôdzi veriteľov realizovanej elektronickými prostriedkami vopred pred konaním schôdze veriteľov, a to osobitnou elektronickou komunikáciou s konkrétnym veriteľom zúčastňujúcim sa na schôdzi prostredníctvom elektronických prostriedkov.

3. NÁVRH NA VYHLÁSENIE KONKURZU A DOČASNÁ OCHRANA

Právo podať návrh na vyhlásenie konkurzu má podľa zákona č. 7/2005 Z. z. tak dlžník³⁴ ako aj veriteľ³⁵. Z pohľadu veriteľa je možné chápať podanie návrhu na vyhlásenie konkurzu ako nástroj ochrany pred poškodzovaním spoločného statku (dlžníkovej majetkovej podstaty) individuálnym postupom veriteľov, rovnako ako ochrana pred morálnym hazardom s majetkom dlžníka, ktorý v dôsledku existencie úpadku stráca legitímnu ekonomickú motiváciu na pokračujúcej efektívnej správe svojho majetku.³⁶

Uvedenú možnosť veriteľov uplatňovať si svoje práva voči dlžníkovi, ktorý sa dostal do úpadku kolektívnym procesom konkurzného konania prelamuje tzv. inštitút dočasnej ochrany podnikateľov zavedený do právneho poriadku novelou zákona č. 62/2020 Z. z. s účinnosťou od 12.05.2020, ktorý predstavuje tzv. moratórium, teda časový úsek, počas ktorého sa na podnikateľov bude vzťahovať ochrana pred účinkami konkurzov, exekúcií, výkonu záložného práva a zákaz ukončenia zmlúv. Zákonodarca vymedzil trvanie dočasnej ochrany jej zánikom *ex lege* k 01.10.2020, ak nezanikne iným spôsobom, pričom jej trvanie bolo vládou Slovenskej republiky predĺžené do 31.12.2020.³⁷

---

³² § 13 vyhlášky MS SR č. 666/2005 Z. z. o Kancelárskom poriadku pre správcov. Rovnako v prípade schvaľovacej schôdze podľa § 146 ods. 4 ZKR, kedy pravosť podpisu účastníka plánu musí byť na plnomocenstve úradne osvedčená.

³³ V zásade je možné k uvedenému nájsť na stránke Ministerstva spravodlivosti SR iba tzv. FAQ – Frequently asked questions, z ktorých vyplývajú iba akési odporúčania MS SR, akým spôsobom postupovať. (zdroj: <http://www.justice.gov.sk/Stranky/Ministerstvo/Otazky-COVID-19.aspx>).

³⁴ § 11 ods. 2 ZKR.

³⁵ § 11 ods. 3 ZKR.

³⁶ RICHTER, T. *Insolvenční právo*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s. s. 247.

³⁷ V zmysle § 20 ods. 1 zákona č. 421/2020 Z. z. o dočasnej ochrane podnikateľov vo finančných ťažkostiach a o zmene a doplnení niektorých zákonov sa predlžuje trvanie dočasnej ochrany až do 31.01.2021 v prípade, ak bola podnikateľovi poskytnutá dočasná ochrana, ktorá trvala k 31.12.2020. Uvedené predĺženie dočasnej ochrany sa nevzťahuje na podnikateľov, ktorí k 31.12.2020 vstúpili do likvidácie alebo sa k 31.12.2020 nachádzajú v likvidácii.

Samotné konkurzné moratórium je všeobecne aplikovateľné na už prebiehajúce (začaté) konkurzné konania, ako aj na potencionálne hroziace konkurzné konania iniciované veriteľmi, pričom jeho účinky sú nasledovné: (i) prerušenie konania vo veci návrhu veriteľa na vyhlásenie konkurzu na majetok dlžníka (podnikateľa) pod dočasnou ochranou podanom po 12.03.2020 a počas dočasnej ochrany; (ii) prerušenie konkurzného konania, v ktorom doposiaľ nebolo rozhodnuté o vyhlásení konkurzu na základe návrhu veriteľa, ktorý bol podaný po 12.03.2020 (bod (i) a (ii) predstavujú tzv. pasívnu konkurznú imunitu); (iii) oslobodenie podnikateľa (dlžníka) pod dočasnou ochranou od zákonnej povinnosti podať návrh na vyhlásenie konkurzu (tzv. aktívna konkurzná imunita).³⁸

Z pohľadu zákonodarcu je možné uvedený inštitút chápať ako dočasnú úpravu práv a právom chránených záujmov veriteľov a poskytnutie (dočasnej) ochrany podnikateľom tak, aby bolo možné po skončení pandémie efektívne rozbehnúť ich podnikanie a riadiť proces ich sanácie. Účel inštitútu dočasnej ochrany je postavený na princípe zachovania podnikania po skončení pandémie. Pre poskytnutie dočasnej ochrany, však platí okrem iných aj jedna zásadná podmienka z pohľadu insolvenčného práva a to najmä z hľadiska podmienok pre vyhlásenie konkurzu, ktorou je neexistencia úpadku dotknutého podnikateľa (dlžníka) k 12.03.2020. Iba podnikateľovi, ktorý nie je v úpadku, avšak úpadok mu môže hroziť, teda so zreteľom ku všetkým okolnostiam je možné dôvodne predpokladať, že podnikateľ (dlžník) nebude schopný riadne a včas plniť podstatnú časť svojich peňažných záväzkov, je možné poskytnúť dočasnú ochranu, a tak zabezpečiť predpoklad pre ďalšie podnikanie podnikateľa pod dočasnou ochranou po uplynutí doby dočasnej ochrany. Podnikateľ, ktorý žiada o poskytnutie dočasnej ochrany by mal sledovať jej účel a pre prípad, že takýto účel predstiera alebo nezohľadňuje, a jeho motívom je výlučne oddialenie ukončenia prevádzkovania jeho podniku, preberá riziko toho, že dočasná ochrana môže byť rozhodnutím súdu zrušená (princíp efektívnej ochrany veriteľov).³⁹

Forma (dočasnej) ochrany ako osobitný inštitút zákona č. 62/2020 Z. z., nie je určená podnikateľom (dlžníkom), ktorí sa prostredníctvom nej snažia len o oddialenie ukončenia podnikania, ani tým subjektom, ktorých podnikanie je spojené s takou mierou rizika, že samotná nemožnosť ďalšieho prevádzkovania ich podniku by nastala bez ohľadu na existujúcu a/alebo pretrvávajúcu pandemickú situáciu. Zákon však nevyžaduje, ako podmienku poskytnutia dočasnej ochrany to, aby podnikateľ vykonával činnosť v segmente bezprostredne a priamo dotknutom pandemiou resp. obmedzeniami v podnikateľskej činnosti v súvislosti s protipandemickými opatreniami.

Uvedený inštitút dočasnej ochrany by z pohľadu práv veriteľov, mal zabezpečiť uspokojenie ich pohľadávok, v čo možno najväčšej miere tak, že záujmy veriteľov budú uprednostnené pred záujmami podnikateľa (dlžníka) tým, že dlžník nerozdelí zisk alebo iné vlastné zdroje a zdrží sa nakladania s majetkovou podstatou podniku, ktorým nakladaním by mohlo dôjsť k jej nezanedbateľnému zmenšeniu. Miera a rozsah prípadných majetkových dispozícií pred poskytnutím dočasnej ochrany je odlišná v porovnaní s obdobím po jej poskytnutí, čo však neznamená, že dlžník (podnikateľ) je bez ďalšieho oprávnený robiť aj také úkony, ktoré budú mať za následok nie zanedbateľné zmenšenie majetku podnikateľa, prípadne jeho zaťaženie bez primeranej protihodnoty. Je na posúdení v každom jednotlivom prípade, či významné majetkové dispozície a opatrenia vykonané dlžníkom (podnikateľom) pri prevádzkovaní podniku pred poskytnutím dočasnej ochrany boli alebo neboli spôsobilé ohroziť finančnú stabilitu podnikateľa. Lehoty na uplatnenie práva voči dlžníkovi (podnikateľovi) pod dočasnou ochranou vrátane lehôt na uplatnenie nárokov z odporovateľných právnych úkonov veriteľom počas trvania dočasnej ochrany neplynú. Voči tomuto podnikateľovi neplynú tiež premlčacie a prekluzívne lehoty. Nároky veriteľov voči takýmto dlžníkom ostávajú zachované aj napriek tomu, že týmto ich dlžníkom bola poskytnutá dočasná ochrana.⁴⁰

Zákonodarcu v ust. § 17 ods. 8 zákona č. 62/2020 Z. z. zdôraznil pre účely aplikácie inštitútu dočasnej ochrany, princíp poctivého a úprimného zámeru prednostne uspokojiť veriteľov. Úprimný zámer samotný zákon nedefinuje, analogicky však je možné aplikovať termín poctivý zámer upravený

³⁸ § 17 zákona č. 62/2020 Z. z.

³⁹ pozri § 19 zákona č. 62/2020 Z. z.

⁴⁰ § 17 zákona č. 62/2020 Z. z.

v ust. § 166g ZKR. Podnikateľ (dlžník) si tak musí byť vedomý, že ak žiada o poskytnutie dočasnej ochrany vyžaduje sa od neho zákonné, transparentné a poctivé prevádzkovanie podniku po poskytnutí dočasnej ochrany. Z hľadiska legálneho výkladu je možné hovoriť o tom, že ide o takú mieru vyjadrenia právnej povinnosti, ktorá zodpovedá konaniu v súlade s dobrými mravmi, poctivým obchodným stykom a starostlivosťou riadneho hospodára, ktorý si objektívne musí byť vedomý existencie svojej zodpovednosti voči veriteľom. Od podnikateľa konajúceho so starostlivosťou riadneho hospodára sa preto objektívne očakáva, že prevádzkovanie svojho podniku bude vykonávať tak, aby v čo najvyššej možnej miere, ktorú od neho možno spravodlivo očakávať uspokojil pohľadávky veriteľov, neuprednostňoval vlastné záujmy a tomu prispôsobil samotný výkon podnikateľskej činnosti a prípadne dispozície s majetkovou podstatou podniku (princíp udržania vlastných zdrojov). Nie menej legitímnym očakávaním od podnikateľa žiadajúceho o dočasnú ochranu je jej využitie ako krajného prostriedku a to výlučne za účelom zachovania ďalšieho podnikania, t.j. nie z iných postranných dôvodov, ktoré sú mu v čase podania žiadosti známe.⁴¹

Vzhľadom na vyššie uvedené bolo veriteľom domáhajúcim sa ochrany svojich práv a právom chránených záujmov prostredníctvom konkurzného konania znemožnené inštitútom dočasnej ochrany riešiť úpadok a hroziaci úpadok dlžníka v dôsledku pandémie COVID-19 cestou konkurzu tak, aby došlo k efektívnemu usporiadaniu majetkových vzťahov veriteľov dotknutých úpadkom dlžníka. Dočasná ochrana bráni prejednaniu veriteľských návrhov na konkurz, pričom táto prekážka sa vzťahuje len na veriteľské návrhy podané po 12.03.2020, ktorý dátum je rozhodným dňom pre posudzovanie existencie finančnej tiesne, hroziaceho alebo existujúceho úpadku podnikateľa. Uvedené však zákonodarca vyvažuje tak, aby práva veriteľov zostali zachované aj po skončení dočasnej ochrany poskytnutej podnikateľovi, a v prípade, ak pohľadávky veriteľov nebudú uspokojené v primeranej (čo možno najvyššej) výške ponecháva veriteľom možnosť pokračovať v prerušenom konkurznom konaní, toto konanie iniciovať, či uplatňovať nároky z odporovateľných právnych úkonov.

ZÁVER

Základná myšlienka zákona č. 62/2020 Z. z. pri ochrane práv veriteľov a zároveň právom chránených záujmov dlžníkov vychádza z premisy, že v dôsledku negatívnych dôsledkov pandémie COVID-19 podnikatelia ako aj iné subjekty nebudú schopní plniť všetky svoje finančné záväzky voči svojim veriteľom riadne a včas. Porušenie zmluvných povinností a neplnenie záväzkov podnikateľmi (najmä tých finančných), môže znamenať existenciu materiálnych podmienok pre veriteľov k podaniu návrhu na vyhlásenie konkurzu. Je evidentné, že zákonodarca sa snažil účinkami *ex ante* prijatého zákona č. 62/2020 Z. z. predísť negatívnym dôsledkom enormného nárastu počtu konkurzných konaní, predísť úpadku dotknutých subjektov a napomôcť ich ďalšiemu fungovaniu po opadnutí následkov pandémie poskytnutím dočasnej ochrany podnikateľom. Ak by zákonodarca v rozhodnom čase prepuknutia pandémie zostal pasívny a tieto negatívne dôsledky pandémie COVID-19 na podnikateľské prostredie neriešil, vystavil by už teraz zahľtený súdny systém neúmernému počtu konkurzných konaní.

Z vecnej a časovej pôsobnosti zákona č. 62/2020 Z. z. je zrejmé, že ide iba o dočasné opatrenia slúžiace na preklopenie mimoriadne náročnej a právom nepredpokladanej situácie pandémie, ktorá svojimi následkami je spôsobilá privodiť úpadok aj životaschopným podnikom. Vzhľadom na uvedené sa zákonodarca pri riešení dočasných opatrení v rámci oblasti justície zameral najmä na oblasť plynutia lehôt v súkromnoprávných vzťahov, súdnych konaní, nájomných vzťahov a v neposlednom rade aj na oblasť insolvenčných konaní.

Autor v príspevku bližšie špecifikuje praktické dopady úpravy plynutia lehôt ustanovených v súkromnoprávných vzťahoch s ohľadom na právnu úpravu zákona č. 7/2005 Z. z. vo veci uplatňovania práv veriteľmi ako aj výkon ich kolektívnych práv prostredníctvom kolektívneho orgánu založeného podľa osobitného predpisu (zákona č. 7/2005 Z. z.) v čase mimoriadnej situácie alebo núdzového stavu elektronickými alebo korešpondenčnými prostriedkami. Praktické dopady na plynutie lehôt v insolvenčných konaniach sú evidentné (najmä posun v základných prihlasovacích lehotách na uplatnenie práv, posun v lehote na popieranie prihlášok pohľadávok a z toho vyplývajúci

⁴¹ Uznesenie Okresného súdu Trnava č.k. 35Cxre/1/2020-194 zo dňa 21.01.2021.

posun v lehote na zvolanie schôdze veriteľov) a značným spôsobom zasahujú do prísne formalistického procesu ohraničeného, nie zanedbateľným množstvom, zákonodarcom stanovených lehôt. Toto narušenie plynutia lehôt, však celkom evidentne sleduje legitímny cieľ, a to ochranu práv veriteľov, ako aj právom chránených záujmov dlžníkov v podmienkach vypuknutej celosvetovej pandémie COVID-19. Zároveň nepriamo napíňa spolu s inými opatreniami prijatými zákonodarcom v iných odvetviach v dôsledku obmedzenia pohybu obyvateľstva primárne sledovaný účel ochrany zdravia obyvateľstva.

Samotný inštitút dočasnej ochrany vo vzťahu ku konkurznému konaniu poskytuje dlžníkovi, ktorý sa dostal do negatívnej finančnej situácie v dôsledku pandémie COVID-19 naozaj predbežnú ochranu v podobe moratória pred uplatňovaním si práv veriteľov zo splatných záväzkov dlžníka, návrhom na konkurz, exekúciou, výkonom záložného práva a ukončením zmluvy. Táto predbežná ochrana má dočasnú podobu a je poskytnutá na nevyhnutne potrebnú dobu preklenutia finančných ťažkostí v súvislosti s pandemiou COVID-19.

POUŽITÁ LITERATÚRA

ĎURICA, M. *Zákon o konkurze a reštrukturalizácii. Komentár. 3. vydanie.* Praha: C.H. Beck, 2019. 1456 s.

KOZÁK, J., ČUJAN, R., HAŠOVÁ, K., SIGMUND, A., VESELÝ, P., ZRUST, I.: *Insolvenca prakticky. Oddlužení.* Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2020, 402 s.

POSPÍŠIL, B., MACEK, J., MALIAR, M., KITTA, V. *Zákon o konkurze a reštrukturalizácii. Komentár. Druhé, podstatne doplnené a prepracované vydanie.* Wolters Kluwer. 2016. 1044 s.

RICHTER, T. *Insolvenční právo. 2. vydání.* Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017. 624 s.

zákon č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov

zákon č. 8/2005 Z. z. o správcoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

zákon č. 62/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej choroby COVID-19 a v justícii a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony

zákon č. 421/2020 Z. z. o dočasnej ochrane podnikateľov vo finančných ťažkostiach a o zmene a doplnení niektorých zákonov

vyhláška Ministerstva spravodlivosti č. 655/2005 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov

vyhláška Ministerstva spravodlivosti č. 666/2005 Z. z. o Kancelárskom poriadku pre správcoch

Nález Ústavného súdu ČR zo dňa 01.07.2010, sp. zn. Pl. ÚS 14/10

Nález Ústavného súdu SR zo dňa 15.11.2018 sp. zn. IV. ÚS 101/2018-133

Uznesenie Okresného súdu Trnava č.k. 35Cxe/1/2020-194 zo dňa 21.01.2021

Otázky a odpovede k zákonu o COVID-19 (dostupné na: <http://www.justice.gov.sk/Stranky/Ministerstvo/Otazky-COVID-19.aspx>) (cit. 15.05.2021).

Kontaktné údaje:

JUDr. Mgr. Radoslav Baran

e-mail radoslav.baran@tvu.sk

Názov vysielajúcej organizácie (resp. pôsobiska) Trnavská univerzita v Trnave, Právnická fakulta

Adresa – ulica Hornopotočná 23

PSČ Mesto 918 43 Trnava

Štát Slovenská republika

PER ROLLAM NEBO TECHNICKY NA DÁLKU? SROVNÁNÍ ČESKÉHO A SLOVENSKÉHO ŘEŠENÍ OBCHODNĚ- KORPORAČNÍCH PROBLÉMŮ SOUVISEJÍCÍCH S PADNEMÍ COVID-19

Michal Černý

Univerzita Palackého v Olomouci, Právnická fakulta

Abstract: This text analyzes the legislation allowing alternative ways of finding a will within the body of a legal person (per rollam, participation in the body's meetings by technical means) during the Covid-19 pandemic. The text focuses on the Czech legislation, but additionally contains an analysis of the Slovak legislation and a comparison of the Czech and Slovak legislation.

Abstrakt: Tento text analyzuje právní úpravu dovolující alternativní způsoby nalezení vůle v rámci orgánu právnické osoby (per rollam, účast na jednání orgánu technickými prostředky) a to po dobu pandemie Covid-19. Text se soustředí na českou právní úpravu, obsahuje však doplňkově také analýzu slovenské právní úpravy a srovnání české a slovenské právní úpravy. Také se zabývá změnami, které byly v České republice i na Slovensku přijaty na přelomu let 2020 a 2021.

Key words: Per rollam, technical means - videoconferencing, teleconferencing, correspondence voting, general meeting, statutory body, epidemic, Covid-19.

Klíčové slová: Per rollam, účast technickými prostředky (videokonference, telekonference, korespondenční hlasování, epidemie, Covid-19.

1. ÚVOD

Tento text rozvíjí téma, kterým jsem se již zabýval na 1. Virtuálním Olomoucké Právnické Dni (2020) a který již byl částečně publikován v elektronické knize.

Protože však v mezidobí došlo ke změnám právních úprav - české i slovenské, tento text myšlenkově navazuje na shora uvedený příspěvek. Protože auditorium v Olomouci (2020) se od auditoria v Bratislavě (2021) podstatně odlišovalo, v tomto textu zůstaly některé části, které se zabývaly analýzou české úpravy - regulující zvláštním způsobem výkon některých společnických práv - zejm. hlasovacího práva, - formou technické účasti na schůzi nejvyššího orgánu nebo v rámci procedury per rollam.

Kromě toho je v tomto textu provedena komparace české právní úpravy s odpovídající slovenskou právní úpravou. Cílem tohoto srovnání je provést analýzu samotných úprav, dále pak ve vazbě na obecná pravidla obsažená v základních zákonech českého resp. slovenského obchodně-korporačního práva. Měly by být identifikovány klíčové problémy, a to zejm. ve vztahu k realizaci společnického práva elektronickou cestou.

Základním analyzovaným českým právním předpisem je zákon č. 191/2020 Sb. (ze dne 17.dubna 2020) o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru SARS CoV-2 na osoby účastníci se soudního řízení, poškozené, oběti trestných činů a právnické osoby a o změně insolvenčního zákona a občanského soudního řádu (dále v tomto textu také jen „Lex Covid 191“).

Účelem tohoto textu je kritická analýza dočasných pravidel dle Lex Covid 191 a nalezení odpovědi na otázku, zda-li jsou tato pravidla dostatečná a mohou pomoci vyřešit dopady omezujících opatření na korporace na straně nebo zda-li při jejich použití vzniknou nová rizika (nikoliv epidemiologická, ale spíše právní).

Pokud jde o vymezení problémů a analýzu české obchodně-korporační úpravy, odkazují zde na původní publikaci.¹ Nad tento rámec uvádím pouze to, že původní české řešení bylo podmíněno

¹ ČERNÝ, M. In ČERNÝ, M. - PETR, M. - FUNTA, R. - PRCHAL, P. - PĚLONKOVÁ, D. - DOSTAL, O. *Bezkontaktní výzvy v právu (2020): Soutěžní právo, korporační právo.*

existenci nuzového stavu nebo mimořádného opatření, které navíc muselo mít materiální dopad do poměrů konkrétní obchodní korporace - podstatně ztížit nebo znemožnit schůzi jejího kolektivního orgánu. Pokud jde o analýzu obecné české úpravy v ZOK, opět se omezím na odkaz do původního textu.

2. DOPAD LEX COVID 191 NA PRAVIDLA JEDNÁNÍ KOLEKTIVNÍCH ORGÁNŮ PRÁVNICKÝCH OSOB, ZEJMÉNA OBCHODNÍCH I CIVILNÍCH KORPORACÍ

2.1. Obecně k úpravě zvláštních pravidel práva právnických osob v Lex Covid 191

Tato kapitola se zabývá pouze ustanoveními § 1 ve spojení s ustanoveními § 18 a § 19 zákona č. 191/2020 Sb. (dále jen „Lex Covid 191“), a dále zákonem č. 601/2020 Sb., který ustanovení § 18 s účinností od 31.12.2020 novelizuje. Zaměřuje se tedy pouze na podmínky přípustnosti využití distančních způsobů pro přijetí rozhodnutí kolektivního orgánu mimo schůzi (v rámci procedury per rollam) nebo s přítomností některých členů tohoto orgánu některým z technických způsobů na dálku (videokonference, telekonference, korespondenční hlasování s využitím elektronické cesty - např. realizovaného cestou zprávy elektronické pošty, teoreticky ale třeba také cestou krátké textové zprávy (SMS) apod.).

Tato kapitola se naopak nezabývá analýzou ustanovení §§ 20-22 Lex Covid 191, tedy zvláštními opatřeními ve vztahu ke členům voleného orgánu právnických osob (§ 20), zvláštnímu opatření ve vztahu k projednání řádné účetní závěrky obchodní korporace (§ 21) ani přechodným ustanovením (§ 22).

Z hlediska analýzy ustanovení § 18 a § 19 Lex Covid lze dovést, že se jedná o normy obecně aplikovatelné na všechny právnické osoby soukromého práva, resp. přesněji na (takřka) všechny jejich kolektivní orgány, bez ohledu na to, zda-li je *kolektivní orgán* orgánem nejvyšším, orgánem statutárním nebo orgánem kontrolním.

2.2. Původní trojkombinace faktorů jako podmínky použití úprav v Lex Covid 191 na otázky související s kolektivními orgány (českých) právnických osob

Původní znění ustanovení § 18 Lex Covid 191 dovolovalo využití postupů uvedených dále v ustanoveních § 19 - § 21 Lex Covid 191 jen v takovém případě, že jsou kumulativně splněny tyto podmínky:

1. existuje mimořádné epidemiologické opatření, jehož uplatňování
2. znemožňuje nebo podstatně znesnadňuje konání zasedání kolektivního orgánu právnické osoby a
3. neuplynulo mezní datum 31.12.2020, ledaže Lex Covid 191 sám stanoví jinak.

Shora uvedené bylo změněno s okamžitou účinností vyhlášením novely - zákona č. 601/2020 Sb. ke dni 31.12.2020 tak, že tyto podmínky musí být splněny pouze v rozsahu opatření § 20-22 (k tomu viz. v kapitole 3)

2.3. Epidemiologická opatření a jejich význam pro aplikaci zvláštních pravidel

Epidemiologická mimořádná opatření jsou pro účely Lex Covid 191 normována v ustanovení § 1 odst. 2 Lex Covid 191, a to v tomto rozsahu:

1. krizové opatření podle § 2 písm. c) krizového zákona přijaté vládou České republiky v době nuzového stavu,
2. mimořádné opatření vydané v roce 2020 Ministerstvem zdravotnictví na základě § 69 odst. 1 písm. b) nebo § 69 odst. 1 písm. i), § 69 odst. 2 a § 80 odst. 1 písm. g) zákona o ochraně veřejného zdraví k ochraně obyvatelstva a prevenci nebezpečí vzniku a rozšíření onemocnění COVID-19 způsobeného novým koronavirem SARS CoV-2,
3. mimořádné opatření vydané v roce 2020 krajskou hygienickou stanicí na základě § 69 odst. 1 písm. b), § 69 odst. 2, § 82 odst. 1 a § 82 odst. 2 písm. m) zákona o ochraně veřejného zdraví k zamezení dalšího šíření onemocnění COVID-19 způsobeného novým koronavirem SARS CoV-2.

Shora uvedené řešení lze sice připustit jako praktické, ovšem dá se mu vytknout snížená transparentnost. Zatímco krizové opatření přijaté vládou ČR podle krizového zákona a mimořádné opatření vydané Ministerstvem zdravotnictví jsou publikovány ve Sbírce zákonů, mimořádné opatření vydané krajskou hygienickou stanicí je uveřejňováno pouze postupem podle zákona o ochraně

veřejného zdraví. Ve Sbírce zákonů se nepublikuje. Navíc v České republice je 14 krajských hygienických stanic.

Kromě toho - pokud jde o mimořádné opatření Ministerstva zdravotnictví, - ustanovení § 1 odst. 2 Lex Covid omezuje pouze na ta opatření, která byla přijata Ministerstvem zdravotnictví v roce 2020. Prakticky tak při pokračování důsledků pandemie i po roce 2020 nebude takové mimořádné opatření důvodem pro využití ustanovení Lex Covid 191.

Pokud jde o krizové opatření přijaté vládou v době nouzového stavu, Ústavní zákon 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky umožňuje vládě ČR vyhlásit nouzový stav na nejdéle 30 dnů (čl. 6 odst. 2) a tato doba může být prodloužena jen po předchozím souhlasu Poslanecké sněmovny. Mimo dobu nouzového stavu nemůže vláda dle krizového zákona krizové opatření vyhlásit.

2.4. Materiální dopad na právnickou osobu jako podmínka užití zvláštních norem

Materiální dopad na právnickou osobu je nutno hodnotit případ od případu na každou jednotlivou právnickou osobu a ve vztahu ke každému jednotlivému kolektivnímu orgánu této právnické osoby.

Pokud bude mít mimořádné opatření materiální dopad na kolektivní orgán právnické osoby dosahující intenzity podstatného znesnadnění nebo znemožnění konání zasedání orgánu (tedy jeho schůzi), ustanovení § 18 Lex Covid 191 dovoluje využití norem obsažených v ustanovení §§ 19-22 Lex Covid 191.

Pokud tak např. mimořádné opatření zakazuje setkat se více než 2 osobám nežijícím ve společné domácnosti, pak pro jednání 3 členného kolektivního orgánu bude znemožněno tehdy, pokud aspoň 2 jeho členové nebudou žít ve společné domácnosti.

V této souvislosti lze poukázat na to, že většina publikovaných mimořádných opatření obsahovala katalogy výjimek, a to např. pro výkon zaměstnání, samostatné výdělečné činnosti apod. Na jednání orgánů spadajících pod výkon funkce člena kolektivního orgánu tyto výjimky vydány nebyly, stejně tak ani pro schůze orgánů nejvyšších. Holoubkov upozorňoval na nejasnosti týkající se např. schůzí shromáždění vlastníků společenství vlastníků jednotek.²

Protože mimořádná opatření byla v průběhu roku 2020 průběžně měněna v závislosti na změnách epidemiologické situace, v určitém časovém období roku 2020 mohla být uplatňována také např. pouze pro některý kraj či kraje (zejména ta opatření, která byla vydána některou z krajských hygienických stanic). Materiální dopad mohla mít tehdy, pokud by buď (1) právnická osoba měla své sídlo na území takového kraje (nebo obecně území, pro které bylo vydáno opatření s omezujícím účinkem) nebo (2) pokud by člen voleného orgánu měl své sídlo či bydliště na území tohoto kraje (nebo tam měl bydliště jeho oprávněný zástupce vykonávající fakticky funkci člena voleného orgánu).

Pro úplnost je třeba uvést, že touto otázkou by se zabýval pouze soud, a to v případě, že by byl podán návrh na vyslovení neplatnosti rozhodnutí orgánu právnické osoby nebo by soud musel přezkoumat dodržení postupu v právnické osobě (a splnění podmínek dle Lex Covid 191) také v souvislosti s jiným řízením - např. ve věci veřejného rejstříku (např. v případě změny zápisu spočívající v zápisu nového člena voleného orgánu právnické osoby zapsané ve veřejném rejstříku (např. obchodním rejstříku, spolkového rejstříku, rejstříku společenství vlastníků, rejstříků ústavů, rejstříků nadací a nadačních fondů nebo konečně rejstříku obecně prospěšných společností).

Nicméně bude třeba vzít v potaz to, že dopad na jednání orgánů bude nutno v řízení tvrdit a v zásadě také prokázat - v obecné rovině se k tomuto závěru vyslovil již Krajský soud v Praze, byť aplikoval jiné ustanovení Lex Covid 191 - ve vztahu k „znemožnění nebo podstatnému ztížení“ možnosti učinit v řízení právní úkon.³ Podmínky jsou však stanoveny v Lex Covid obecně, a proto lze tento závěr aplikovat obecně.

Pro úplnost je nutno ještě poukázat na to, že tento závěr se uplatní pro posuzování jednání a usnesení orgánů přijatých od účinnosti Lex Covid 191 do 30.12.2020, neboť s účinností od 31.12.2020

² blíže viz. HOLUBKOV, Dan. *Schůzovat či neschůzovat?* In *respekt.cz* (15.11.2020) <https://www.respekt.cz/tydenik/2020/47/schuzovat-ci-neschuzovat> [cit.dne 12.12.2020]

³ blíže viz. usnesení Krajského soudu v Praze sp.zn. 55 A 43/2020-46, ze dne 26.05.2020, které bylo publikováno ve *Sbírce soudních rozhodnutí Nejvyššího správního soudu* pod č. 4050/2020, dostupné on-line na adrese: <https://sbirka.nssoud.cz/cz/řízení-před-soudem-prominutí-zmeskaní-lhuty-z-duvodu-opatření-ke-zmírnění-dopadu-epidemie-koronaviru.p4058.html> [cit.dne 12.12.2020]

je již řešení odlišné - k tomu viz. již shora odkazovaná kapitola 3 (pro novelizované české řešení), resp. podkapitola 4.4. (pro novelizované řešení slovenské).

2.5. Neupravené postupy v zakladatelském právním jednání vs. výslovný zákaz některého z postupů

Interpretační obtíže, resp. více různých možností výkladu si lze představit zejm. ve vztahu k nejdůležitějšímu odst. 1 - možnosti přípustnosti využití procedury per rollam a/nebo technické účasti na jednání orgánu právnické osoby. Zákonodárce tuto možnost normuje slovy „i tehdy, nepřipouští-li to zakladatelské právní jednání.“ Je otázkou, zda-li tato formulace znamená (1) jen aprobaci těchto postupů oproti obecné právní úpravě pro příslušnou formu právnické osoby a příslušný orgán (fakticky tedy pro případ v této otázce „mlčící zakladatelské právní jednání“) nebo (2) možnost použití tohoto institutu i v případě, že zakladatelské právní jednání konkrétní právnické osoby tento způsob přímo zapovídá (zakazuje).

Pro případ první možnosti pak dále ještě to, zda-li je ustanovení § 19 odst. 1 Lex Covid 191 možné považovat za normu povahy lex specialis ve vztahu k ustanovením normujícím přípustnost jednoho, druhého nebo obou těchto způsobů v případě, kdy jiný zákon - např. ZOK, - vyžaduje pro aplikaci *pozitivní* právní úpravu v zakladatelském právním jednání. Tedy např. pro tyto případy:

1. ustanovení § 398 odst. 2 ZOK – „Připouští-li stanovy hlasování na valné hromadě nebo rozhodování mimo valnou hromadu s využitím technických prostředků, musí být podmínky tohoto hlasování nebo rozhodování určeny tak, aby umožňovaly společnosti ověřit totožnost osoby oprávněné vykonat hlasovací právo a určit akcie, s nimiž je spojeno vykonávané hlasovací právo, jinak se k hlasům odevzdaným takovým postupem ani k účasti takto hlasujících akcionářů nepřihlíží.“
2. ustanovení § 418 odst. 1 ZOK: „Připouští-li stanovy společnosti rozhodování per rollam ...“
3. ustanovení § 652 odst. 1 ZOK: „Připouští-li stanovy družstva rozhodování per rollam, zašle osoba oprávněná ke svolání členské schůze všem členům návrh rozhodnutí.“

Je jasné, že interpretace formulace užití v ustanovení § 19 odst. 1 Lex Covid 191 („*Orgán právnické osoby může rozhodovat mimo zasedání v písemné formě nebo s využitím technických prostředků i tehdy, nepřipouští-li to zakladatelské právní jednání.*“) by měla být totožná pro všechny právnické osoby bez ohledu na jejich právní formu.

Mlčící zakladatelské právní jednání obchodní korporace je shora uvedeným pokryto - lze to dovodit také ze vzájemných souvislostí odst. 1 a odst. 2 - z formulace užití v odst. 2 § 19 Lex Covid 191 plyne, že záměr byl umožnit realizaci jednání na dálku v co největším množství případů.

Je otázkou, zda-li je možné bez dalšího využít tohoto ustanovení § 19 odst. 1 ve spojení s § 19 odst.2 Lex Covid 191 např. v případě, kdy jiný zákon uvádí proceduru per rollam v zákoně jako „náhradní řešení“ - typicky např. ustanovení § 1211 odst. 1 Občanského zákoníku (ve znění zákona č. 163/2020 Sb.), které dovoluje postupem tam uvedeným přijetí rozhodnutí mimo zasedání shromáždění vlastníků v případě, že řádně svolané shromáždění nebylo schopné se usnést a současně svolavatel následně po neuskutečněním jednání shromáždění navrhl přijetí rozhodnutí mimo zasedání. Totéž ustanovení totiž dále normuje, že „v jiných případech navrhnout přijetí rozhodnutí mimo zasedání, pokud to připustí stanovy.“ Mám za to, že v tomto případě (§ 1211 OZ) pokrytých § 19 odst. 1 Lex Covid 191 (od 31.12.2020 až do 30.06.2021 tedy obecně a bez dalšího) dopadá tento režim bez dalšího i na shromáždění vlastníků společenství vlastníků jednotek.

Souhlasím s Pokornou a Ondřejovou v tom, že formulace použitá zákonodárcem v ustanovení § 19 odst. 1 Lex Covid 191 pokrývá pozitivně i ty případy, kdy zvláštní zákon určitý způsob přijetí rozhodnutí kolektivního orgánu na dálku vůbec nezná. Autorky jako příklad uvádí využití technických prostředků pro účast na členské schůzi družstva, s čímž se ztotožňuji. Autorky argumentují tím použitím obecné úpravy (§ 158 odst. 2 Občanského zákoníku) na případy zvlášť neřešené. Jako další příklad by bylo možné uvést např. (ne)úpravu spolkovou, neboť také pro spolky Občanský zákoník, když např. v ustanoveních § 248 - § 257 OZ ani v ustanoveních následujících proceduru per rollam ani technickou účast vůbec nenormuje. Mám za to, že tímto mlčením zákonodárce neměl v úmyslu zakázat realizaci přijetí usnesení distančním způsobem, a proto se také pro tyto případy obecně uplatní obecná úprava - § 158 odst. 2 OZ. Na tomto základě pak za podmínek uvedených v § 19 odst. 1 Lex Covid 191 pak (po novele - účinnosti zákona 601/2020 Sb. až do 30.06.2021) pak rovněž aprobace distančních způsobů bez dalšího dle § 19 odst. 1 Lex Covid 191.

Je však otázkou, zda-li by byla shledána jako „ještě také přípustná“ i tak široká interpretace pojmu „nepřipouští-li to zakladatelské právní jednání“, která by pokryla přípustnost takového způsobu i přes výslovný zákaz v zakladatelském právním jednání. Osobně takový postup nemohu doporučit, je-li dostupný jakýkoliv jiný způsob přijetí usnesení. Překročení výslovného zákazu ze zakladatelského právního jednání by bylo v rozporu s principem autonomie vůle společníků (akcionářů, členů). Pokorná a Ondřejová se k této otázce rozhodování orgánů vyloučených bez ohledu na § 19 odst. 1 Lex Covid 191/2020 Sb. zastávají toho, že vyloučené zůstávají pouze případy, spadající do „jedné skupiny případů, na kterou nelze § 19 odst. 1 lex COVID aplikovat, a to jsou právnické osoby, u nichž speciální zákony používání distančních forem výslovně zakazují. Příkladem takového zákazu je § 652 odst. 2 z.o.k., v němž je zapovězeno rozhodování per rollam, pokud v družstvech plní působnost členské schůze shromáždění delegátů. Konkrétně tento zákaz je však prolomen výslovným ustanovením § 19 odst. 3 lex COVID.“⁴

Někteří autoři se však přiklání k tomu, že ustanovení § 19 Lex Covid 191 je úplně obecné. Tak např. VoželuhoVá/KmochoVá/Kulháňková upozorňují, že „přijímání rozhodnutí písemnou formou nebo technickými prostředky (např. videokonference) se umožňuje všem orgánům všech právnických osob. Je pouze zapotřebí, aby příslušný orgán stanovil podmínky přijímání rozhodnutí tímto způsobem při respektování zákonných požadavků.“⁵ Přikláním se však spíše k názoru Pokorné a Ondřejové.

V opravdu hraničních případech sice nevylučují prolomení zákazu, nicméně muselo by se jednat opravdu o hraniční případ, kdy by zájem celku převážil nad zájmem jednotlivců (společníků, akcionářů, členů družstva) - např. pokud by reálně hrozilo zrušení korporace, které by nebylo možné odvrátit jinak než přijetím usnesení per rollam. Pokorná a Ondřejová k této otázce uvádí, že „pokud by omezení mohla zásadním způsobem deformovat obsah přijatého rozhodnutí, mělo by být projednání dané věci odloženo“.⁶

Je věcí statutárního orgánu nebo jiného svolavatele či navrhovatele, aby společníky (akcionáře, členy družstva) oslovil a dostatečně vysvětlil důležitost a odůvodněnost požadavku na přijetí rozhodnutí mimo valnou hromadu nebo s technickou účastí společníka či akcionáře na valné hromadě na dálku. Okruh osob aktivně legitimovaných k podání návrhu na vyslovení neplatnosti rozhodnutí nejvyššího orgánu je totiž limitováno zejména na společníky (akcionáře, členy korporace), členy orgánů korporace (vč. likvidátora) a insolvenčního správce. Pokorná a Ondřejová zdůrazňují, že ustanovení § 19 odst. 1 Lex Covid 191/2020 Sb. se samo o sobě nedotýká ustanovení o hlasování (ani příslušných většin), nepozastavuje uplatňování zásad, na kterých úprava právnických osob vychází, nedovoluje nerespektovat podmínky vyplývající ze zakladatelského právního jednání (ví druhou větu §19 odst. 1), ani nejsou dotčeny podmínky, na které je dovolání se neplatnosti vázáno (protest u valných hromad kapitálových společností, lhůty pro uplatnění práva dovolat se neplatnosti).⁷

1. NOVELIZACE LEX COVID 191 ZÁKONEM Č. 601/2020 SB.

1.1. Zákon č. 601/2020 Sb.

Lex Covid 191 byl v roce 2020 novelizován dvakrát. První novela - zákon č. 460/2020 Sb. upravila pouze některé otázky insolvenčního práva, v rámci Lex Covid 191 byly provedeny změny v ustanoveních §§ 12, 14, 23, 24 a § 27. Kromě toho upravila také ustanovení § 127a a § 418 zákona 182/2006 Sb., Insolvenčního zákona. Protože se tato novela (zákon č. 460/2020 Sb.) nedotýká materie tohoto článku, nebudeme se jí dále zabývat. Úpravě některých z ustanovení Lex Covid 191, která upravují materii jednání orgánů právnických osob, je věnována druhá novela Lex Covid 191 -

⁴ formulačně částečně volně dle POKORNÁ, Jarmila. a ONDREJOVÁ, Dana. In Kolektiv autorů. *Komentář k Lex Covid 191/2020 Sb.* Praha : Wolters Kluwer, 2020.

⁵ VOŽELUHOVÁ, L, KMOCHOVÁ, M, KULHÁNKOVÁ, Z. Vybraná zákonná opatření ke zmírnění dopadů epidemie COVID-19 In *Obchodněprávní revue*, 2/2020, S. 137 <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembsgbpw64s7gjpjxgzrzm3q&groupIndex=9&rowIndex=0>.

⁶ POKORNÁ, Jarmila. a ONDREJOVÁ, Dana. In Kolektiv autorů. *Komentář k Lex Covid 191/2020 Sb.* Praha : Wolters Kluwer, 2020.

⁷ blíže viz. POKORNÁ, Jarmila. a ONDREJOVÁ, Dana. In Kolektiv autorů. *Komentář k Lex Covid 191/2020 Sb.* Praha : Wolters Kluwer, 2020.

zákon č. 601/2020 Sb. Tento zákon byl ve Sbírce zákonů publikován dne 31.12.2020 a účinnosti nabyl dnem vyhlášení.⁸

Čl. I bod 1 zákona 601/2020 Sb. přinesla změnu dosavadního § 18 Lex Covid 191, který dosud vyžadoval kombinaci trvání mimořádného opatření a materiální dopad na obchodní korporaci pro aplikaci pravidel uvedených dosud v ustanoveních § 19-22 Lex Covid 191 (úpravu dle § 20-22 - jen za podmínek dosavadně stanovených). Nově se (zcela formálně) kombinace trvání mimořádných opatření a dopadu na obchodní korporaci vyžaduje pouze v rozsahu aplikace ustanovení § 20-22 Lex Covid 191. Dosavadní (nečíslovaný) text § 18 Lex Covid 191 se nově čísluje jako odst. 1 (v již změněném znění). Za něj se do § 18 Lex Covid 191 doplňuje⁹ nový odst. 2, který nově normuje „Ustanovení § 19 se použije do 30. června 2021 bez ohledu na trvání mimořádného opatření při epidemii.“

Novela (zákon č. 601/2020 Sb.) přinesla touto krátkou úpravou několik změn. První - nově formulované ustanovení § 18 odst. 1 Lex Covid 191 (ve znění zákona 601/2020 Sb.) je zcela formální, neboť z ustanovení nenovelizovaného § 18 odst. 1 a § 21 Lex Covid 191 plyne beztak (nezměněné) omezení možnosti aplikace ustanovení §§ 20—22 Lex Covid 191 - dnem 31.12.2020 (včetně).

Je jasné, že zákonodárce shledal důvod řešit v globále materii pravidel pro tvorbu vůle v orgánech právnických osob (k tomu srov. důvodová zpráva Sněmovního tisku 1112/0).¹⁰ Úprava ustanovení v §§ 20-22 již není třeba, neboť při použití pravidel pro jednání na dálku dle § 19 Lex Covid 191 ve spojení s pravidly obsaženými v ZOK, v OZ nebo v jiném příslušném zvláštním zákoně umožní právnické osobě (prostřednictvím k tomu povolaného orgánu) přijmout rozhodnutí rovněž v působnosti povolání či odvolání člena voleného orgánu¹¹ i projednat a schválit účetní závěrku právnické osoby.¹² Ustanovení § 22 Lex Covid 191 má charakter zvláštního přechodného ustanovení, přičemž situace uvedená v § 22 odst. 1 sice nastat může, i nadále, v důsledku nově formulovaných ustanovení § 18 odst. 1 a § 19 Lex Covid 191 ji bude možné řešit na dálku a nebude proto třeba zvláštní úpravy § 22 odst. 1 Lex Covid 191. Pro úplnost lze konstatovat, že ustanovení § 22 odst. 2 Lex Covid 191 není nutno měnit, protože je překlenuta nově formulovaným § 19 Lex Covid 191.

Nově se již použitelnost § 19 Lex Covid 191 (s účinností od 31.12.2020) vůbec nebude vázat na trvání mimořádných opatření. V podstatě zákonodárce nově *předpokládá podstatný dopad na všechny orgány právnických osob*. Nejde o vyvratitelnou domněnku. Zákonodárce zde vychází z objektivního stavu v České republice a fakticky jde v podstatě o mlčky učiněný předpoklad odpovídající fikci podstatného dopadu na všechny osoby. Toto ustanovení má kogentní (donucující) povahu.

Důsledkem je to, že:

1. ustanovení § 19 Lex Covid 191 od 31.12.2020 do 30.06.2021 dovolí jednání na dálku - ať již per rollam (bez svolání schůze orgánu) nebo hybridní účast členů orgánů na příslušné schůzi smíšeně (tedy někteří členové na místě samém, jiní na dálku) - bez jakýchkoliv dalších požadavků,
2. při využití postupu dle § 19 Lex Covid 191 od 31.12.2020 do 30.06.2021 nebude využití tohoto postupu elektronického jednání samo o sobě důvod pro prohlášení neplatnosti rozhodnutí orgánu právnické osoby.

Důvody pro prohlášení neplatnosti naopak zůstávají i nadále jen v rozsahu příslušných zákonných úprav, které regulují příslušné právní formy právnických osob. Pro obchodní korporace je jím např. rozpor se zákonem (ev. jiným právním předpisem - např. nařízením) nebo zakladatelským právním jednáním. Počítaje v to i případný rozpor přijatého rozhodnutí s dobrými mravy - přinejmenším v případě rozhodnutí nejvyššího orgánu obchodní korporace.

⁸ srov. čl. II zákona č. 601/2020 Sb.

⁹ viz. čl. I bod 2 zákona č. 601/2020 Sb.

¹⁰ dostupná z příslušné stránky sněmovního tisku na portálu Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky z adresy: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=1112&CT1=0> [cit. dne 31.12.2020].

¹¹ poznámka autora: Materie, která pro jednání orgánů v roce 2020 byla řešena ustanovením § 20 Lex Covid 191.

¹² poznámka autora: Materie, která pro jednání orgánů v roce 2020 byla řešena ustanovením § 21 Lex Covid 191.

Novelizaci ustanovení § 19 Lex Covid 191 zákonem č. 601/2020 Sb. lze hodnotit pozitivně, neboť odstraňuje významné riziko nejasností z důvodu absence řešení otázky podstatného dopadu do činnosti orgánů právnické osoby v důsledku opatření k odvrácení pandemie. Tím celkově přináší právní jistotu všem. Na druhou stranu - pokud bude pandemie trvat i nadále, bude nutno příslušné ustanovení v budoucnu novelizovat, neboť jeho účinky jsou v současné době limitované dnem 30.06.2020.

1.2. Varia: Novelizace Zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích zákonem č. 33/2020 Sb. (s účinností od 01.01.2021)

Materiální změna podmínek pro procedury per rollam nastala s účinností od 01.01.2021, a to v důsledku nabytí účinnosti zákona č. 33/2020 Sb. Tento zákon změnil také Notářský řád (zákon č. 358/1992 Sb.). Na tomto místě chci pouze krátce konstatovat, že je-li cestou per rollam přijímáno společníky (akcionáři, členy družstva) rozhodnutí ve věci změny zakladatelského právního jednání místo rozhodnutí nejvyššího orgánu této korporace, musí být sepsány 2 notářské zápisy - o návrhu změny a o výsledku rozhodnutí. Pro rozsáhlost problematiky (a omezený rozsah tohoto příspěvku) zde opět odkazují do původní publikace.¹³

1.3. Povedou novelizace k dalšímu rozšíření procedury per rollam pro změny zakladatelských právních jednání elektronickou cestou?

Novelizace procedur per rollam by měla přinést větší míru právní jistoty všem, a to zejména ve věcech změn zakladatelských právních jednání. Toto byl záměr, který je jasně patrný z důvodové zprávy zákona č. 33/2020 Sb.

Současně je třeba konstatovat, že novelizace Lex Covid 191 zákonem č. 601/2020 Sb. snížila míru právní nejistoty, neboť zákonodárce již nevyžaduje materiální dopad pandemie do poměrů obchodní korporace, ale fakticky a priori takový dopad předpokládá jako nevyslovenou fikci. To je jistě pozitivní. Je ovšem otázka, zda-li novelizace ZOK a Lex Covid 191 ve vzájemných souvislostech povedou k větší využitelnosti tohoto institutu. Obávám se, že očekávat pozitivní odpověď na tuto otázku je přinejmenším předčasné.

Co tedy bude bránit většímu rozšíření používání procedury per rollam pro změny zakladatelských právních jednání pro futuro? Ačkoliv zákonodárci nelze upřít snahu o řešení praktických dopadů a zvýšení přitažlivosti právní úpravy a její použitelnost (nejen v pandemické době), zůstala tato snaha „na půl cesty“. Lze očekávat, že problémy bude v praxi působit požadavek zákonodárce na formu právního jednání (písemně s úředně ověřeným podpisem) a *zvýšená transakční náročnost* pro svolavatele (notáři se budou platit odměny (rovněž náhrady dle zákona a obvykle také daň z přidané hodnoty¹⁴) za dva notářské zápisy místo zápisu jednoho¹⁵ a v případě vyhotovení podkladového zápisu pro změnu v obchodním rejstříku ještě za další notářský zápis.¹⁶ Ostatní shora uvedených úskalí lze řešit v rámci korporace, zvýšenou transakční náročnost na straně navrhovatele (obvykle korporace) a nemožnost vykonat právo společníka (akcionáře, člena družstva, delegáta) čistě elektronickou cestou odstranit nelze. Lze pouze vyhovět požadavku zákona, avšak za cenu zvýšení transakční i administrativní náročnosti pro společníka (akcionáře, člena družstva, delegáta).

Problém působí stále to, že v České republice dosud není zrovnoprávněn elektronický podpis (v žádné z variant) s úředně ověřeným podpisem! Pro urychlení komunikace a využití elektronických prostředků se nabízí varianta úředního ověření podpisu (např. notářem) a následně autorizované konverze do datové podoby (se kterou bude možné komunikovat elektronickou cestou).

¹³ ČERNÝ, M. In ČERNÝ, M. - PETR, M. - FUNTA, R. - PRCHAL, P. - PĚLONKOVÁ, D. - DOSTAL, O. *Bezkontaktní výzvy v právu (2020): Soutěžní právo, korporacní právo.*

¹⁴ k tomu srov. § 106 zákona č. 358/1992 Sb., Notářský řád.

¹⁵ poznámka autora: Za sepsání notářského zápisu o rozhodnutí orgánu právnické osoby dle položky B, bod 2 Sazebníku odměn notáře, který je přílohou Vyhlášky Ministerstva spravedlnosti 196/2001 Sb., odměna se vypočítá z tarifní hodnoty neboje určena pevnou částkou - k tomu srov. odkazované ustanovení této vyhlášky.

¹⁶ poznámka autora: Notářský zápis o osvědčení pro zápis do veřejného rejstříku (položka R Sazebníku odměn notáře, který je přílohou Vyhlášky Ministerstva spravedlnosti 196/2001 Sb., odměna 1.000 Kč).

Půjde využít při splnění podmínek pro užití procedur per rollam dle příslušných ustanovení ZOK v rámci procedur per rollam ve společnosti s ručením omezeným, v akciové společnosti a v současné době také v družstvě, ať je již jeho nejvyšším orgánem členská schůze nebo shromáždění delegátů (pro shromáždění delegátů jen do 30.06.2021).

Na základě shora uvedeného lze konstatovat, že zejm. v případě korporací s nižším počtem společníků (akcionářů, členů) bude v mnoha případech zvoleno jednodušší a rovněž transakčně méně náročné řešení. Tím bude rozhodnutí přijaté na schůzi nejvyššího orgánu (valné hromady, členské schůze), kde ovšem budou společníci (akcionáři, členové družstva) v nejvyšší možné míře (ideálně všichni) zastoupeni advokátem či advokáty. V takovém případě totiž bude třeba pouze zmocnit advokáta či advokáty plnou mocí s úředně ověřeným podpisem společníka (akcionáře, člena družstva), taková plná moc může být po provedené autorizované konverzi zaslána i elektronicky. Na druhou stranu se sníží transakční náročnost spojená pro navrhovatele (korporaci) s osvědčení rozhodnutí notářem - navrhovatel (obvykle korporace) bude hradit odměnu notáři a náhrady výdajů (a s těmi obvykle spojenou daň z přidané hodnoty) pouze z jednoho notářského zápisu.

Na závěr lze konstatovat, že mezi tzv. nevyužitými příležitostmi či opomenutými změnami zůstala i pravidla pro technické účasti (společníků či akcionářů) na valných hromadách na dálku.

4. SLOVENSKÉ ŘEŠENÍ TÉHOŽ PROBLÉMU A ČESKO-SLOVENSKÁ KOMPARACE

4.1. Obecná slovenská úprava – zákon č. 513/1991 Sb., Obchodní zákoník

Slovenská úprava korporálního práva je vtělena především do [zákona č. 513/1991 Zb., Obchodního zákoníku](#). Tento zákon nabyt účinnosti ještě za trvání České a Slovenské federativní republiky¹⁷ a na Slovensku platí doposud, byť ve znění mnoha novelizací, z nichž některé inspirovaly novelizace téhož zákona v České republice po dobu jeho účinnosti.¹⁸ Obchodně korporální právo je vtěleno především do druhé části slovenského [ObchZ](#) a zahrnuje úpravu obecných obchodně korporálních institutů¹⁹ a dále pak také následujících právních forem obchodních korporací:

- veřejná obchodní společnost (slov. verejná obchodná spoločnosť),²⁰
- komanditní společnost (slov. komanditná spoločnosť),²¹
- společnost s ručením omezeným (slov. spoločnosť s ručením obmedzeným),²²
- akciová společnost (slov. akciová spoločnosť),²³
- jednoduchá společnost na akcie (slov. jednoduchá spoločnosť na akcie),²⁴
- družstvo (slov. družstvo).²⁵

Supranacionální obchodní korporace slovenský [ObchZ](#) neupravuje přímo, úprava spočívá v evropskounijních nařízeních a také zvláštních slovenských zákonech.²⁶ Pokud však některá otázka není upravena přímo příslušným nařízením ani ve zvláštním zákoně, použije se obecná úprava z [ObchZ](#) (a také [Lex CORONA](#)) na úpravu supranacionální korporace se sídlem na Slovensku.

¹⁷ poznámka autora: Zákon č. 513/1991 SSb., Obchodní zákoník nabyt účinnosti k 01.01.1992 ještě jako federální zákon v tehdejší ČSFR.

¹⁸ poznámka autora: V České republice byly především v době blízké přistoupení ČR do Evropské unie přijaty novely českého [ObchZ](#), které byly inspirovány dříve přijatou slovenskou úpravou - např. v otázkách obchodního rejstříku a formulářových návrhů na zápis (ovšem zde nutno poznamenat, že slovenská úprava [obchodného registra](#) je upravena současně vedle [Obchodního zákoníku](#) také [zákonem č. 530/2003 Z.z., zákon o obchodnom registri](#)), dále pak některé otázky práva společností s ručením omezeným - např. zvýšení požadavku na základní kapitál atd. - v ČR ovšem limitováno zrušením [ObchZ](#) a jeho nahrazením zákonem č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích, který k mnoha otázkám přistupuje odlišně - viz. např. základní kapitál s.r.o. v minimální výši 1 Kč.

¹⁹ §§ 56 - 75k [ObchZ](#)

²⁰ §§ 76 - 92 [ObchZ](#)

²¹ §§ 93 - 104 [ObchZ](#)

²² §§ 105 - 153 [ObchZ](#)

²³ §§ 154 - 220 gd [ObchZ](#)

²⁴ §§ 220h - 220zl [ObchZ](#)

²⁵ §§ 221 - 260 [ObchZ](#)

²⁶ např. zákon č. 91/2007 Z.z. o evropském družstvě, zákon č. 562/2004 Z.z. o evropskej spoločnosti a zákon č. 177/2004 Z.z. o evropskom zoskupení hospodárskych záujmov

Pokud jde o korporace civilní (občanskoprávní), jsou regulovány různými právními předpisy. Např. v ustanoveních §§ 20f - 20j zákona č. 40/1964 Zb. Občanském zákoníku²⁷ je upravena právní forma *zájmové sdružení právnických osob* (slov. zájmové združenie právnických osôb), v [zákoně č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov](#) (čes. zákon o sdružování občanů) je pak upravena právní forma občanské sdružení (slov. občianske združenie), která odpovídá českému spolku.

Ze shora uvedených úprav slovenský zákonodárce výslovně normuje některé způsoby přijímání rozhodnutí distančním způsobem (na dálku) např. pro společnost s ručením omezeným, a to v ustanovení § 130 ObchZ jako přijímání rozhodnutí mimo valnou hromadu (společnosti s ručením omezeným), nebo dále v ustanovení § 220zb ObchZ jako přijímání rozhodnutí mimo valnou hromadu (jednoduché společnosti na akcie). Základní rozdíl mezi těmito úpravami spočívá v tom, že zatímco v případě společnosti s ručením omezeným právo vyplývá přímo z ustanovení § 130 ObchZ bez dalšího, tak v případě jednoduché společnosti na akcie je tento institut možné využít pouze tehdy, pokud jeho užití stanoví výslovně dovolí (srov. § 220zb odst. 1 ObchZ).

Pro akciovou společnost je obsažena úprava v ustanoveních §§ 190a - 190d ObchZ, která upravují tyto způsoby distančních rozhodování:

- §§ 190a - 190c [ObchZ](#) - korespondenční hlasování do valné hromady,
- § 190d [ObchZ](#) - účast hlasování na valné hromadě prostřednictvím technických prostředků.

V této souvislosti je nutno upozornit, že ustanovení § 184a ObchZ výslovně přikazuje zavést instituty dle § 190a - 190c ObchZ nebo § 190d ObchZ pro *veřejné akciové společnosti*. Veřejnou akciovou společností je v souladu s ustanovením § 154 odst. 3 ObchZ taková akciová společnost, jejíž všechny nebo některé akcie byly přijaty k obchodování na veřejném regulovaném trhu v některém ze států Evropského hospodářského prostoru. Shora uvedené se tedy týká pouze rozhodování valné hromady nebo mezi společníky v působnosti valné hromady (§ 130 ObchZ).

Pokud jde o úpravu distančních způsobů přijímání rozhodnutí dopadající na jiné orgány slovenských obchodních korporací, obsahuje ObchZ obecnou úpravu v ustanovení § 66 odst. 8 věta druhá a třetí ObchZ. Toto ustanovení bez dalších podmínek dovoluje, aby obchodní korporace ve svém zakladatelském právním jednání tento způsob či způsoby upravila pro (kolektivní) statutární orgán a/nebo pro (kolektivní) dozorčí orgán. Toto ustanovení normuje dvě alternativy, a to *hlasování mimo zasedání orgánu písemnou formou a hlasování pomocí prostředků sdělovací techniky*. Mám za to, že první uvedený způsob odpovídá přijetí rozhodnutí procedurou per rollam (bez svolání schůze orgánu), zatímco druhý způsob zahrnuje *technickou účast* na zasedání orgánu, která *zahrnuje* také blíže nespecifikované *technické možnosti výkonu hlasovacího práva*.

4.2. Původní slovenské krizové řešení pro dobu pandemie Covid-19 (Lex CORONA – zákon č. 62/2020 Z.z.)

Krizové řešení, které zvolil slovenský zákonodárce, spočívá rovněž v umožnění využití korespondenčního hlasování a/nebo technické účasti na jednání kolektivního orgánu. Tyto možnosti jsou otevřené pro všechny kolektivní orgány všech slovenských *obchodních korporací* a všech slovenských *občanskoprávních korporací* ustanovením § 5 zákona č. 62/2020 Z.z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 a v justícii a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (dále také jen „Lex CORONA“).

Ustanovení § 5 Lex CORONA podmiňuje využití postupu v něm uvedených při *mimořádné situaci*²⁸ nebo za *nouzového stavu*.²⁹ Není zcela jasné, zda-li mimořádná situace nebo nouzový stav

²⁷ poznámka autora: Také tento zákon pochází ještě z dob Československa a na Slovensku byl za samostatného státu podstatně novelizován a v některých ohledech překonává současný český Občanský zákoník (zákon č. 89/2012 Sb.) - např. v otázce plného zrovnoprávnění elektronické podoby právního jednání (slov. pr. úkonu) opatřeného uznávaným elektronickým podpisem a časovou pečeti s písemným právním jednáním (slov. pr.konem) s úředně ověřeným podpisem - k tomu srov. § 40 odst. 4 a 5 (slov.) zákona č. 40/1964 Zb.

²⁸ mimořádná situace ve smyslu § 3 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov.

²⁹ nouzový stav ve smyslu Čl. 5 ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov.

musí trvať po celú dobu od svolania valnej hromady do jejích zasadání nebo zda-li postačí existence této okolnosti pouze při jejím svolání.

Jak uvádí Patakyová a Grambličková, „přístup zákonodárce byl zjevně usnadnit fungování kolektivních orgánů prostřednictvím vzdáleného rozhodování a zákonodárce nechtěl ponechat řešení pouze na možnosti analogické aplikace, (která je limitována, což bylo vysvětleno výše), a to z důvodu právní jistoty.“³⁰

Řešení praktických problémů kolektivních orgánů korporací s presumovanou obtížností či nemožností dosáhnout přijetí rozhodnutí za osobní účasti členů voleného orgánu na dálku totiž ustanovení § 5 Lex CORONA spatřuje v tom, že dovoluje jednu ze dvou možností, přičemž si lze představit i jejich vzájemnou kombinaci - tedy fakticky tři možnosti. První z nich je korespondenční hlasování, druhou pak technická účast na jednání kolektivního orgánu. Třetí možností by byla kombinace předchozích dvou. Zákonodárce zde výslovně odkazuje na přiměřené použití ustanovení §§ 190a - 190d ObchZ, podle kterých mají korporace (a jejich orgány) postupovat.

Ustanovením § 5 Lex CORONA zůstávají nedotčena ustanovení upravující svolání zasadání kolektivních orgánů, pozvánky, kvora a usnášeníschopnost, zápisy atd. Zde bude korporace postupovat podle těch právních norem, kterými se řídí dle zákona s případnou modifikací dle svého zakladatelského právního jednání.

Podrobnosti ohledně použití technických prostředků při elektronické účasti na dálku zřejmě stanoví korporace (fakticky svolavatel jednání).

Na tomto místě je nutno upozornit, že ustanovení § 5 Lex CORONA obsahově nezahrnuje použití procedury per rollam, a to ani ve vztahu k nalezení vůle akcionářů či členů družstva při výkonu působnosti nejvyššího orgánu této korporace, ale ani ve vztahu k nalezení vůle kolektivně vytvářené členy orgánu statutárního nebo orgánu kolektivního.

Zásadní rozdíl mezi nalezením vůle procedurou per rollam a korespondenčním hlasováním zde spočívá v tom, že v případě procedury per rollam se schůze kolektivního orgánu vůbec nesvolává a pouze se zasílá návrh rozhodnutí (a případné doplňující podklady) a oprávněný navrhovatel rovněž stanoví lhůtu pro vyjádření. Všichni členové kolektivního orgánu jsou fikčně přítomni (ať se již zúčastní hlasování či nikoliv). Naopak korespondenční hlasování předpokládá řádné svolání schůze orgánu, a to zejména s dodržením zákonem stanoveného lhůty pro přípravu.

U orgánů statutárních či dozorčích lhůta pro svolání schůze obvykle nebude činit v praxi problémy, neboť zakladatelská právní jednání obvykle nechávají periodicitu schůzí a další podmínky na tomto orgánu samotném (se současnou odpovědností předsedy kolektivního orgánu). Pro výkon hlasovacího práva korespondenčně nebo na dálku při účasti elektronickou cestou ovšem se však bude aplikovat obecná úprava lhůt pro svolání (a přípravu), neboť z té ustanovení § 5 Lex CORONA pardon neposkytuje.

Pokud jde o otázku, zda-li ustanovení § 5 Lex CORONA dopadá také na ustanovení § 66 odst. 8 věta druhá a třetí ObchZ, je moje odpověď spíše smíšená. Dle mého názoru ustanovení § 5 Lex CORONA (při dodržení podmínky nouzového stavu nebo mimořádného opatření):

1. dovoluje členu účast a hlasování elektronickými prostředky na schůzi kolektivního orgánu statutárního nebo kolektivního orgánu dozorčího i v případě, kdy to zakladatelské právní jednání výslovně neupravuje, ale naopak
2. nepokrývá a tedy nedovoluje, aby se členové kolektivního orgánu statutárního nebo členové kolektivního orgánu dozorčího usnesli i mimo svolanou schůzi tohoto orgánu.

Jak jsem již uvedl, mám za to, že praktické důsledky závěru sub 2 budou spíše malé, neboť přehnaný formalismus bude možné v praxi překonat vhodnou volbou způsobu technické účasti. Méně rizikové se zde jeví využití např. videokonference, případně kombinované nejen se záznamem projevu vůlí jednotlivých členů orgánu korporace, ale také s možným elektronickým odevzdáním hlasů (např. formou zprávy elektronické pošty).

---

³⁰ cit. PATAKYOVÁ, Mária - GRAMBLIČKOVÁ, Barbora. Mandatory and Default Regulation in Slovak Commercial Law. In *Bratislava Law Review*, Vol. 4 (2020), 1, (pub. 31.08.2020), s. 97-98. Dostupné on-line na adrese: <https://blr.flaw.uniba.sk/index.php/BLR/article/view/176/150> [cit.dne 12.12.2020]. Překlad citace autor.

4.3. Výsledek česko-slovenského srovnání původních řešení

Je zřejmé, že oba nástupnické státy bývalého Československa řešení obdobné problémy související s pandemií Covid-19. Rovněž řešení jsou obdobná.

Česká úprava je teoreticky obecnější, ustanovení § 19 dopadá na všechny právnické osoby (soukromého práva) bez ohledu na jejich právní formu - zatímco řešení použité slovenským zákonodárcem v ustanovení § 5 Lex CORONA se omezuje pouze na slovenské obchodní nebo občanskoprávní korporace. Praktický důsledek je v Česku v tom, že ustanovení § 19 Lex Covid 191 mohou využít také orgány fondací (nadací nebo nadačních fondů), případně i jiné právnické osoby, nezakazuje-li jim to zvláštní předpis.

Česká úprava vyvolávala v původním znění otázky ohledně nutnosti dodržet podmínky aplikace ustanovení § 19 (a případně také následujících) po celou dobu od iniciace rozhodnutí (otázky) až do jeho přijetí. Tento právní stav trval od účinnosti Lex Covid 191 až do účinnosti jeho novely, ode dne 31.12.2020 od požadavku materiálního dopadu do činnosti právnické osoby zákonodárcem upustil (a v zásadě ji bez dalšího presumuje). Slovenský zákonodárcem postupuje takto již od účinnosti zákona, materiální dopad pandemie Covid-19 do života a činnosti obchodní či civilní korporace se nikdy nezkoumal a bez dalšího se z něj fakticky vychází po celou dobu, kdy trvá na Slovensku nouzový stav nebo mimořádné opatření. Slovenská úprava - na rozdíl od úpravy české, - také nemá obecný časový limit, který by bylo nutno v budoucnu novelizovat. České řešení se snaží poskytnout právní jistotu (i nyní po novelizaci zákonem č. 601/2020 Sb. limitací možností použití postupu dle § 19 odst. 1 do dne 30.06.2021). Slovenské řešení si vystačí s obecnou podmínkou a v tomto ohledu je univerzální.

Slovenské řešení se může jevit problematickým z hlediska předvídatelnosti a právní jistoty v tom směru, že žádná obchodní ani civilní korporace nemůže ovlivnit existenci nouzového stavu nebo mimořádných opatření, avšak může podle Lex CORONA (a ustanovení odkazovaných) postupovat jen tehdy, pokud trvá nouzový stav nebo mimořádné opatření. Pokud dojde k jeho zrušení v mezidobí mezi svoláním zasedání orgánu nejvyššího a jeho schůzí, mělo by být patrně zasedání odvoláno, odročeno či zrušeno (a je-li to nutné, pak svoláno znovu). V Lex CORONA totiž absenteje odpověď na otázku jak postupovat, pokud se změní podmínky platné při jeho vyhlášení. Tato absence úpravy může být vážným zdrojem nejistoty pro korporaci i pro její členy, neboť reálně může hrozit prohlášení usnesení za neplatné soudem, pokud bylo usnesení přijato také hlasy odevzdanými na dálku po zrušení nouzového stavu nebo mimořádné situace. Zde by při materiálním posuzování měl být zvažován důsledek (a rovněž počítány konkrétní hlasy a dopad jejich započítání či nezapočítání do výsledků hlasování).

Řešení zvolené slovenským zákonodárcem se také od českého řešení odlišuje v tom, že nezahrnuje využití procedury per rollam po dobu trvání nouzového stavu nebo mimořádné situace. Přitom pokud by slovenský zákonodárcem užití této procedury dovolil, mohlo by to přinést řešení některých problémů - zejm. by mohlo dojít ke *zkrácení rizikového období nejistoty vyplývající z možného zrušení nouzového stavu nebo mimořádného opatření* mezi iniciací procesu rozhodování a posledním dnem pro odevzdání hlasů. Svolavatel (obvykle statutární či dozorčí orgán) by si musel být vědom jiných úskalí - předně fikce přítomnosti všech společníků (akcionářů, členů družstva) a patrně by přijetí rozhodnutí v praxi vyžadovalo aktivní působení ve vztahu ke společníkům, členům či akcionářům.

Pro odepření této možnosti dosáhnout přijetí rozhodnutí procedurou per rollam (mimo zasedání orgánu) mi není zřejmý důvod, a to zejména v případě jednoduché společnosti na akcie. V rámci úpravy této právní formy je tento institut explicitně upraven (§ 220Zb ObchZ), zůstává ovšem ustanovením §5 Lex CORONA explicitně nedotčen, a proto je jeho užití i po dobu trvání nouzového stavu nebo mimořádného opatření ve slovenské jednoduché společnosti na akcie omezeno pouze na případ, kdy jeho použití dovoluje v konkrétní j.s.a. její zakladatelské právní jednání.

Na margo ještě poznámka k osobním společnostem. V České republice i ve Slovenské republice jsou upraveny veřejná obchodní společnost a komanditní společnost. Pro obě právní úpravy je společné to, že nejvyšším orgánem osobní společnosti jsou všichni společníci a v zásadě také to, že český ani slovenský zákonodárcem nijak zvlášť nenormuje jejich případnou schůzi k projednání konkrétní otázky spadající do působnosti nejvyššího orgánu osobní společnosti. Při této absenci se prakticky ztrácí formální rozdíly mezi různými způsoby přijímání rozhodnutí. Protože oba zákonodárci ponechávají otázky nevyřešené, je rozhodující pouze výsledek - např. zápis obsahující přijaté

rozhodnutí, mající všechny materiální a formální náležitosti dle příslušného zákona (jejich počet je ovšem velmi malý a v zásadě je upraven pouze obecnou právní úpravou).

4.4. Novelizované slovenské řešení

Slovenský Lex CORONA byl s účinností od 19.01.2021 novelizován zákonem č. 9/2021 Z.z. (dále bude toto znění uváděno v tomto textu jako Lex CORONA(21)). Dikce původního § 5 citovaného zákona se stala základem pro novou úpravu pro futuro.

Na prvním místě je třeba uvést, že zákonodárce při novelizaci vypustil poslední větu z původní formulace ustanovení, tzn. rezignoval na přiměřené použití ustanovení §§ 190a - 190d ObchZ na postupy, jimiž dochází k realizaci nalezení vůle na schůzích či mimo schůze kolektivních orgánů obchodních korporací nebo občanskoprávních korporací. Takto fakticky liberálněji pojaté znění se stalo nově 1.odstavcem § 5 Lex CORONA(21).

Na rozdíl od české úpravy slovenský zákonodárce i nadále trvá tom, že korporace může takové postupy bez úpravy ve svém zakladatelském právním jednání použít pouze tehdy, pokud trvá mimořádná situace nebo nouzový stav. Územním rozsahem ani materiálním dopadem na příslušnou korporaci se slovenský zákonodárce nezabývá. Mám tedy za to, že i na Slovensku zákonodárce takový dopad materiálně presumuje, ovšem pouze tehdy, pokud trval nouzový stav nebo mimořádná situace (podle jiných předpisů slovenského práva).

Zákon č. 9/2021 Z.z. také doplnil nové odst. 2 a 3 do shora uvedeného § 5 Lex CORONA(21). Obchodně-korporačních (kolektivních) orgánů a občansko-právních korporací orgánů se týká pouze § 5 odst. 2 Lex CORONA(21), zatímco novelou doplněné ustanovení § § 5 odst. 3 Lex CORONA(21) aprobuje použití postupů dle § 5 odst. 1 a 2 Lex CORONA(21) také na věřitelské orgány. Cílem tohoto příspěvku není primárně se zabývat definováním pojmu věřitelské orgány a bez uvedení hlubších souvislostí není možné provést vyčerpávající výklad tohoto pojmu. Patrně půjde o věřitelské orgány ve smyslu úpravy *insolvenčního práva*, vyloučeny však nejsou ani úvahy nad aplikací těchto ustanovení na těleso odpovídající *schůzi vlastníků dluhopisů* (zde terminologicky vycházím z české úpravy - tzn. ze zákona č. 190/2004 Sb., o dluhopisech, k tomu srov. § 21 a násl. cit. zák.).

Vraťme se však nyní k samotné realizaci postupů dovolených novelizovaným zněním § 5 odst. 1 Lex CORONA(21). Pro bezvadnou realizaci je nutný postup podle předem známých pravidel, přinejmenším známých členům dotčeného (zasedacího či nezasedacího) orgánu. Zákonodárce zde reflektuje skutečnost, že valné hromady jako nejvyšší orgány jsou svolávány na jednotlivé schůze. Samotné svolávání modifikováno není. Proto zákonodárce zvolil totožné řešení, jako již dříve zvolil český zákonodárce - volbu postupu, podmínky účasti atd., - při absenci pravidel v zákoně, zakladatelském právním jednání nebo vnitřním předpisu určí statutární orgán pro valnou hromadu nebo použít postupu per rollam místo svolání valné hromady.

To samé by se mělo aplikovat také na členskou schůzi družstva (rovněž na shromáždění delegátů družstva), byť slovenský zákonodárce zde tyto orgány explicitně nejmenuje. Nedá se předpokládat, že racionálně postupující zákonodárce by chtěl upravit postupy pouze pro některé nejvyšší orgány, zatímco pro jiné by na řešení totožného problému prostě rezignoval.

Postupy pro jiné kolektivní orgány - typově kolektivní statutární (či správní) nebo kolektivní dozorčí (ať již s názvem dozorčí rada nebo kontrolní komise) si určí svým usnesením sám tento orgán. Dle mého názoru musí jak statutární orgán, tak i dozorčí orgán, postupovat s potřebnou mírou péče. Podmínky účasti na rozhodovacím procesu musí být známy členům orgánu s dostatečným předstihem. Mám za to, že by měly být známy nejpozději ke dni vyhotovení pozvánek na schůzi. V ideálním případě i dříve, a to alespoň rámcově.

Statutární orgán jednající s odbornou péčí by měl zvolit také postupy (způsoby, realizaci technické účasti, lhůty atd.), aby byla co nejvíce šetřena práva člena dotčeného orgánu na účast v rozhodovacím procesu. V opačném případě existuje riziko prohlášení přijatého usnesení za neplatné.

4.5. Výsledek česko-slovenského srovnání novelizovaných úprav

Novelizovaná znění se fakticky přiblížila, totožná však nejsou. Zatímco české řešení pro první polovinu roku 2021 je velmi liberální a fakticky se materiální dopad pandemie Covid-19 de facto presumuje, slovenské řešení je i nadále závislé z hlediska použitelnosti zvláštních postupů na existenci mimořádného opatření nebo nouzového stavu. To může být zdrojem právní nejistoty, neboť

v mezidobí mezi svoláním valné hromady a jejím jednáním může dojít např. ke zrušení nouzového stavu nebo ke změně mimořádného opatření.

Česká úprava je v této souvislosti předvídatelnější co do důsledků. Ovšem je-li si statutární orgán vědom konečného data (30.06.2021), měl by schůzi valné hromady (nebo členskou schůzi družstva či jeho shromáždění delegátů) s dovolenou možností technické účasti svolat tak, aby se dalo využít do 30.06.2021 i pro případnou náhradní valnou hromadu (akciové společnosti) nebo náhradní členskou schůzi družstva (či náhradní shromáždění delegátů). Je tak nutno šetřit i zákonem stanovené maximální trvání mezidobí (45 dnů) i dobu na přípravu (rozestup mezi datem doručení pozvánek a datem konání schůze samotné).

V případě užití procedury per rollam není jasné, zda do 30.06.2021 musí celá procedura být jen zahájena nebo zda musí skončit. Zastávám názor, že musí dojít k vyčerpání celé procedury - tedy mezní datum doručení projevů vůle společníků/akcionářů/členů družstva (či delegátů družstva) musí být nejpozději 30.06.2021. Tedy aby bylo jasné, zda-li bylo přijato rozhodnutí nejpozději tímto dnem. Ohledně data přijetí pak vycházíme z již novelizovaných ustanovení ZOK, kdy k přijetí dojde dnem, kdy jsou doručeny ty hlasy, kterými se dosáhne většiny potřebné k přijetí příslušného rozhodnutí (ve vazbě na právní formu korporace a většinou zákonem či zakladatelským právním jednáním vyžadovanou pro přijetí rozhodnutí).

5. ZÁVĚR

Řešení valné českým zákonodárcem v ustanovení § 19 Lex Covid 191 je v zásadě velmi dobré, k dokonalosti chybí jen málo. Problémy původního znění - požadavek na materiální dopad do činnosti právnické osoby (např. obchodní korporace) byly překonány novelou - zákonem č. 601/2020 Sb. To, že zákonodárce upustil od požadavku kombinace materiálního dopadu a trvání některého omezujícího opatření (stav nouze, mimořádné opatření atd.) je pozitivní, protože se odstraňuje důvod nejistot spočívající v možné změně opatření v čase, ke kterému by mohlo dojít v mezidobí mezi např. svoláním valné hromady a dnem jejího konání.

Na druhou stranu s sebou shora uvedené nese nutnost limitace zvláštního režimu (§ 19 Lex Covid 191) v čase, aktuálně do dne 30.06.2021. To ovšem znamená nutnost kontinuálních novelizací v budoucnu, neboť odstranění či podstatné potlačení dopadů pandemie Covid 19 nelze předvídat. Aktuálně stanovené mezní datum použitelnosti (30.06.2021) lze přitom vnímat jako rizikové, a to s ohledem blížící se konec volebního období Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky.³¹ S ohledem na trvání legislativního procesu je reálná obava o to, zda-li by bylo možné stihnout novelizaci (zahmující prodloužení mezního data dle § 19 Lex Covid 191), pokud by návrh byl podán později než cca v polovině května 2021. I to však předpokládá využití stavu legislativní nouze pro projednání v Poslanecké sněmovně, rychlé projednání v Senátu a nevyužití možnosti vrátit zákon prezidentem republiky.³²

Kritice je nutné podrobit také setrvalý stav spočívající v tom, že v rámci českého soukromého práva dosud neexistuje již účinné ustanovení obdobné ustanovení slovenského § 40 odst. 5 (slovenského) Občanského zákoníku. Tzn. neexistuje žádná již účinná a obecná norma, která by srovnávala elektronicky učiněné právní jednání, opatřené uznávaným elektronickým podpisem a elektronickou časovou pečetí s úředním ověřením podpisu na listině. Prakticky se tak omezují možnosti snadné a výlučně elektronickou cestou provedené aplikace procedury per rollam v záležitostech změn zakladatelských právních jednání kapitálových obchodních společností a družstev. Na margo je nutno poukázat na již platné, ale dosud neúčinné ustanovení § 6 zákona č. 12/2020 Sb. o právu na digitální služby. Vzhledem k tomu, že od účinnosti tohoto ustanovení

³¹ poznámka autora: Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky byly vyhlášeny na dny 08.a 09.10.2021 - viz. Rozhodnutí prezidenta republiky 611/2020 Sb., o vyhlášení voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, publikované ve Sbírce zákonů dne 31.12.2020.

³² na tomto místě si dovoluji poznámku pod čarou - zákon č. 601/2020 Sb. - novela zákona č. 191/2020 Sb., - byla poslancům rozeslána dne 07.12.2020 a legislativní proces byl završen publikací ve Sbírce zákonů dne 31.12.2020, tedy v poslední možný den. K tomu srov. informaci na stránkách Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky na adrese: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=1112&CT1=0> ve spojení s informací o publikaci právního předpisu ve Sbírce zákonů, dostupné na adrese: https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=601/2020&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.

(01.02.2022) budú za splňujúci požadavek na úradní overení podpisu považována ta jednáni učiněná elektronickou cestou, u kterých budú splněny podmínky uvedené v tomto ustanovení, nabízí se otázka na funkci úředního overení podpisu na listině, prostřednictvím které společník (akcionář, člen družstva) projevuje svou vůli v rámci procedury per rollam. V tomto ustanovení je rovnocennost upravena v rámci § 6 odst. 2 zák. č. 12/2020 Sb. Těmito podmínkami jsou kumulativně:

1. užití uznávaného elektronického podpisu (§ 6 odst. 2 zák. č. 297/2016 Sb., o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce) a
2. možnost overení podepisujícího a jeho certifikátu - pouze s využitím údajů základního registru obyvatel nebo portálu veřejné správy - tzn. uvedení čísla certifikátu v tomto základním registru nebo jeho uvedení v portálu veřejné správy.

Český zákonodárce stanoví podmínky o něco mírněji, než již dříve učinil slovenský zákonodárce. O to více se pak nabízí již shora uvedená úvaha nad funkcemi úředního overení, neboť po nabytí účinnosti ustanovení § 6 zák. č. 12/2020 Sb. nebude vyžadována nezávisle provedená časová pečeť (časové razítko). K tomu pak v komentáři k uvedenému zákonu spoluautoři z advokátní kanceláře HAVEL & PARTNERS³³ uvádí, že „ (74) ... s ohledem na čistě české specifikum uznávaného elektronického podpisu je evidentní, že účinky nahrazení úředně overěného podpisu nemohou přesahovat hranice České republiky. (75) Podmínkou pro využití této alternativy k úředně overěnému podpisu je, že si podepisující zapíše údaj o sériovém čísle kvalifikovaného certifikátu prostřednictvím portálu veřejné správy do ROB, a to prostřednictvím formuláře publikovaného na portálu veřejné správy (§ 6g odst. 5 InSVS). (76) V návaznosti na to DigiSI zároveň upravuje i zápis sériového čísla, které identifikuje podepisujícího, vydavatele a platnost kvalifikovaného certifikátu pro elektronický podpis do ROB [§ 18 odst. 1 písm. m) ZZR s účinností od 1. 2. 2022], obdobně jako je tomu u práva na zápis kontaktního údaje dle § 10. (77) Je evidentní, že by s přijetím § 6 mělo dojít rovněž k harmonizaci výše uvedených předpisů v oblasti katastru nemovitostí, a tím k hmatatelnému zjednodušení procesu zápisu do katastru nemovitostí díky nové digitální službě. I bez změny KatV jsou však nové možnosti nahrazení úředně overěného podpisu dle § 6 aplikovatelné. (78) Česká republika tedy podmiňuje využitelnost práva na nahrazení úředně overěného podpisu evidováním v centrální evidenci obyvatel nebo portálu veřejné správy. Tento přístup by mohl být čistě hypoteticky diskriminační vůči těm občanům EU, kteří nejsou v centrální evidenci obyvatel evidováni.“³⁴

Ze shora uvedeného práva však existuje výjimka, která nedovoluje použít tohoto postupu pro nahrazení úředního overení podpisu na plné moci k právnímu jednání podle § 441 odst. 2 poslední věty OZ - tzn. pro plnou moc zmocňující k právnímu jednání, pro které zákon jako podmínku platnosti vyžaduje formu veřejné listiny (notářského zápisu). Není však úkolem tohoto textu podrobně rozebírat ještě i tuto alternativu, a proto se vraťme k současnému českému účinnému právu.

Současné bezpečné řešení je založené na využití autorizované konverze dokumentu z formy listinné (s úředním overěním podpisu) na elektronickou (a následně elektronické odeslání). Takové řešení je sice právně možné, ale prakticky bude málo aplikováno pro zbytečnou složitost a zvýšenou transakční náročnost. Což ostatně platí i pro proceduru per rollam (při výkonu působnosti nejvyššího orgánu obchodní korporace), neboť s účinností od 01.01.2021 se vyžadují 2 notářské zápisy (n.z. o návrhu a n.z. o výsledku).

Nezastírám, že tento problém nastane právě a jen v případech těch obchodních korporací, pro která zákon vyžaduje formu veřejné listiny (notářského zápisu) pro její zakladatelské právní jednání. Těchto právních forem je však pět a jde o právní formy, které jsou obvykle veřejností často užívány (společnost s ručením omezeným, akciová společnost, družstvo) nebo se v nich koncentrují značné finanční prostředky (evropská společnost, evropská družstevní společnost). Naopak pro málo užívané osobní společnosti (veřejná obchodní společnost, komanditní společnost) nebo s nimi srovnatelné (evropské hospodářské zájmové sdružení) se sice tento požadavek neuplatní, ale pouze v důsledku absence zvláštní úpravy v ZOK.

Pokud jde o rámcové hodnocení slovenského řešení (nad rámec 7.3. shora), i toto řešení má svou slabinu, byť je celkově slovenské korporáční právo relativně liberální - zejm. co do požadavku

³³ Dle soupisu autorů k této advokátní kanceláři HAVEL & PARTNERS z autorského kolektivu patří Korběl, F. - Kovář, D. - Amler, P.

³⁴ Cit. Korběl, F. - Kovář, D. - Amler, P. *Komentář k ustanovení § 6* In ZAJÍČEK, Z., KORBĚL, F., KOVÁŘ, D., AMLER, P., DONÁT, J., TOMÍŠEK, J. ORŠULÍK, D. *Zákon o právu na digitální služby. Komentář*. Praha : C.H.Beck, 2021. ISBN 978-80-7400-822-1.

na formu zakladateľského právneho jednania slovenskej spoločnosti s ručením omezeným (k tomu srov. § 57 odst. 1 a § 63 ObchZ). Pro úplnosť je treba dodať, že slovenský ObchZ vyžaduje notársky zápis (slov. notárska zápisnica) pro zakladateľské právne jednání slovenské akciové společnosti (viz. § 63 ObchZ ve spojení s § 162 ObchZ a § 171 odst. 3 ObchZ), pro slovenskou jednoduchou společnost na akcie (viz. § 63 ObchZ ve spojení s § 220t odst. 5 ObchZ) a také pro osvědčení rozhodnutí o založení družstva a o obsahu jeho stanov (§ 63 ObchZ ve spojení s § 224 odst. 6 ObchZ).

Slovenské řešení v § 5 Lex CORONA bez zjevného důvodu původně nepřipouštělo obecné použití procedury per rollam bez dalšího, ačkoliv v ustanovení § 130 ObchZ existovala obecná úprava pro společnost s ručením omezeným, na kterou by zákonodárce odkázat mohl (a nadto existuje úprava tohoto institutu také v ustanovení § 220zb ObchZ, kterou by bylo rovněž možné využít, pokud by zákonodárce chtěl). Dle mého názoru postup per rollam není rizikovější než účast na valné hromadě na dálku a poskytuje nejméně srovnatelnou míru právní jistoty pro korporaci i její společníky.

Shora uvedený problém byl slovenským zákonodárcem odstraněn s účinností zákona č. 9/2021 Z.z., kterým byla vypuštěna dřívější poslední věta cit. ustanovení § 5 a naopak k obecné formulaci (nově prvním odstavci) a nově byl doplněn 2. odstavce, který je natolik obecně formulován, že statutárnímu orgánu umožňuje také použití procedury per rollam. Rovněž nebrání využití technických prostředků k účasti na schůzích - především valných hromad. Absence výslovného uvedení členských schůzí družstev a shromáždění delegátů družstev je sice nemilá, nicméně přikláním se k jejímu překlenutí výkladem pojmu *valná hromada* (a použití totožného pravidla, přinejmenším analogicky). Opačný přístup smysl nedává, klíčový argument jsem již uvedl shora.

Celkově pak třeba konstatovat, že je ze shora uvedeného jasné patrné, že současně technické možnosti a prostředky nám pomáhají překonávat následky pandemie Covid-19, což platí i pro činnost právnických osob. Pokud tomu právní předpisy nebrání, je to dobře. Problémy mohou spočívat spíše v nezamyšlených důsledcích obecných pravidel, což lze dokumentovat na zbytečně složitých pravidlech pro procedury per rollam českých obchodních korporací ve věcech změn zakladatelských právních jednání. Současné dikce českého Lex Covid i slovenského Lex CORONA(21) napomáhají řešení problémů. Pro vyšší míru právní jistoty lze statutárním orgánům i společníkům (členům, akcionářům) obchodních či občansko-právních korporací doporučit, aby usilovali o vtělení pravidel pro per rollam, technické účasti na schůzích nejvyššího orgánu (a rovněž veškerých ostatních orgánů) do zakladatelských právních jednání. Pak budou moci v budoucnu využívat těchto nástrojů bez obav i v případě, že by zákonodárce neprovedl novelizaci českého Lex COVID 191 (či slovenského Lex CORORA) nebo nastaly jiné změny v rozhodných okolnostech použití (např. došlo ke změnám v nouzovém stavu nebo mimořádných opatřeních) - včetně změn nastalých v mezidobí mezi svoláním schůze a dnem jejího konání.

Použitá literatura:

ČERNÝ, M. - PETR, M. - FUNTA, R. - PRCHAL, P. - PĽONKOVÁ, D. - DOSTAL, O. *Bezkontaktní výzvy v právu (2020): Soutěžní právo, korporáční právo*. Prostějov : Michal Černý - Ph.D., 2020. 242 s. (PDF) [Dostupné on-line na adrese: www.michalcerny.net/UP20OKS-FV.pdf]

KOLEKTIV AUTORŮ. *Lex COVID (č. 191/2020 Sb, č. 209/2020 Sb., č. 210/2020 Sb.)*. Praha : Wolters Kluwer, 2020. ISBN 978-80-7598-845-4.

LASÁK, J.; POKORNÁ, J.; ČÁP, Z.; DOLEŽIL, T. a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář. 1. díl*. Praha : Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-537-5.

ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář. 3. vydání*. Praha : C.H.Beck, 2020. ISBN 978-80-7400-799-6.

ZAJÍČEK, Z., KORBEL, F., KOVÁŘ, D., AMLER, P., DONÁT, J., TOMÍŠEK, J. ORŠULÍK, D. *Zákon o právu na digitální služby. Komentář*. Praha : C.H.Beck, 2021. ISBN 978-80-7400-822-1.

PATAKYOVÁ, M. - GRAMBLIČKOVÁ, B. Mandatory and Default Regulation in the Slovak Commercial Law. In *Bratislava Law Review*, Vol. 4, No. 1 (2020) (published 2020-08-31) <https://blr.flaw.uniba.sk/index.php/BLR/article/view/176/150> (s. 93-122)

IVANOVSKÁ, N. SVJ a povinnost konat shromáždění v době pandemie koronaviru – hlasování per rollam. In ePravo.cz (01.12.2020), dostupné on-line na adrese: <https://www.epravo.cz/top/clanky/svj-a-povinnost-konat-shromazdeni-v-dobe-pandemie-koronaviru-hlasovani-per-rollam-112200.html> [cit.dne 12.12.2020]

VOŽELUHOVÁ, L. - KMOCHOVÁ, M. - KULHÁNKOVÁ, Z. Vybraná zákonná opatření ke zmírnění dopadů epidemie COVID-19 In *Obchodněprávní revue*, 2/2020, S. 137 <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembsgbpw64s7gjpjxgzrzm3q&groupIndex=9&rowIndex=0>

GARAJOVÁ, M. *LEX covid - Rozhodování orgánů právnických osob, co s tím?* In [sedlakovalegal.cz](https://www.sedlakovalegal.cz) (01:06.2020) Dostupné on-line na adrese: <https://www.sedlakovalegal.cz/lex-covid-rozhodovani-organu-pravnicky-ch-osob-co-s-tim/> [cit.dne 12.12.2020]

HOLUBKOV, D. *Schůzovat či neschůzovat?* In [respekt.cz](https://www.respekt.cz) (15.11.2020) <https://www.respekt.cz/tydenik/2020/47/schuzovat-ci-neschuzovat> [cit.dne 12.12.2020]

Kontaktné údaje:

Mgr. Michal ČERNÝ Ph.D.

michal.cerny@upol.cz

Univerzita Palackého v Olomouci

Právnická fakulta

Třída 17.listopadu 8

779 00 Olomouc

Česko

OBCHODNÉ ZÁVÄZKOVÉ VZŤAHY V DOBE PANDÉMIE OCHORENIA COVID-19

Dominika Cukerová

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Právnická fakulta

Abstract: In this paper we deal with the impact of pandemic on business obligations. Our aim is to provide more detailed research of solutions offered by Commercial Code. Research will be not based only on the analysis of well-known instrument provided by Commercial Code and their usability rate. We are also interested in question whether the principles, on which Commercial Code is based, could also contribute or help solve the situations that entrepreneurs today necessarily face in the context of their business obligations. Following the acquired knowledge, we will try to evaluate the pandemic legislation adopted in connection with the spread of COVID-19 and so finally conclude how effective solutions for business obligations is offered by Commercial Code and in what extend the pandemic legislations need to be adopted.

Abstrakt: V tomto príspevku sa venujeme otázke vplyvu pandémie na obchodné záväzkové vzťahy. Naším Naším cieľom je komplexnejší prieskum riešení ponúkaných Obchodným zákonníkom v súvislosti s dopadom pandémie na obchodné záväzkové vzťahy. Prieskum v tomto smere nebude založený len na analýze klasických inštitútoch upravených v Obchodnom zákonníka a miere ich využiteľnosti. Zaujímať nás tiež bude, či môžu zásady, na ktorých Obchodný zákonník spočíva, prispieť, prípadne napomôcť riešeniu neštandardných situácií, ktorým dnes podnikatelia v rámci obchodných záväzkových vzťahoch nutne čelia. V nadväznosti na získané poznatky sa pokúsime zhodnotiť pandemickú legislatívu prijatú v súvislosti so šírením ochorenia COVID – 19 s dopadom na obchodné záväzkové vzťahy a v konečnom dôsledku tak dospieť k finálnemu záveru o tom, v akej miere dokáže právna úprava Obchodného zákonníka podnikateľom ponúknuť funkčné riešenia pre ich obchodné záväzkové vzťahy, a v akej miere už nie.

Key words: Business obligations, emergency situation, pandemic, delay, pandemic legislation

Kľúčové slová: Obchodné záväzkové vzťahy, mimoriadna situácia, pandémia, omeškanie, pandemická legislatíva

1 ÚVOD

Nástup pandémie ochorenia COVID – 19 možno v našich končinách vnímať ako všeobecne prekvapujúci jav. V jeho počiatkoch možno len málokto tušil, aký intenzívny a časovo rozsiahly vývoj bude tento jav vlastne mať. Dnes už vieme zhodnotiť prvé dopady pandémie v rôznych oblastiach spoločenského života, v oblasti práva a právnych vzťahov nevynímajúc.

V tomto príspevku by sme sa chceli venovať otázke vplyvu pandémie na obchodné záväzkové vzťahy. Výber riešenej témy bol pritom podmienený viacerými skutočnosťami. Z nášho pohľadu ide jednak o zásadnú oblasť súkromného práva, na podklade ktorej prebiehajú kľúčové právne vzťahy s priamym dopadom na hospodársku realitu našej krajiny. Tiež vychádzame zo všeobecného poznatku, že obchodné právo akceptuje viac ako akékoľvek iné právne odvetvia v pozitívnom význame vyššiu mieru rizika vo vzťahoch medzi podnikateľmi.¹ Korekcie rizík v obchodných záväzkových vzťahoch by nemali byť preto častým javom a ak k nim napokon aj právna úprava pristúpi, možno legitímne očakávať, že pôjde skôr o mimoriadne a krajné situácie. Otázka, ktorá nás v tejto súvislosti zaujíma je, či právna úprava Obchodného zákonníka je natoľko pružná a flexibilná, že dokáže v potrebnej miere reagovať v obchodných záväzkových vzťahoch na situácie, ktoré vznikli v súvislosti s ochorením COVID – 19 alebo sa v tomto smere javí ako nedostačujúca a či v tejto

¹ Niektorí autori v tejto súvislosti označujú obchodné právo aj ako právo rizikových transakcií. Napr. OVEČKOVÁ, O. – CSACH, K. Obchodné právo 1. Všeobecná časť a súťažné právo. Bratislava : Wolters Kluwer, 2019, s. 68.

súvislosti je na mieste racionálne uvažovať o potrebe špecifických pandemických legislatívnych zásahov aj do tejto oblasti právnej regulácie.

Naším cieľom bude komplexnejší prieskum riešení ponúkaných Obchodným zákonníkom v súvislosti dopadom pandémie na obchodné záväzkové vzťahy. Prieskum v tomto smere nebude založený len na analýze klasických inštitútoch upravených v Obchodnom zákonníku a miere ich využiteľnosti. Zaujímať nás tiež bude, či môžu zásady, na ktorých Obchodný zákonník spočíva, prispieť, prípadne napomôcť riešeniu neštandardných situácií, ktorým dnes podnikatelia v rámci obchodných záväzkových vzťahoch nutne čelia. V nadväznosti na získané poznatky sa pokúsime zhodnotiť pandemickú legislatívu prijatú v súvislosti so šírením ochorenia COVID – 19 s dopadom na obchodné záväzkové vzťahy² a v konečnom dôsledku tak dospieť k finálnemu záveru o tom, v akej miere dokáže právna úprava Obchodného zákonníka podnikateľom ponúknuť funkčné riešenia pre ich obchodné záväzkové vzťahy, a v akej miere už nie.

2 OBCHODNÉ ZÁVÄZKOVÉ VZŤAHY: RIEŠENIA NEŠTANDARDNÝCH SITUÁCIÍ PONÚKANÉ OBCHODNÝM ZÁKONNÍKOM

2.1 Pandémia ochorenia COVID – 19: Základné východiská

Vstup do problematiky je možné začať istým zovšeobecnením. Pandémií ochorenia COVID - 19 je nutné priznať povahu právne relevantnej skutočnosti, s pôsobením ktorej právne predpisy spájajú rôzne právne následky. Naším cieľom síce nie je bližšie rozvinúť právno-teoretickú kvalifikáciu tohto javu z hľadiska delenia právnych skutočností, domnievame sa však, že bez uvedenia základných východísk, z ktorých vychádzame pri nazeraní na tento stav, môže byť jeho ďalšia analýza z hľadiska možných právnych následkov pomerne problematická. Nie je možné totiž prehliadnuť, že problematika pandémie sa môže dotýkať aktivácie rôznych právnych inštitútov, či právnych úprav, v súvislosti s pôsobením ktorých môže byť aj vnímanie jej podstaty a v konečnom dôsledku aj jej následkov pomerne rozmanité. V tejto časti príspevku preto chceme skúmať právne relevantné aspekty pandémie prostredníctvom identifikácie tých právnych inštitútov, ktoré či už z právnej úpravy alebo aj z podstaty ich samej predpokladajú ich prítomnosť. Východiská riešenej témy je preto možné zhrnúť do nasledovných bodov:

Prvým je, že pandémia ochorenia vytvára skutkový stav, ktorý nepôsobí na podnikateľov jednotne a izolovane, ale v súhre s ostatnými skutkovými okolnosťami, najmä dojednanými zmluvnými podmienkami, či podľa oblasti, v ktorej podnikatelia pôsobia. Obchodné záväzkové vzťahy môžu byť preto vystavené pôsobeniu pandémie v rozličnej podobe, rozsahu a intenzite. Hoci je možné prierezovo identifikovať určité právne relevantné znaky príznačné pre pandémiu súčasného ochorenia, nie je možné bez ďalšieho prijať univerzálne a všeobecne platné závery o využiteľnosti toho ktorého právneho inštitútu len na podklade pandémie súčasného ochorenia. Ich aplikácia bude vždy podmienená detailným prieskumom konkrétneho skutkového stavu.

Druhým bodom je, že Obchodný zákonník pojem pandémie alebo ochorenie nepoužíva. Povahe Obchodného zákonníka ako jedného z hlavných kódexov súkromného práva v zásade aj zodpovedá, že vo svojich ustanoveniach sa nezameriava na riešenie situácií s celospoločenským dopadom. Obsahuje však množstvo ustanovení, ktoré ponúkajú riešenia nežiadúcich, nepredvídateľných, neprekonateľných, sťažovaných, alebo aj podstatne zmenených situácií. Primárne však Obchodný zákonník nerozlišuje, či ide o nežiadúce situácie postihujúce jednotlivca, väčšiu časť spoločnosti alebo dokonca všetky oblasti spoločenských vzťahov.

A napokon tretím bodom je hodnotové zhodnotenie situácie. Domnievame sa, že aj tam, kde Obchodný zákonník operuje s poctivosťou, čestnosťou, profesionalitou, spravodlivým usporiadaním, či iným hodnotovým nazeraním, je vhodné skúmať mieru využiteľnosti takej právnej úpravy a jej účinky na obchodné záväzkové vzťahy postihnuté pandémiou. Podľa analýzy typických znakov, ktoré sú pre skutkový stav vyvolaný pandémiou vo všeobecnosti príznačné, sa pokúsime o prieskum využiteľnosti jednotlivých právnych inštitútov v obchodných záväzkových vzťahoch.

---

² Zákon č. 62/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečne nákazlivého ochorenia COVID-19, zákon č. 92/2020 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 62/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 a napokon aj zákon č. 421/2020 Z. z. o dočasnej ochrane podnikateľov vo finančných ťažkostiach a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

V ďalšej časti bude príspevok sústredený na prieskum využitia známych inštitútov z prostredia obchodného záväzkového práva, ktorých právna úprava alebo podstata ich sama predpokladá vo všeobecnosti prítomnosť mimoriadnej situácie, ktorá nastala po vzniku záväzkového vzťahu mimo vôle povinného subjektu. V súvislosti s riešenou témou sa pokúsime zodpovedať otázku, či pandémia pôsobí automaticky na zmenu alebo zánik obchodných záväzkových vzťahov, prípadne v akej miere a za akých podmienok môže pôsobiť ako právne relevantná skutočnosť majúca za následok zmenu alebo zánik už existujúcich obchodných záväzkových vzťahov.

2.2 Dodatočná nemožnosť plnenia

Pri čestne a poctivo dojednaných obchodoch vstupujú podnikatelia do zmluvných vzťahov s predstavou určitého zisku, ktorého dosiahnutie očakávajú. Z rôznych dôvodov sa nie vždy táto predstava v skutočnosti aj naplní. Mnohé z dôvodov, najmä tých, ktoré spočívajú v subjektívnej sfére niektorého z účastníkov obchodnej transakcie, je možné výrazne eliminovať. Ochrana oprávnených očakávaní na dosiahnutie zisku tak môže byť v širokej škále rôznych skutkových situácií účinne zabezpečená. Na druhej strane však mnohé z dôvodov, pre ktoré sa konzumácia transakcie v rôznej miere komplikuje, môžu spočívať mimo sféru povinného subjektu.

V súvislosti s uvedeným rozlišovaním je však potrebné uvedomiť si, že podmienky, za ktorých sa obchodné transakcie bežne realizujú, nie sú úplne statické. Na strane podnikateľov sa predpokladá, že budú schopní splniť záväzky, ktoré na seba prevzali aj v situácií, kedy dôjde k zmene podmienok, oproti tým, z ktorých vychádzali pri dojednávaní kontraktu. Ako príklad je možné uviesť cenové podmienky na trhu, technickú a personálnu spôsobilosť zrealizovať kontrakt, či klimatické podmienky. Z veľkej časti teda nesú podnikatelia v rámci svojho rizika aj takú zmenu podmienok, ktorá je pre nich nevyhovujúca, sťažujúca, či inak nepriaznivá. Napokon opačné riešenie by kolidovalo so zásadou *pacta sunt servanda*. Z podstaty zásady samej však vyplýva, že v jej pôsobení nájdeme aj výnimky.

Výnimkou, ktorá by mohla ospravedlniť zásah do tejto zásady, sú podľa nás situácie, kedy by vynucovanie splnenia pôvodne dojedanej zmluvy bolo nelogické, nereálne, či dokonca v rozpore s právnym poriadkom. Inštitút, ktorý za určitých podmienok dokáže pokryť takúto množinu situácií, je dodatočná nemožnosť plnenia. Ako riešenie výnimočných situácií ho ponúka pre obchodné záväzkové vzťahy Obchodný zákonník³ so subsidiárnym použitím občianskoprávnej úpravy.⁴

Aplikačné predpoklady riešeného inštitútu sú dobre známe⁵ a možno povedať, že naprieč doktrínou a aplikačnou praxou ani nie sú intenzívnejšie diskutované. V jeho podstate ide o automatický zánik záväzku, ak jeho splnenie nie je možné. Z povahy veci vyplýva, že v dôsledku jeho pôsobenia môže dôjsť len k zániku nepeňažných záväzkov spočívajúcich napríklad v dodaní tovaru alebo poskytnutí služby. Pre plnenie peňažných záväzkov podnikateľov teda jeho využitie neprechádza do úvahy.

Podmienky aplikácie posudzovaného inštitútu ukazujú, že okolnosť znemožňujúca plnenie môže spočívať vo faktickom alebo právnom stave,⁶ ktorý nastal po vzniku záväzkového vzťahu. Pokiaľ ide o faktický stav vyvolaný pandemiou, uvedomujeme si, že ten nepôsobí plošne v tom význame, že by všetky záväzky spočívajúce v nepeňažnom plnení mali automaticky *ex lege* zaniknúť. V súčasnej doktríne v zhode s praxou je možné vidieť, že dodatočnú nemožnosť plnenia sa pripúšťa len pod vplyvom takého faktického stavu, ktorý je objektívny, trvalý⁷ a nastal v časovej následnosti po vzniku záväzku. Tým sú mimo rozsah aplikácie daného inštitútu situácie, kedy plnenie možné je za sťažených podmienok, či po dohodnutom čase⁸ alebo prostredníctvom inej osoby. Či v danom

³ § 352 – 354 Obchodný zákonník.

⁴ § 575 – 577 Občiansky zákonník.

⁵ Bližšie napríklad SEDLAČKO, F. Komentár k § 575 OZ. In ŠTEVČEK, M. a kol. Občiansky zákonník. § 1 - 450. Praha : C. H. Beck, 2015. s. 2028.

⁶ Pre úplnosť je vhodné doplniť, že hospodárskej nemožnosti plnenia sa pre výslovnú úpravu v § 575 ods. 2 Občianskeho zákonníka nebudeme venovať na tomto mieste, ale pokúsime sa rozvinúť jej následky v rámci riešenia klauzuly *rebus sic stantibus* a poctivého obchodného styku.

⁷ SEDLAČKO, F. Komentár k § 575 OZ. In ŠTEVČEK, M. a kol. Občiansky zákonník. § 1 - 450. Praha : C. H. Beck, 2015. s. 2028.

⁸ V RÁMCI DOKTRÍNY JE MOŽNÉ VIDIEŤ AJ MIERNEJŠIE NAZERANIE NA TRVALÝ CHARAKTER PREKÁŽKY. TRVALOSŤ BY MOHLA BYŤ DANÁ AJ V PRÍPADE, ŽE PODĽA VŠETKÝCH

prípade zanikne obchodný záväzok pre dodatočnú nemožnosť plnenia, bude preto podmienené detailnejším prieskumom konkrétneho skutkového stavu, najmä predmetu plnenia.

Hoci nie je možné *a priori* vylúčiť aplikáciu skúmaného inštitútu na podklade faktického stavu, domnievame sa, že v praktickej rovine nepôjde o častý jav. Len ťažko si totiž možno predstaviť oblasť obchodných záväzkových vzťahov, kde pandémia ochorenia sama o sebe vytvorila taký faktický stav, v ktorom nie je vôbec možné fyzicky poskytnúť či už druhovo alebo individuálne určené plnenie. Zdá sa, že v prostredí obchodných záväzkových vzťahov bude pôsobenie pandémie v tomto význame len sprostredkované, kedy záväzok síce zanikne, nie však v dôsledku pandémie, ale napríklad preto, že si veriteľ zabezpečí plnenie záväzku prostredníctvom tretej osoby (typicky dodanie výkonov, služieb, prác na stavbe, čím znemožní zhotoviteľovi splnenie záväzku).⁹

V kontexte riešenej problematiky sa skôr javí, že nemožnosť plnenia pri obchodných záväzkových vzťahoch prichádza do úvahy v dôsledku právneho stavu. V súvislosti so šírením ochorenia boli totiž vyhlásené postupne mimoriadna situácia a núdzový stav, a v ich rámci prijímané z pozície príslušných štátnych autorít množstvo protipandemických opatrení, ktoré regulovali rôzne aspekty podnikateľského prostredia, prípadne aj iných oblastí spoločenského života, ktoré sa priamo, či nepriamo dotýkali aj obchodných záväzkových vzťahov. Napríklad obmedzenie slobody pohybu, združovania sa, či povinné uzatvorenie niektorých prevádzok mohli mať dopad na možnosť splniť záväzok v dohodnutom čase.¹⁰

Na tomto mieste si je potrebné uvedomiť, že právny stav *de lege lata* uvažuje o tzv. právnej nemožnosti plnenia len v súvislosti s prijatím takej právnej úpravy, ktorej účinnosť nie je časovo ohraničená.¹¹ Ak máme trvať na tomto predpoklade, potom inštitút dodatočnej nemožnosti plnenia zrejme narazí. Jednotlivé protipandemické opatrenia na rôznej úrovni boli totiž prijímané vždy na určité vymedzené obdobie. Domnievame sa však, že je na mieste zväziť, ako rigidne budeme časové ohraničenie účinnosti právnej úpravy posudzovať. Prinajmenšom je potrebné vziať do úvahy, že účinnosť jednotlivých opatrení bola buď dlhodobo predĺžovaná alebo kontinuálne nahradená novými nadväzujúcimi opatreniami. V tom zmysle potom ťažko možno uvažovať o tom, či podnikatelia mohli predvídať, kedy prekážka spočívajúca v právnej úprave pominie.

Z predchádzajúceho výkladu vyplýva, že nástup pandémie a následne prijímané výsledky regulatívnej činnosti štátu nemuseli nutne zasiahnuť do obchodných záväzkových vzťahov v tom význame, že by spôsobili ich *ex lege* zánik pre dodatočnú nemožnosť splnenia. Či tomu v konkrétnom prípade tak bude, závisí od zhodnotenia kľúčových otázok. Okrem všeobecných aplikačných predpokladov je to aj zhodnotenie toho, či možno vnímať prijímané opatrenia obmedzujúce alebo zakazujúce určitú činnosť nevyhnutnú na splnenie záväzku ako časovo neohraničené a či bolo plnenie konkrétneho záväzku nutne viazané na určitú špecifickú dobu, v ktorej tieto opatrenia pôsobili. Pri reštriktívnom aplikačnom prístupe¹² nepredpokladáme masívne využitie riešeného inštitútu. V tejto súvislosti sa tiež domnievame, že skúmaný inštitút primárne ani necieli na riešenie situácií, ktorým podnikatelia čelia v dôsledku pandémie v súvislosti s ich schopnosťami a možnosťami splniť svoje záväzky. Právna úprava totiž operuje v zásade s trvalým charakterom prekážky, ktorá fyzicky alebo právne úplne znemožňuje plnenie záväzku.

DOSTUPNÝCH INFORMÁCIÍ NIE JE MOŽNÉ USUDZOVAŤ, ŽE PREKÁŽKA MÁ DOČASNÚ POVAHU A NIE JE MOŽNÉ REÁLNE OČAKÁVAŤ, ŽE V DOHLADNEJ DOBE POMINIE. TIEŽ AKO VÝNIMKU Z TRVALOSTI MOŽNO VNÍMAŤ PRÍPADY, KEDY PRIAMO ZO ZMLUVY VYPLÝVA, ŽE PLNENIE JE VIAZANÉ NA URČITÚ DOBU A NESKORŠIE PLNENIE NEMÁ VÝZNAM. PREKÁŽKA, KTORÁ PÔSOBÍ LEN PO TÚTO DOBU, BUDE MAŤ ZA NÁSLEDOK ZÁNİK ZÁVÄZKU PRE NEMOŽNOSŤ PLNENIA. POZRI HULMÁK, M. A KOL. OBČANSKÝ ZÁKONÍK V. ZÁVÄZKOVÉ PRÁVO. OBECNÁ ČASŤ (§ 1721–2054). KOMENTÁŘ. 1. VYDÁNÍ. PRAHA: C. H. BECK, 2014, S. 1221.

⁹ SEDLAČKO, F. Komentár k § 575 OZ. In ŠTEVČEK, M. a kol. Občiansky zákonník. § 1 - 450. Praha : C. H. Beck, 2015. s. 2028.

¹⁰ Keďže do výkonu podnikateľskej činnosti sa zasiahlo v rôznej miere v závislosti od tej ktorej oblasti, nie je možné vysloviť univerzálne platné závery s platnosťou pre každého podnikateľa.

¹¹ OVEČKOVÁ, O. a kol. Obchodný zákonník. Veľký komentár. Bratislava : Wolters Kluwer, 2017. s. 320.

¹² SEDLAČKO, F. Komentár k § 575 OZ. In ŠTEVČEK, M. a kol. Občiansky zákonník. § 1 - 450. Praha : C. H. Beck, 2015. s. 2029.

2.3 Zmarenie účelu zmluvy

Ako bolo uvedené v predchádzajúcej časti na strane podnikateľov sa predpokladá, že budú schopní plniť svoje záväzky aj pri zmene podmienok, z ktorých vychádzali pri dojednávaní zmlúv. Ide o spoločný prejav pôsobenia viacerých zásad, na prvom mieste najmä zásady *pacta sunt servanda*, ale aj typického znášania podnikateľského rizika. Zmena podmienok preto sama o sebe nemôže mať vplyv na trvanie, či zmenu obchodného záväzkového vzťahu.¹³

Obchodný zákonník však pripúšťa, že celkom výnimočne môžu podstatne zmenené podmienky po vzniku záväzkového vzťahu viesť k jeho zmene, či zániku. Doktrína spája uvedené situácie s pôsobením klauzuly *rebus sic stantibus*,¹⁴ ktorej vyjadrenie možno nájsť na niekoľkých miestach Obchodného zákonníka. Normatívne zakotvenie je možné vidieť napríklad v § 356 Obchodného zákonníka, ktoré pripúšťa možnosť zániku obchodného záväzkového vzťahu, ak sa po uzatvorení zmluvy zmarí jej základný účel v dôsledku podstatnej zmeny okolností.¹⁵ Na rozdiel od dodatočnej nemožnosti plnenia účinkov podstatne zmenených okolností v podobe zániku záväzku nenastáva automaticky. K tomu, aby záväzok zanikol je potrebné, aby dotknutá strana od zmluvy odstúpila. To možno vnímať ako rozšírenie právnej úpravy odstúpenia od zmluvy aj pre situácie, kedy k porušeniu povinnosti nedošlo.¹⁶

Vo svojej podstate však ide opäť o úzko aplikovateľnú výnimku zo zásady *pacta sunt servanda*. Prípustnosť tohto riešenia je totiž podmienená výnimočnou situáciou, v ktorej nastala po vzniku zmluvy podstatná (teda nie akákoľvek) zmena okolností oproti tým, za ktorých bola zmluva uzatváraná. Kedy dochádza k podstatnej zmene okolností bude potrebné skúmať v každej situácii. Obchodný zákonník k tomu len negatívne dodáva, že tomu tak nebude, ak ide o zmenu majetkových pomerov, hospodárskej alebo trhovej situácie. Typickým príkladom môžu byť najmä situácie, kedy k naplneniu účelu zmluvy sa predpokladá určitá činnosť, či udalosť, ktorá však v dôsledku pandémie alebo súvisiacich opatrení nenastala.¹⁷ Napríklad prenájom výpočtovej techniky za účelom snímania spoločenskej udalosti, ktorá sa napokon neuskutoční.

Esenciálnym predpokladom aplikácie tiež je, že účel, o ktorého zmarenie ide, musí byť v zmluve výslovne uvedený. Ide o pomerne rigidne nastavený predpoklad, keďže v jadre veci nepostačuje, aby účel bol obom stranám známy, musí byť aj výslovne vyjadrený. To môže limitovať využitie tohto inštitútu aj na skutočné prípady zmarenia účelu zmluvy, ktorý síce nemal svoje výslovne vyjadrenie v zmluve, z kontraktčných rokovaní však bol stranám dobre známy. Na druhej strane je ale nutné vidieť, že právna úprava zmarenia účelu zmluvy je dispoziitívna, a preto po vhodnej modifikácii môže zmluvným stranám poslúžiť ako dobré riešenie pre korekciu rizík spojených s pôsobením pandémie na ich obchodný záväzkový vzťah.

2.4 Zodpovednosť za omeškanie a právne následky s tým spojené

Predchádzajúce časti ukázali, že Obchodný zákonník neponúka jednoduché riešenia, ako sa úplne vyviazať z účinkov uzatvorenej zmluvy zo strany subjektu, ktorého plnenie povinností je vo väčšej, či menšej miere sťažené pôsobením pandémie. Vzhľadom na aplikačné predpoklady nepôjde v prostredí obchodných záväzkových vzťahov pravdepodobne o práve najtypickejšie situácie, ale skôr o úzko aplikovateľnú množinu výnimiek. V praxi bude nepochybne častejším následkom pôsobenia pandémie v obchodných záväzkových vzťahoch omeškanie s plnením povinností, či už na strane

¹³ OVEČKOVÁ, O. a kol. Obchodný zákonník. Veľký komentár. Bratislava : Wolters Kluwer, 2017. s. 334.

¹⁴ Komparatívne, historické a detailné analytické vymedzenie označenej zásady ponúka Dušan Marják. In MARJÁK, D. Klauzula *rebus sic stantibus*. Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika, 2012. Dostupné na internete: http://www.iuristico.eu/upload/files/Marj%C3%A1k_Klauzula%20rebus%20sic%20stantibus.pdf

¹⁵ Ako ďalší príklad pôsobenia zásady *rebus sic stantibus* je možné uviesť § 292 ods. 5 Obchodného zákonníka v súvislosti so zmlouvou o budúcej zmluve.

¹⁶ Uznesenie najvyššieho súdu ČR z 25.11.2009, sp. zn. 5 Tdo 1361/2009.

¹⁷ Na prvý pohľad sa javia zmarenie účelu zmluvy a dodatočná nemožnosť plnenia ako významom a účelom veľmi podobné inštitúty. Za esenciálny rozdiel považujeme možnosť realizácie plnenia. Kým v prípade zmarenia účelu zmluvy je možné, aby sa práva a povinnosti zo záväzkového vzťahu zrealizovali, dodatočná nemožnosť plnenia z podstaty vecí toto vylučuje.

dĺžníka alebo veriteľa a v tejto súvislosti aj vznik zodpovednostných následkov s tým spojenými. Obchodný zákonník totiž neponúka žiadne všeobecné ustanovenie regulujúce dopady podstatne zmenených okolností na povinnosť plniť riadne a včas. Rovnako nie je možné, aby strana postihnutá pôsobením pandémie jednostranne zmenila dohodnuté podmienky týkajúce sa najmä času, spôsobu, či miesta plnenia povinností.¹⁸

Koncepcia omeškania tej ktorej strany obchodného záväzkového vzťahu je založená na princípe prísne objektívnej zodpovednosti bez možnosti liberácie. Okolnosti majúce pôvod v pandémie nemajú na založenie a trvanie zodpovednosti za omeškanie prakticky žiaden vplyv. Kedy dochádza k omeškaniu dĺžníka alebo veriteľa navyše vymedzuje Obchodný zákonník v kogentných ustanoveniach,¹⁹ a preto táto otázka nemôže byť predmetom modifikácie, či derogácie prostredníctvom zmluvnej úpravy. Niektoré právne následky spojené s omeškaním tej ktorej strany však Obchodný zákonník upravuje dispozitívne.²⁰ To vytvára pre zmluvné strany priestor, aby pôsobenie pandémie zohľadnili napríklad v možnosti odstúpenia od zmluvy, či v uplatnení nároku na zmluvnú pokutu. Pokiaľ zmluva ohľadom týchto otázok mlčí, Obchodný zákonník pôsobenie mimoriadnych, nepredvídateľných, či iných výnimočných situácií v úprave týchto nárokov nijako nezohľadňuje.²¹ Jedinou výnimkou je inštitút okolností vylučujúcich zodpovednosť,²² ktorého normatívne vymedzenie by mohlo zodpovedať mnohým skutkovým situáciám, ktoré vznikli v dôsledku pôsobenia pandémie. Pri neexistencii odchýlnej zmluvnej úpravy je jeho pôsobenie Obchodným zákonníkom obmedzené len na zodpovednosť za vzniknutú škodu. Vzhľadom na predpokladaný rozsah tohto typu príspevku, ako aj skutočnosť, že problematika omeškania dĺžníka (prípadne veriteľa) a následkov s tým spojených je rozpracovaná podrobne ako na úrovni doktríny tak aplikačnej praxe, jej ďalšie rozvíjanie považujeme už za nadbytočné.

2.5 Špeciálna právna úprava: Jednotlivé zmluvné typy

Normatívna úprava jednotlivých zmluvných typov neobsahuje vlastné riešenia (*lex specialis*) dodatočnej nemožnosti plnenia a zmarenia účelu zmluvy. Bez ohľadu na typ zmluvného vzťahu bude preto potrebné vždy vychádzať z posúdenia rovnakých aplikačných predpokladov vyplývajúcich zo všeobecnej úpravy obchodných záväzkových vzťahov. Rovnako je možné konštatovať, že špeciálne nie sú upravené ani základné koncepčné otázky týkajúce sa omeškania dĺžníka/veriteľa (najmä kedy dochádza k omeškaniu a či je možné sa liberovať). Koncepcia absolútne objektívnej zodpovednosti za omeškanie sa uplatní teda v prípade všetkých zmluvných typov. Pre rozdielnú povahu práv a povinností, ktorá je príznačná pre ten ktorý zmluvný typ, operuje právna úprava s osobitnými následkami (*lex specialis*) omeškania dĺžníka prispôbenými potrebám a špecifikám jednotlivých zmluvných typov.

Prieskum právnej úpravy jednotlivých zmluvných typov ďalej ukazuje, že v rôznej podobe zohľadňuje pôsobenie zmenených okolností pri úprave vybraných práv a povinností účastníkov zmluvného vzťahu. Ako príklad je možné uviesť § 518 alebo § 523 ods. 2 Obchodného zákonníka o úprave zmluvy o uložení vecí. Právna úprava výnimočne zasahuje do záväznosti zmluvy tým, že umožňuje jej účastníkom pod vplyvom nepredvídateľných okolností vyviazať sa z jej účinkov, buď tým, že kvalitatívne mení obsah povinností opatrovateľa opatrovať vec určitým spôsobom²³ alebo dokonca možnosťou predčasného skončenia uloženia vecí, ak by ich ďalšie pokračovanie spôsobilo opatrovateľovi neprimerané ťažkosti. Uvedené ustanovenia sa vo svojej šírke neobmedzujú len na

¹⁸ Z praktického pohľadu je možné strane, ktorej omeškanie s plnením povinností hrozí, odporučiť len splnenie notifikačnej povinnosti voči zmluvnému partnerovi a iniciovanie návrhu na zmenu pôvodne dojednaných podmienok, v ktorej zohľadnia pôsobenie pandémie na ich konkrétny záväzkový vzťah a možnosti jeho konzumácie.

¹⁹ § 365 a 371 Obchodný zákonník.

²⁰ Napríklad otázku odstúpenia od zmluvy (§ 344 a nasl. Obchodného zákonníka), prechodu nebezpečia škody na veci (§ 368 Obchodného zákonníka), vznik nároku na zmluvnú pokutu (§ 300 a nasl. Obchodného zákonníka) a iné.

²¹ Obchodný zákonník pripúšťa pôsobenie korekčných mechanizmov vo vzťahu k zmluvnej pokute v podobe moderačného práva súdu (§ 302 Obchodný zákonník). Jeho využitie je možné len na korekciu výšky zmluvnej pokuty, ktorá je neprimerane vysoká.

²² § 374 Obchodný zákonník.

²³ § 518 Obchodného zákonníka.

pôsobenie okolností, ktoré majú trvalý, objektívny, či nepredvídateľný charakter, alebo ktoré nie je možné odvrátiť. V tom zmysle je potom možné vidieť možnosti ich využitia širšie, ako len vo výnimočných prípadoch, akým je nepochybne pôsobenie pandémie ochorenia.

Tiež je možné vidieť, že právná úprava jednotlivých zmluvných typov predpokladá na viacerých miestach profesionálny výkon povinností v podobe požiadavky sformulovanej v normatívne úprave ako odborná starostlivosť.²⁴ Domnievame sa, že pôsobenie pandémie a prijímaných opatrení môže ovplyvniť skutkové posúdenie toho, či v danom prípade konal alebo nekonal povinný subjekt s odbornou starostlivosťou. Profesionalita výkonu povinností je totiž otvoreným pojmom, ktorého konkrétne kontúry a obsah môžu byť pod vplyvom skutkových okolností významne zasiahnuté. Ani na tomto príklade zohľadnenia vplyvu pandémie na obchodné záväzkové vzťahy však nemožno vidieť cieľnú reakciu Obchodného zákonníka a jeho snahu prispôsobiť svoje riešenie takým krajným situáciám, akým podnikatelia čelia v súvislosti so súčasťou pandemiou. Ide skôr o prejav jeho všeobecne pružnejšieho nastavenia.

2.6 Pôsobenie zásad Obchodného zákonníka

Ako bolo ukázané vyššie, hoci je zmluvné právo previazané zásadou *pacta sunt servanda*, táto zásada nepôsobí úplne absolútne. Ako právná úprava, tak aplikačná prax uznávajú výnimky z jej pôsobenia. V istom zmysle môže aj zásada poctivého obchodného styku pôsobiť ako protipól. V jej jadre ide o vyjadrenie toho, že podnikatelia vstupujúci do obchodných záväzkových vzťahov sú povinní nielen riadne a včas plniť svoje povinnosti, ale tiež realizovať výkon práva poctivo a čestne.²⁵ Vyjadrením tejto požiadavky pôsobí zásada poctivého obchodného styku v istom zmysle limitujúco k právu na súdnu ochranu.²⁶ Zmyslom uvedenej zásady je totiž korigovať, či zmäkčiť situácie, kedy by striktné mechanický výkon práva viedol k nespravodlivému, či nepoctivému riešeniu.

Obchodný zákonník neobsahuje bližšie indície k vymedzeniu obsahu poctivého obchodného styku, ani neponúka hľadiská, z ktorých má súd pri jeho posudzovaní vychádzať.²⁷ Panuje však široká zhoda v tom, že súdy vždy vychádzajú zo zhodnotenia konkrétnych okolností prípadu, čím je vecnému dopadu riešenej zásady ponechaný značný priestor. V súčasnosti existuje pomerne početná judikatúra, ako zo slovenského tak českého právneho prostredia, ktorá nám ukazuje, aké široké spektrum situácií môže riešená zásada obsiahnuť. Ich zovšeobecnením je možné vidieť, že ako korektív môže poctivý obchodný styk pôsobiť na dojednanú výšku úroku z omeškania,²⁸ doložky typu „pay when paid“ pri dojednávaní splatnosti ceny,²⁹ okolnosti dojednania nároku na zmluvnú pokutu,³⁰ ale aj v množstve špecifických situácií,³¹ ktoré je len ťažko možno zovšeobecniť.

V prieskume dostupných zdrojov sa nám nepodarilo nájsť rozhodnutie, ktoré by sa zaoberalo zásadou poctivého obchodného styku v situácií, kedy by bol výkon práva realizovaný na podklade výnimočnej skutkovej situácie s celospoločenským dopadom. Hoci vnímame závažnosť pandemickej situácie a jej dosahy na možnosti realizovať obchodné záväzkové vzťahy, domnievame sa, že pri uplatnení zásady poctivého obchodného styku by mala byť zohľadňovaná len veľmi citlivo

²⁴ Napríklad § 571, § 622 ods. 3, § 631 Obchodného zákonníka.

²⁵ Výkon práva nemôže byť v rozpore ani s dobrými mravmi. Dobrými mravmi je však možné posudzovať len právny úkon, nie však výkon práva, preto sa dobrým mravom v súvislosti s riešenou témou nevenujeme. Pozri LOKAJÍČEK, J. Zásada poctivého obchodného styku v aplikačnej praxi. Soudní rozhledy 10/2013, s. 342.

²⁶ OVEČKOVÁ, O. a kol. Obchodný zákonník. Veľký komentár. Bratislava : Wolters Kluwer, 2017. s. 80.

²⁷ LOKAJÍČEK, J. Zásada poctivého obchodného styku v aplikačnej praxi. Soudní rozhledy 10/2013, s. 342.

²⁸ § 369d Obchodného zákonníka.

²⁹ Uznesenie Ústavného súdu ČR z 21.10.2010, sp. zn. III. ÚS 1642/2010.

³⁰ Nie však pre neprímeranú výšku zmluvnej pokuty. Rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 14. októbra 2009, sp. zn. 31 Cdo 2707/2007 alebo rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 19.5.2009, sp. zn. 32 Cdo 1281/2008.

³¹ Napríklad rozsudok Najvyššieho súdu SR z 3.4.2008 sp. zn. 6 Obo 224/2006: „...je v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku, aby spoločník, konateľ obchodnej spoločnosti – dlžníka, ktorý je v spore v pozícii veriteľa spoločnosti, vymáhal plnenie z úverového vzťahu voči osobe, ktorá podpísala ručiteľské vyhlásenie o splnení dlhu v prípade, ak dlh nesplní táto obchodná spoločnosť.“

a v symbióze so zásadou znášania rizika. Obchodné právo je totiž právo rizikových transakcií,³² kedy sa od podnikateľa očakáva, že dokáže riziká odhadnúť a prispôbiť tomu aj svoju obchodnú stratégiu a správanie. Akceptácia rizika a nerovnováhy je preto príznačná pre obchodné záväzkové vzťahy. V pôsobení pandémie je však aspekt predvídateľnosti v značnej miere limitovaný, minimálne v počiatočnej fáze jej trvania. Preto je možné očakávať, že v súčasných súdnych sporoch sa možno viac ako inokedy sporové strany budú opierať o pôsobenie zásady poctivého obchodného styku. Súdne authority tak budú postavené pred nefahkú úlohu zhodnotiť poctivosť výkonu práva v konkrétne riešenom prípade.

Posudzované by mali byť najmä správanie podnikateľov počas realizácie obchodného záväzkového vzťahu, okolností dojednávania zmluvných podmienok, pôsobenie pandémie a jej právnych dôsledkov na priebeh obchodného záväzkového vzťahu a na podklade toho napokon aj následný výkon práva. Domnievame sa, že častým príkladom takého testovania súladu s poctivým obchodným stykom budú najmä nároky na zmluvnú pokutu, prípadne aj iné sankčné následky omeškania zmluvného partnera. Predpokladáme, že poctivosť výkonu práva na sankčný následok omeškania bude riešená primárne vo vzťahu k okolnostiam, za akých vykonávané právo vzniklo. Je možné očakávať, že súdy sa budú zaoberať tým, či skutkový stav vyvolaný pandemiou nie je zo strany žalujúceho subjektu v konečnom dôsledku len zneužívaný, prípadne či okolnosti, za akých sa zmluvná pokuta, či iná sankcia dojednala, nekolidujú dokonca aj so silnejším hodnotovým imperatívom - dobrými mravmi.

Na druhej strane sa ale domnievame, že pôsobením zásady profesionality sa význam zásady poctivého obchodného styku môže s odstupom času trvania pandémie mierne oslabovať. Podnikatelia aktuálne vstupujúci do obchodných záväzkových vzťahov by mali byť schopní reálnejšie a objektívnejšie posúdiť svoje možnosti a schopnosti plniť svoj záväzok a nepristupovať laxne k dojednávaniu sankcií za porušenie ich povinností.

3 PANDEMICKÁ LEGISLATÍVA S DOPADOM NA OBCHODNÉ ZÁVÄZKOVÉ VZŤAHY

V súvislosti so šírením pandémie ochorenia COVID – 19 bolo zo strany zákonodarcu prijatých viacerých právnych predpisov, ktorých úprava predstavovala mimoriadny zásah do rôznych oblastí spoločenského života.³³ Hoci obchodné záväzkové právo vnímame ako právo rizikových transakcií, ktoré akceptuje riziko v pozitívnom význame viac ako ktorékoľvek iné právne odvetvie, neostala ani táto oblasť právnej úpravy úplne nedotknutá pandemickou legislatívou. V tejto časti príspevku by sme chceli zhodnotiť, v akom rozsahu a podobe sa zákonodarca odhodlal vstúpiť do prostredia obchodných záväzkových vzťahov, a v konečnom dôsledku zistiť, či špeciálnou pandemickou legislatívou zasiahol do rozloženia a znášania rizika medzi podnikateľmi, ktoré je pre obchodné právo príznačné.

Prvý pandemický právny predpis, ktorý zasiahol do rôznych sfér spoločenského života, bol zákon č. 62/2020 Z.z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečne nákazlivého ochorenia COVID-19.³⁴ Podrobnejší prieskum jeho obsahu ukazuje, že do obchodných záväzkových vzťahov zasiahol len v otázke plynutia hmotnoprávných lehôt,³⁵ osobitnou reguláciou jednostranného ukončenia nájomných zmlúv,³⁶ či výkonu záložného práva.³⁷ Okrem týchto oblastí však zákonodarca výraznejšie nevstupuje do zmluvných vzťahov medzi podnikateľmi. Ochranný prvok prvého pandemického zákona je preto možné vidieť primárne v zachovaní možnosti účastníkov obchodných záväzkových vzťahov uplatňovať, či brániť svoje práva pred súdom. Tam, kde

³² Pozri k zásade znášania rizika OVEČKOVÁ, O. - CSACH, K. Obchodné právo I. Všeobecná časť a súťažné právo. Bratislava : Wolters Kluwer, 2019, s. 68.

³³ Zákon č. 62/2020 Z.z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečne nákazlivého ochorenia COVID-19, zákon č. 92/2020 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 62/2020 Z.z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 a napokon aj zákon č. 421/2020 Z.z. očasnej ochrane podnikateľov vo finančných ťažkostiach a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

³⁴ Prvý pandemický zákon nadobudol účinnosť dňa 27.03.2020.

³⁵ § 1 zákona č. 62/2020 Z.z., prípadne aj procesných lehôt podľa § 2 označeného zákona.

³⁶ § 3b zákona č. 62/2020 Z.z. s časovo ohraničeným rámcom do 31.12.2020.

³⁷ § 6 zákona č. 62/2020 Z.z. s časovo ohraničeným rámcom do 30.04.2020, neskôr novelou zákona č. 92/2020 Z.z. predĺžená do 31.05.2020.

analyzované inštitúty a zásady (t.j. dodatočná nemožnosť plnenia, zmarenie účelu zmluvy, zodpovednosť za omeškanie, zásady, na ktorých Obchodný zákonník spočíva) nedokážu dostatočne pokryť realitu obchodných záväzkových vzťahov, nepriniesol prvý pandemický zákon v tomto smere žiadnu úpravu podmienok ich aplikácie.³⁸

3.1 Plynutie hmotnoprávných lehôt

Osobitná úprava plynutia hmotnoprávných lehôt (premlčacích a prekluzívnych) je upravená v § 1 a 8 prvého pandemického zákona. Uvedené ustanovenia prinášajú v podstate dve kľúčové pravidlá, a to počítanie hmotnoprávnej lehoty, ktorá by mala uplynúť v období od 12.03.2020 do 26.03.2020 a v období od 30.12.2020 do 18.01.2021 a zastavenie plynutia hmotnoprávných lehôt v období od 27.03.2020 do 30.04.2020 a v období od 19.01.2021 do 28.02.2021.³⁹ Najmä na pôsobenie druhého pravidla musia podnikatelia pamätať pri budúcom uplatnení ich práv, vo výsledku vedú totiž k predĺženiu premlčacích lehôt.

3.2 Obchodné záväzkové vzťahy v osobitnom režime dočasnej ochrany podnikateľa

Nóvum, ktoré priniesol prvý pandemický zákon, resp. jeho novela prevedená zákonom č. 92/2020 Z.z. a na ktorý plynulo nadväzuje aj zákon č. 421/2020 Z.z. o dočasnej ochrane podnikateľov vo finančných ťažkostiach a o zmene a doplnení niektorých zákonov je inštitút dočasnej ochrany podnikateľa. Vo svojej podstate ide skôr o inštitút konkurzného práva, ale jeho presahy môžeme vidieť aj v rovine obchodných záväzkových vzťahov. V tom rozsahu nás dočasná ochrana podnikateľa bude zaujímať.

Detailnejšie spracovanie inštitútu dočasnej ochrany podnikateľa ponúkajú dnes už viaceré odborné zdroje.⁴⁰ V jadre veci ide o vytvorenie časovo ohraničeného rámca ochrany podnikateľa pred veriteľmi a poskytnutie nástrojov, ktoré mu majú napomôcť prekonať finančné ťažkosti. Formálne požiadavky jej poskytnutia sú dnes upravené v zákone č. 421/2020 Z.z.,⁴¹ ktorý umožňuje podnikateľom požiadať o dočasnú ochranu v termíne do 31.12.2022. V prípade, že súd vyhovie žiadosti a poskytne podnikateľovi dočasnú ochranu, nastupujú *ex lege* viaceré právne účinky, pričom niektoré z nich sa prejavujú aj v obchodných záväzkových vzťahoch podnikateľa pod dočasnou ochranou. Ide o obmedzenia v započítavaní pohľadávok,⁴² v možnosti zrušiť zmluvu⁴³ a spočívanie lehôt.⁴⁴

Podnikateľ pod dočasnou ochranou a veritelia tzv. spriaznených pohľadávok sú v niektorých prípadoch limitovaní v možnosti dosiahnuť zánik vzájomných pohľadávok započítaním, a to ako jednostranne, tak dohodou. Obmedzenie sa týka pohľadávok dočasne chráneného podnikateľa, ktoré mu vznikli po poskytnutí dočasnej ochrany. Ich zánik nie je možné dosiahnuť započítaním voči spriaznenej pohľadávke, ktorá vznikla v čase pred poskytnutím dočasnej ochrany.

Za intenzívnejší zásah možno vnímať dočasné obmedzenie možnosti jednostranne ukončiť zmluvu výpoveďou alebo jej odstúpením z dôvodu omeškania, ktoré na strane dočasne chráneného podnikateľa nastalo pred tým, ako do ochranného pôsobenia dočasnej ochrany vstúpil. Uvedené obmedzenie má v konečnom dôsledku dopadať aj na iné spôsoby zrušenia zmluvy, zákon totiž vyjadruje požiadavku aplikácie predmetného obmedzenia pomerne široko aj na „ustanovenia zmlúv s podobným obsahom a účinkami“. Určujúcim znakom však je, aby išlo o jednostranné ukončenie

³⁸ Rovnako tak ani nadväzujúce, či už novely prvého pandemického zákona alebo zákon č. 421/2020 Z.z..

³⁹ Praktické príklady jednotlivých pravidiel podáva Alexander Brösl ml. v príspevku Počítanie času v dobe koronavírusu. Dostupný na internete: <https://www.ulpianus.sk/blog/pocitanie-casu-v-dobe-koronavirusu>

⁴⁰ Napríklad ĎURICA, M. Dočasná ochrana podnikateľov a jej právne účinky. *Justičná revue*, 72, 2020, č. 6-7, s. 776 – 789, MANÍK, R. Zmeny v dočasnej ochrane podnikateľov ako neformálnej reštrukturalizácií. *Súkromné právo*, roč. VII., 2021, č. 1, s. 2 – 6 alebo DOLNÝ, J. – SUCHÝ, T. Právne účinky dočasnej ochrany podnikateľa po novom. *Bulletin slovenskej advokácie* č. 5, 2021.

⁴¹ Tento zákon počnúc 01.01.2021 nahradil úpravu dočasnej ochrany podnikateľa podľa prvého pandemického zákona.

⁴² § 10 ods. 5 zákona č. 421/2020 Z.z.

⁴³ § 10 ods. 6 zákona č. 421/2020 Z.z.

⁴⁴ § 10 ods. 7 zákona č. 421/2020 Z.z.

zmluvy. Domnievame sa preto, že obmedzenie sa nedotýka možnosti ukončiť zmluvu uhradením odstúpného,⁴⁵ či dojednaním automatického zániku zmluvy prvým dňom omeškania podnikateľa.⁴⁶ Zákon formuluje niekoľko výnimiek, kedy sa obmedzenie jednostranne ukončiť zmluvu nepoužije.⁴⁷ V ich formulácií nachádzame pružné pojmy, ako napríklad ohrozenie prevádzky podniku, či plnenie nevyhnutné na zachovanie prevádzky. Je možné diskutovať o tom, kedy sa uvedené pojmy naplnia.

4 ZÁVER

V príspevku sme sa venovali pôsobeniu pandémie ochorenia COVID-19 na obchodné záväzkové vzťahy. Zistili sme, že právna úprava Obchodného zákonníka síce ponúka riešenia niektorých výnimočných situácií, kedy dochádza pod ich vplyvom k zániku záväzku, ich masívne využitie však pod vplyvom pandémie nepredpokladáme. Skôr je možné očakávať, že sťažené podmienky realizácie obchodných záväzkových vzťahov sa v praktickej rovine prejavia v nastúpení zodpovednosti za omeškanie a jej právnych následkov. Tam však vidíme priestor pre zmäkčenie niektorých situácií aplikáciou zásady poctivého obchodného styku, hoci tiež len v obmedzenom rozsahu. Prieskum tiež ukazuje, že ani pandemická legislatíva významne nekoriguje riziká, akým dnes podnikatelia čelia v rámci obchodných záväzkových vzťahov. Významnejšie zásahy ponúka len pri dočasne chránenom podnikateľovi. Preto možno uzavrieť, že obchodné záväzkové právo si aj počas pandémie zachovalo povahu práva rizikových transakcií.

Použitá literatúra:

- BRÖSTL, A.: Počítanie času v dobe koronavírusu. Dostupný na internete: <https://www.ulpianus.sk/blog/pocitanie-casu-v-dobe-koronavirusu>.
- DOLNÝ, J. – SUCHÝ, T.: Právne účinky dočasnej ochrany podnikateľa po novom. Bulletin slovenskej advokácie č. 5, 2021. ISSN 1335 – 1079.
- ĐURICA, M.: Dočasná ochrana podnikateľov a jej právne účinky. Justičná revue, 72, 2020, č. 6-7, s. 776 – 789.
- HULMÁK, M. a kol.: Občanský zákoník V. Záväzkové právo. Obecná časť (§ 1721–2054). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 1318 s. ISBN 978-80-7400-535-0.
- LOKAJÍČEK, J.: Zásada poctivého obchodného styku v aplikačnej praxi. Soudní rozhledy 10/2013, 342 – 357 s. ISSN 1211 – 4405.
- MANÍK, R.: Zmeny v dočasnej ochrane podnikateľov ako neformálnej reštrukturalizácií. Súkromné právo, roč. VII., 2021, č. 1, s. 2 – 6. ISSN 1339 – 8652.
- MARJÁK, D.: Klausula rebus sic stantibus. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika, 2012. Dostupné na internete: http://www.iuristico.eu/upload/files/Marj%C3%A1k_Klausula%20rebus%20sic%20stantibus.pdf.
- OVEČKOVÁ, O. – CSACH, K.: Obchodné právo 1. Všeobecná časť a súťažné právo. Bratislava : Wolters Kluwer, 2019. 316 s. ISBN 978-80-571-0176-3.

⁴⁵ Ukončenie zmluvy uhradením odstúpného predstavuje totiž zmluvnú formu zániku záväzku. OVEČKOVÁ, O. a kol. Obchodný zákonník. Veľký komentár. Bratislava : Wolters Kluwer, 2017, s. 325.

⁴⁶ Riešenie ako pri fixných zmluvách.

⁴⁷ „Obmedzenie jednostranne ukončiť zmluvu neplatí, ak

a) druhá zmluvná strana by ohrozila prevádzkovanie svojho podniku, b) plnenie, na ktoré je povinná druhá zmluvná strana, nie je plnením, ktoré je nevyhnutné na zachovanie prevádzky podniku, c) podnikateľ pod dočasnou ochranou sa dostal do omeškania s úhradou za nepeňažné plnenie, ktoré sa mu poskytlo po poskytnutí dočasnej ochrany, d) podnikateľ pod dočasnou ochranou v súvislosti so zmluvou o bežnom účte alebo obdobnou zmluvou je oprávnený požadovať od druhej zmluvnej strany vykonanie príkazov na platby do určitej sumy, aj keď nemá na to potrebné peňažné prostriedky na účte a voči druhej zmluvnej strane je v omeškaní s plnením nepeňažnej povinnosti, ktorá je podstatným porušením zmluvy, a druhá zmluvná strana poskytla podnikateľovi pod dočasnou ochranou dodatočnú primeranú lehotu na plnenie tejto nepeňažnej povinnosti; na peňažné prostriedky, ktoré boli podnikateľovi pod dočasnou ochranou v takom prípade poskytnuté, sa primerane vzťahujú § 12 a 14.“

OVEČKOVÁ, O. a kol.: Obchodný zákonník. Veľký komentár. Bratislava : Wolters Kluwer, 2017, 1448 s. ISBN 978-80-8168-573-6.

ŠTEVČEK, M. a kol.: Občiansky zákonník. § 1 - 450. Praha : C. H. Beck, 2015. 1616 s. ISBN 978-80-7400-597-8.

Kontaktné údaje:

JUDr. Dominika Cukerová, PhD.

dominika.cukerova@upjs.sk

Právnická fakulta Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Kováčska 26

040 01 Košice, Slovenská republika

VÝKON ROZHODOVACÝCH PRÁVOMOCÍ V PERSONÁLNYCH OBCHODNÝCH SPOLOČNOSTIACH POČAS PANDÉMIE COVID-19¹

Patrícia Dutková

Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta

Abstract: The COVID-19 pandemic has undeniably become one of the crises that have changed this world. Quarantine ordered by countries around the world has brought changes in all aspects of our lives. From work culture (especially the transition of employees from work at the workplace to work from home) through changes in the way of shopping (from stores to online shopping) to social life or travel. The area of corporate governance has also not escaped changes and is facing the conditions of the "new" world. The legislator reflected the needs caused by the COVID-19 pandemic by taking emergency measures. The subject of this paper is the analysis of these extraordinary measures in relation to corporate governance. Extraordinary measures regarding corporate governance are also analyzed in this paper in the context of their application to personal companies.

Abstrakt: Pandémia COVID-19 sa nepopierateľne zaradila medzi krízy, ktoré zmenili tento svet. Karanténa nariadená krajinami naprieč celým svetom priniesla zmeny vo všetkých aspektoch nášho života. Od pracovnej kultúry (najmä prechodu zamestnancov z výkonu práce na pracovisku na výkon práce z domu) cez zmeny spôsobu nakupovania (z kamenných predajní na internetový nákup) až po sociálny život či cestovanie. Oblasť správy a riadenia obchodných spoločností rovnako zmenám neunikla a čelí podmienkam „nového“ sveta. Zákonodarcu reflektoval potreby spôsobené pandémiou COVID-19 prijatím mimoriadnych opatrení. Predmetom tohto príspevku je analýza týchto mimoriadnych opatrení vo vzťahu k správe a riadeniu obchodných spoločností. Mimoriadne opatrenia týkajúce sa správy a riadenia obchodných spoločností sú v tomto príspevku analyzované taktiež v kontexte ich aplikácie na správu a riadenie osobných obchodných spoločností.

Key words: pandemic COVID-19, corporate governance, personal companies.

Kľúčové slová: pandémia COVID-19, správa a riadenie obchodných spoločností, osobné obchodné spoločnosti.

1 ÚVOD

Pandémia COVID-19 zasiahla takmer všetky krajiny sveta. Šírenie vírusu so sebou prinieslo potrebu ochrany života a zdravia. Vláda, miestne komunity, zdravotný systém, školský systém ako aj rodiny a obchodné spoločnosti začali čeliť novej tvári tohto sveta, ktorá si vyžiadala okamžité zmeny zavádzané s limitovaným časovým priestorom na uskutočnenie náležitých analýz a úvah pre prijatie a zavedenie týchto zmien. Medzi prvý súbor opatrení, ktoré priniesla Vláda Slovenskej republiky (ďalej len „vláda“) patria niektoré opatrenia zavedené zákonom č. 62/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 a v justícii a ktorým sa menia dopĺňajú niektoré zákona (ďalej len „zákon“). Tieto prvé opatrenia boli následne

¹ Tento príspevok bol podporený Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe Zmluvy č. APVV-16-0553 (projekt „*Premeny a inovácie konceptu kapitálových spoločností v podmienkach globalizácie*“).

doplňované a cizelované, a to doposiaľ päťkrát prostredníctvom priamych² a nepriamych³ noviel zákona.

Mimoriadne opatrenia regulovali lehoty na uplatňovanie alebo bránenie práv na súde; lehoty ustanovené zákonom alebo určené súdom na vykonanie procesného úkonu; vykonávanie pojednávania na súde; vylučovanie verejnosti z pojednávania na súde; lehoty na podanie návrhov na vyhlásenie konkurzu; spôsob rozhodovania (výkon zasadnutí) kolektívnych orgánov právnických osôb založených podľa predpisov občianskeho práva alebo obchodného práva; výkon záložného práva a výkon dražby počas pandémie COVID-19.⁴ S ohľadom na limity tohto príspevku bude pozornosť venovaná výlučne regulácii spôsobu rozhodovania kolektívnych orgánov právnických osôb založených podľa predpisov občianskeho práva alebo obchodného práva.

Cieľom tohto príspevku je na úvod predostrieť právnú úpravu mimoriadnych opatrení upravujúcich výkon zasadnutí kolektívnych orgánov právnických osôb založených podľa zákona č. 513/1991 Zb, Obchodný zákonník v znení a doplnení neskorších predpisov (ďalej len „Obchodný zákonník“). Následne sa príspevok bude venovať analýze uplatňovania týchto mimoriadnych opatrení na správu a riadenie osobných obchodných spoločností, a to najmä na verejnú obchodnú spoločnosť.

Za účelom uskutočnenia analýzy ja stanovená nasledovná hypotéza: „*Mimoriadne opatrenia regulujúce správu a riadenie obchodných spoločností sa nevzťahujú na osobné obchodné spoločnosti, pretože osobné obchodné spoločnosti pre svoju správu a riadenie nevytvárajú kolektívne orgány.*“

2 SPRÁVA A RIADENIE OBCHODNÝCH SPOLOČNOSTÍ POČAS PANDÉMIE COVID 19 – MIMORIADNE OPATRENIA

S cieľom minimalizovať zhromažďovanie väčšieho počtu osôb na jednom mieste a tým proaktívne predchádzať šíreniu vírusu bolo právnickým osobám založeným podľa predpisov občianskeho práva a obchodného práva, teda aj obchodným spoločnostiam, umožnené, aby ich kolektívne orgány mohli prijímať svoje rozhodnutia *aj per rollam*.⁵

Ako sme už v úvode tohto príspevku uviedli mimoriadne opatrenia boli zavedené zákonom, pričom rozhodovanie kolektívnych orgánov obchodných spoločností bolo predmetom prvého znenia zákona zavádzajúceho jeden z prvých „balíkov“ mimoriadnych opatrení. Toto prvé znenie bolo následne cizelované novelou zákona uskutočnenou zákonom č. 9/2021 Z. z., ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v súvislosti s druhou vlnou pandémie ochorenia COVID-19 (ďalej len „novela zákona“).

Podľa § 5 zákona v prvom znení: „*Kolektívne orgány právnických osôb založených podľa predpisov občianskeho práva alebo obchodného práva môžu v čase mimoriadnej situácie alebo núdzového stavu používať korešpondenčné hlasovanie alebo umožniť účasť ich členov na zasadnutí takéhoto orgánu prostredníctvom elektronických prostriedkov, aj keď to nevyplýva z ich vnútorných*

² Zákon č. 92/2020 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 62/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 a v justícii a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony; zákon č. 155/2020 Z. z., ktorým sa dopĺňa zákon č. 71/2013 Z. z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov a doplnení zákona č. 62/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 a v justícii a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v znení zákona č. 92/2020 Z. z. a zákon č. 179/2021 Z. z., ktorým sa dopĺňa zákon č. 62/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 a v justícii a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v znení neskorších predpisov.

³ Zákon č. 421/2020 Z. z. o dočasnej ochrane podnikateľov vo finančných ťažkostiach a o zmene a doplnení niektorých zákonov, zákon č. 9/2021 Z. z., ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v súvislosti s druhou vlnou pandémie ochorenia COVID-19 (ďalej len „novela zákona“).

⁴ Zákon č. 62/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 a v justícii a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (ďalej len „zákon“).

⁵ Dôvodová správa k zákonu č. 62/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 a v justícii a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, osobitná časť (ďalej len „osobitná dôvodová správa k zákonu“), k § 5.

predpisov alebo stanov. Ustanovenia § 190a až 190d Obchodného zákonníka sa použijú primerane.“, všetky kolektívne orgány obchodných spoločností ako právnických osôb založených podľa predpisov obchodného práva sú v čase mimoriadnej situácie alebo núdzového stavu oprávnené prijímať rozhodnutia na základe korešpondenčného hlasovania alebo na zasadnutí orgánu, ktorého sa členovia orgánu zúčastnia prostredníctvom elektronických prostriedkov.

K prijímaniu rozhodnutí týmto spôsobom sú v zmysle mimoriadnych opatrení kolektívne orgány obchodných spoločností oprávnené bez ohľadu na skutočnosť či stanovy alebo iné vnútorné predpisy spoločnosti orgánom *per rollam* rozhodovanie umožňuje.

Podľa prvého znenia mimoriadneho opatrenia boli kolektívne orgány obchodných spoločností pri korešpondenčnom hlasovaní či uskutočnenia účasti na zasadnutí prostredníctvom elektronických prostriedkov povinné primerane aplikovať už existujúcu infraštruktúru ustanovení § 190a až § 190d Obchodného zákonníka.

S ohľadom na skutočnosť, že podmienky ustanovené § 190a až 190d Obchodného zákonníka reflektujú potreby *per rollam* rozhodovania pre špecifický typ obchodnej spoločnosti, verejnej akciovej spoločnosti vyznačujúcej sa veľkým počtom akcionárov – členov kolektívneho orgánu, predstavovali nepríjemnú administratívnu záťaž pre fungovanie mikro, malých a stredných obchodných spoločností. Z uvedeného dôvodu vznikali otázky v akom rozsahu majú byť podmienky stanovené touto právnou úpravou Obchodného zákonníka aplikované, aby splnili podmienku primeranosti stanovenú zákonom pre výkon *per rollam* hlasovania v čase pandémie a zároveň bolo takto uskutočnené rozhodovanie vykonateľné, efektívne a manažovateľné.

Za týmto účelom bola Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) adresovaná otázka vo vzťahu k primeranosti aplikácie ustanovení § 190a až § 190d Obchodného zákonníka, a to konkrétne vo vzťahu k možnosti (i) upustenia od obligatorného úradného osvedčenia podpisu člena kolektívneho orgánu na hlasovacom lístku, a (ii) realizovania korešpondenčného hlasovania elektronicky prostredníctvom elektronickej platformy, ktorá vygeneruje každému členovi jedinečný kód, namiesto použitia kvalifikovaného elektronického podpisu a kvalifikovanej elektronickej časovej pečiatky.⁶

Ministerstvo vo svojej odpovedi na otázku odmietlo „hromadné“ upúšťanie od jednotlivých prvkov právnej úpravy, a to najmä upúšťanie od podstatných prvkov akým je úradne osvedčený podpis. Ministerstvo v tejto súvislosti uviedlo: „Úmyslom zákonodarcu bolo v § 5 COVID zákona ponúknuť právnickým osobám (aj keď to nemajú explicitne upravené v stanovách) možnosť, ako hodnovetným spôsobom zrealizovať valné zhromaždenie „na diaľku“.

Zastávame názor, že pri interpretácii § 5 COVID zákona je potrebné vychádzať z teleologického (*ratione legis*) výkladu, ktorý ma zabezpečiť nájdenie účelu a zmyslu právnej normy. Je potrebné skúmať, aký bol úmysel zákonodarcu a aký je účel rozoberanej právnej normy. A súčasne pri rozbere ustanovení čerpať i zo zásad systematického výkladu, podľa ktorého sa zmysel zákona nedá určiť výlučne z jednotlivých jeho ustanovení od seba izolovaných, ale len z ich súvislostí s ostatnými právnymi predpismi.

V prípade, že by právnické osoby začali „hromadne“ upúšťať od jednotlivých prvkov právnej úpravy (a v tomto prípade ide o podstatné prvky) ako je napríklad úradné osvedčenie podpisu na hlasovacom lístku pri korešpondenčnom hlasovaní, tak by režim, ktorý zákonodarcu ponúka, postupne strácal vierohodnosť a právnú relevanciu. Súčasnne by mohlo dôjsť aj k oslabeniu, či strate rovnocennosti z pohľadu právnej istoty ku klasickému valnému zhromaždeniu.“⁷

⁶ „V súvislosti so znením ust. § 5 COVID zákona, ktoré sa odvoláva na primerané použitie ustanovenia § 190a až 190d Obchodného zákonníka, je možné za súčasnej epidemiologickej situácie v podmienkach organizácii cestovného ruchu: a) pri korešpondenčnom hlasovaní upustiť od obligatorného úradného osvedčenia podpisu člena kolektívneho orgánu na hlasovacom lístku, alebo príp. b) realizovať korešpondenčné hlasovanie elektronicky prostredníctvom elektronickej platformy, ktorá vygeneruje každému členovi jedinečný kód, ktorý mu umožní hlasovať bez potreby použiť kvalifikovaný elektronický podpis a kvalifikovanú elektronickú časovú pečiatku?“. Ministerstvo spravodlivosti SR. Otázky a odpovede k zákonu o COVID-19. [online] [cit 1.9.2021]. Dostupné online na < <https://www.justice.gov.sk/Stranky/Ministerstvo/Otazky-COVID-19.aspx> >.

⁷ Ministerstvo spravodlivosti SR. Otázky a odpovede k zákonu o COVID-19. [online] [cit 1.9.2021]. Dostupné online na < <https://www.justice.gov.sk/Stranky/Ministerstvo/Otazky-COVID-19.aspx> >.

Napriek tomu, že na základe osobitnej dôvodovej správy k zákonu a otázok adresovaných gestorovi zákona a odpovedí na tieto otázky ministerstva sa javilo, že náležité aplikovanie podmienok korešpondenčného hlasovania a účasti členov na zasadnutí kolektívnych orgánov prostredníctvom elektronických prostriedkov podľa § 190a až 190d Obchodného zákonníka je nespochybniteľne žiadúce, zákonodarca od týchto striktných podmienok stanovených pre osobitnú formu obchodnej spoločnosti (verejnej akciovej spoločnosti, pri ktorej sa predpokladá vysoký počet členov valného zhromaždenia ako kolektívneho orgánu) v novele zákona upustil.⁸

V zmysle novely zákona kolektívne orgány obchodných spoločností sú oprávnené počas mimoriadne situácie alebo núdzového stavu používať korešpondenčné hlasovanie alebo umožniť účasť ich členov na zasadnutí orgánu prostredníctvom elektronických prostriedkov bez ohľadu na skutočnosť či im takéto konanie vnútorné predpisy alebo stanov spoločnosti umožňujú.⁹

Ak podmienky korešpondenčného hlasovania alebo účasti člena kolektívneho orgánu spoločnosti na zasadnutí tohto orgánu prostredníctvom elektronických prostriedkov nie sú stanovené zákonom, vnútornými predpismi alebo stanovami spoločnosti určí ich kolektívny orgán, ktorý rozhoduje a pre najvyšší orgán spoločnosti ich stanoví štatutárny orgán spoločnosti konajúci s náležitou starostlivosťou. V prípade, ak podmienky stanovuje príslušný kolektívny orgán (štatutárny orgán alebo konajúci kolektívny orgán), podmienky musia byť stanovené a oznámené všetkým členom orgánu v dostatočnom časovom predstihu pred uskutočnením rozhodovania orgánu.¹⁰

Na základe porovnania pôvodnej právnej úpravy a súčasnej právnej úpravy zavedenej novelou zákona v roku 2021 je možno konštatovať, že zákonodarca pristúpil k uvoľneniu režimu uskutočnenia korešpondenčného hlasovania kolektívneho orgánu obchodných spoločností a účasti členov kolektívneho orgánu spoločnosti na jeho zasadnutí prostredníctvom elektronických prostriedkov.

Novelou zákona zákonodarca upustil od prísnej regulácie, v zmysle ktorej bolo možné korešpondenčné hlasovanie a elektronickú účasť členov na zasadnutí kolektívneho orgánu spoločnosti uskutočniť výlučne za dodržania prísnych podmienok stanovených v ustanoveniach § 190a až 190d Obchodného zákonníka stanovených pre verejnú akciovú spoločnosť a umožnil korešpondenčné hlasovanie a elektronickú účasť členov na základe podmienok stanovených zákonom pre daný kolektívny orgán tej ktorej právnej formy obchodnej spoločnosti, vnútorné predpisy a stanov spoločnosti či samotnú voľbu kolektívneho orgánu, ktorý rozhoduje, ak podmienky v zákone, vnútorných predpisoch či stanovách absentujú.

3 SPRÁVA A RIADENIE OBCHODNÝCH SPOLOČNOSTÍ POČAS PANDÉMIE COVID 19 – APLIKÁCIA MIMORIADNYCH OPATRENÍ NA OSOBNÉ OBCHODNÉ SPOLOČNOSTI

Zavedením mimoriadnych opatrení boli reflektované nové potreby fungovania obchodných spoločností novej tváre tohto sveta vytvorenej pandémie COVID-19. Ako bolo v predchádzajúcej kapitole predostreté, zákonodarca zaviedol osobitné podmienky pre rozhodovanie kolektívnych orgánov právnických osôb založených podľa občianskoprávných a obchodnoprávných predpisov, teda taktiež pre rozhodovanie kolektívnych orgánov obchodných spoločností.

Ako však z dikcie právnej úpravy vyplýva, tieto podmienky sú zavedené pre rozhodovanie kolektívnych orgánov obchodných spoločností. Na tomto mieste sa preto načrtáva otázka uplatnenia týchto osobitných podmienok na tie orgány obchodných spoločností, ktoré kolektívne nie sú.

Verejná obchodná spoločnosť predstavuje právnu formu personálnej obchodnej spoločností, ktorej jedným zo základných charakteristických znakov je bezprostredné zapojenie spoločníkov do

⁸ „(1) Kolektívne orgány právnických osôb založených podľa predpisov občianskeho práva alebo obchodného práva môžu v čase mimoriadnej situácie alebo núdzového stavu používať korešpondenčné hlasovanie alebo umožniť účasť ich členov na zasadnutí takéhoto orgánu prostredníctvom elektronických prostriedkov, aj keď to nevyplýva z ich vnútorných predpisov alebo stanov. (2) Ak podmienky rozhodovania podľa odseku 1 nevyplývajú zo zákona, vnútorných predpisov alebo stanov, určí ich v prípade, ak ide o najvyšší orgán právnickej osoby, štatutárny orgán konajúci s náležitou starostlivosťou, a v prípade iného orgánu ich určí tento orgán. Tieto podmienky musia byť členom orgánu oznámené v dostatočnom predstihu pred rozhodovaním.“; Čl. XIII, bod 3, novela zákona.

⁹ § 5 ods. 1, zákon.

¹⁰ § 5 ods. 2, zákon.

prevádzkovaná jej podnikateľskej činnosti.¹¹ Z uvedeného dôvodu rozhodovanie spoločníkov verejnej obchodnej spoločnosti nie je formalizované. S ohľadom na skutočnosť, že verejná obchodná spoločnosť ako personálna forma obchodnej spoločnosti predpokladá osobnú účasť spoločníkov na riadení spoločnosti, verejná obchodná spoločnosť nevytvára za účelom riadenia a správy spoločnosti žiaden orgán spoločníkov (napr. valné zhromaždenie), ktorý by vytváral vôľu spoločnosti a deklaroval ju.¹² Inými slovami, rozhodovanie spoločníkov verejnej obchodnej spoločnosti nie je realizované kolektívnym orgánom ako v iných právnických osobách založených podľa ustanovení Obchodného zákonníka.

V zmysle dikcie osobitnej právnej úpravy: „*Kolektívne orgány právnických osôb založených podľa predpisov občianskeho práva alebo obchodného práva môžu v čase mimoriadnej situácie alebo núdzového stavu používať korešpondenčné hlasovanie alebo umožniť účasť ich členov na zasadnutí takehoto orgánu prostredníctvom elektronických prostriedkov, aj keď to nevyplýva z ich vnútorných predpisov alebo stanov [...]*“, regulujúcej správu a riadenie obchodných spoločností s čase mimoriadnej situácie alebo núdzového stavu na používanie korešpondenčného hlasovania a realizovania účasti na zasadnutí orgánu obchodnej spoločnosti prostredníctvom elektronických prostriedkov, aj keď to nevyplýva z vnútorných predpisov alebo stanov spoločnosti, sú oprávnené kolektívne orgány obchodnej spoločnosti.

Osobitná právna regulácia o spôsobe rozhodovania a výkone práv a povinností viacerých osôb nezdružených formou kolektívneho orgánu, ktorá je typická pre typ osobných obchodných spoločností, mlčí. Rovnako aj dôvodová správa k zákonu a novele zákona¹³ neposkytuje odôvodnenie na základe ktorého sa zákonodarcu rozhodol túto osobitnú úpravu uplatniť výlučne vo vzťahu ku kolektívnym orgánom obchodných spoločností a nie aj na skupinu osôb uskutočňujúcu rozhodovanie a výkon jej práv a povinností, ktorá podobu kolektívneho orgánu nemá.

Z uvedeného dôvodu podľa nášho dôvodu ostáva otvorenou otázkou či bolo úmyslom zákonodarcu na základe konkrétnych špecifických dôvodov aplikáciu tejto osobitnej právnej úpravy vylúčiť vo vzťahu k osobným obchodným spoločnostiam alebo k jej vylúčeniu došlo nedopatrením z dôvodu nedostatočného časového priestoru a špecifických podmienok prijímania osobitnej právnej úpravy.

Keďže osobitná právna úprava explicitne stanovuje, že mimoriadne opatrenie pre správu a riadenie právnických osôb založených podľa ustanovení Občianskeho zákonníka a Obchodného zákonníka sa vzťahuje na kolektívne orgány týchto právnických osôb a o jej aplikácii na osobné obchodné spoločnosti absentuje akákoľvek zmienka prikláňame sa k záveru, že osobitná právna úprava sa na rozhodovania a výkon práv a povinností spoločníkov verejnej obchodnej spoločnosti nevzťahuje. Z uvedeného dôvodu považujeme za nevyhnutné zakotvenie možnosti a postupu pre korešpondenčné hlasovanie a účasť na rozhodovaní spoločníkov prostredníctvom elektronických prostriedkov vo vnútorných predpisoch alebo stanovách spoločnosti.

4 ZÁVER

Nová tvár, ktorú svet nadobudol v dôsledku nákazlivej choroby COVID-19, snahe spomaliť jej šírenie a ochrániť zdravie a životy ľudí priniesla nové opatrenia naprieč všetkými oblasťami,

¹¹ PATAKYOVÁ, M. a kol.: Obchodný zákonník. Komentár. 5. vyd. Bratislava: C.H.Beck, 2016. 414 s.

¹² „*Aj preto, napriek absencii ustanovenia upravujúceho akúkoľvek sústavu orgánov verejnej obchodnej spoločnosti (okrem štatutárneho orgánu zakotveného v ustanovení § 85), v spojitosti tiež s ďalšími základnými pojmovými znakmi verejnej obchodnej spoločnosti, je zreteľne vyjadrený charakter výslovne osobnej obchodnej spoločnosti. Rýdzosť tohto charakteru je umocnená tiež tým, že verejnú obchodnú spoločnosť tvoria, v jej mene konajú, realizujú obchodné vedenie a za jej záväzky ručia vždy jedine také osoby, ktoré majú status spoločníka verejnej obchodnej spoločnosti, pričom toto postavenie je zo zákona priznané všetkým spoločníkom narovna.*“ MAMOJKA, M. a kol.: Obchodný zákonník. Veľký komentár. 1. zväzok. 1. vyd. Bratislava: Eurokodex, 2016. 366 s. „*Rozhodovanie spoločníkov verejnej obchodnej spoločnosti nie je formalizované – spoločnosť nevytvára žiaden orgán spoločníkov (napr. valné zhromaždenie), ktorý by deklaroval vôľu spoločníkov.*“ PATAKYOVÁ, M. a kol.: Obchodný zákonník. Komentár. 5. vyd. Bratislava: C.H.Beck, 2016. 418 s.

¹³ Dôvodová správa k zákonu a dôvodová správa k zákonu č. 9/2021 Z. z., ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v súvislosti s druhou vlnou pandémie ochorenia COVID-19.

vrátane pravidiel správy a riadenia obchodných spoločností v tomto čase. Pár týždňov po vypuknutí pandémie zákonodarca Slovenskej republiky prijal mimoriadne opatrenia, v zmysle ktorých všetky kolektívne orgány právnických osôb založených podľa ustanovení Občianskeho zákonníka a Obchodného zákonníka sú oprávnené v čase núdzového stavu alebo mimoriadnej situácie využiť korešpondenčné hlasovanie alebo zabezpečiť účasť členov na zasadnutí kolektívneho orgánu prostredníctvom elektronických prostriedkov. V takomto prípade však musel byť uplatnený osobitný postup (ustanovenia § 190a až 190d Obchodného zákonníka), v súlade s ktorým koná verejná akciová spoločnosť pri výkone zasadnutí s použitím korešpondenčného hlasovania a elektronických prostriedkov.

O približne rok neskôr, zákonodarca pristúpil od uplatňovania prísnych pravidiel zakotvených s ohľadom na osobitý charakter verejnej akciovej spoločnosti a umožnil konanie kolektívneho orgánu s využitím elektronických prostriedkov a korešpondenčného hlasovania na základe podmienok stanovených zákonom pre daný kolektívny orgán tej ktorej právnej formy obchodnej spoločnosti, vnútorné predpisy a stanovky spoločnosti či samotnú voľbu kolektívneho orgánu, ktorý rozhoduje, ak podmienky v zákone, vnútorných predpisoch či stanovkách obchodnej spoločnosti absentujú.

S ohľadom na výsledky analýzy osobitnej právnej úpravy je možné však konštatovať, že mimoriadne opatrenia prijaté za účelom umožnenia výkonu správy a riadenia obchodných spoločností v čase núdzového stavu alebo mimoriadnej situácie nemožno aplikovať na konanie skupiny osôb, ktorá v rámci obchodnej spoločnosti nepôsobí ako kolektívny orgán. Takouto skupinou osôb sú spoločníci verejnej obchodnej spoločnosti, u ktorých sa predpokladá osobná účasť na riadení a správe spoločnosti, a preto nepredstavujú kolektívny orgán.

Použitá literatúra:

Dôvodová správa k zákonu č. 62/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nakaľlivej ľudskej choroby COVID-19 a v justícii a ktorým sa menia a doplňajú niektoré zákony, osobitná časť.

Ministerstvo spravodlivosti SR. Otázky a odpovede k zákonu o COVID-19. [online] [cit 1.9.2021]. Dostupné online na < <https://www.justice.gov.sk/Stranky/Ministerstvo/Otazky-COVID-19.aspx> >.

MAMOJKA, M. a kol.: Obchodný zákonník. Veľký komentár. 1. zväzok. 1. vyd. Bratislava: Eurokodex, 2016, ISBN 9788081550652.

PATAKYOVÁ, M. a kol.: Obchodný zákonník. Komentár. 5. vyd. Bratislava: C.H.Beck, 2016, ISBN 978-80-89603-46-6.

Dôvodová správa k zákonu č. 9/2021 Z. z., ktorým sa menia a doplňajú niektoré zákony v súvislosti s druhou vlnou pandémie ochorenia COVID-19.

Kontaktné údaje:

Mgr. et. Mgr. Patrícia Dutková

Patricia.dutkova@flaw.uniba.sk

Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta

Šafárikovo nám. 6

810 00 Bratislava

Slovenská republika

VALNÉ ZHROMAŽDENIE POČAS PANDÉMIE COVID-19¹

Peter Lukáčka, Matej Smalík

Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta

Abstract: In the conditions of everyday life and day-to-day business activities, various types of problems arise during the COVID-19 pandemic, which are relatively complex but necessary to be addressed subject to several limitations. However, it is relatively difficult to find the right and appropriate way to solve them. One of these areas is also the proper functioning of capital companies and their bodies, while the implementation and proper convening and especially holding of the general meetings are among those necessary for the proper functioning of entrepreneurs and which have been significantly complicated by pandemic constraints. In this paper, we focus on the analysis of this issue in order to identify its main pitfalls and at the same time we try to propose the solutions that would reflect both the legal requirements and the rights of shareholders.

Abstrakt: V podmienkach bežného života a dennodenných činností v rámci podnikania sa počas pandémie COVID-19 vynárajú rôzne druhy problémov, ktoré je vzhľadom na viaceré obmedzenia nevyhnutné riešiť. Je však pomerne zložité dopátrať sa k správne a vhodne spôsobu ich riešenia. Jednou z týchto oblastí je aj zabezpečenie riadneho fungovania kapitálových obchodných spoločností a taktiež ich orgánov, pričom práve realizácia a riadne zvolanie valného zhromaždenia patrí medzi tie, ktoré sú nevyhnutné pre fungovanie spoločností a ktoré sa pod vplyvom obmedzení vyvolaných pandemiou významne skomplikovali. V príspevku sa preto zameriavame na analýzu tejto problematiky s cieľom identifikovať jej hlavné úskalía a zároveň sa pokúsiť navrhnúť riešenia, ktoré by reflektovali jednak zákonné požiadavky, ako aj práva spoločníkov.

Key words: General meeting, COVID-19 pandemic, conditions for convening the general meeting, on-line general meeting

Kľúčové slová: Valné zhromaždenie, pandémia COVID-19, podmienky zvolávania valného zhromaždenia, on-line valné zhromaždenie

1 ÚVOD

Aktuálna situácia spôsobená pandemiou COVID 19 zaskočila všetky zložky štátu, ako aj jeho občanov. Uvedené sa prejavuje, okrem iného tak, že na opatrenia, ktoré sú nevyhnutné na zabezpečenie jej eliminácie nebol nikto úplne pripravený a to vrátane právnej úpravy, ktorá zväčša na vznik takejto situácie nereflektovala. V tomto smere bolo potrebné prijať celý rad právnych predpisov so zákonnou, resp. podzákonnou povahou, ktoré by umožňovali vzhľadom na rozličné obmedzenia zabezpečiť základné fungovanie spoločenských ako aj ekonomických vzťahov. V tomto príspevku sa venujeme analýze právnej úpravy, ktorá je zameraná na riadne zabezpečenie fungovania najvyššieho orgánu kapitálových obchodných spoločností, ktorým je valné zhromaždenie a to počas platnosti obmedzení spojených s opatreniami proti šíreniu COVID 19 v kontexte ustanovení obchodného zákonníka regulujúcich základné požiadavky na fungovanie tohto orgánu v spojení s napĺňaním podmienok odbornej starostlivosti štatutárnych orgánov. Zároveň sa snažíme aj o identifikáciu aplikačných problémov spojených s touto novou právnou reguláciou a pokúsiť sa načrtnúť ich riešenia. Jedným z dopadov pandémie COVID – 19 je špecifický režim fungovania obchodnej spoločnosti. Napriek pandémie je ale potrebné zabezpečiť riadne fungovanie orgánov obchodných spoločností, vrátane valného zhromaždenia.

---

¹ Tento príspevok bol podporený Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe Zmluvy č. APVV-16-0553 (projekt „Premeny a inovácie konceptu kapitálových spoločností v podmienkach globalizácie“).

2 VŠEOBECNÉ SÚVISLOSTI SPOJENÉ S PROBLEMATIKOU ZVOLÁVANIA A PRIEBEHU VALNÉHO ZHROMAŽDENIA

V kapitálových obchodných spoločnostiach zvolávajú valné zhromaždenie štatutárne orgány. V prípade spoločnosti s ručením obmedzeným zákon stanovuje povinnosť konateľov zvoliť valné zhromaždenie aspoň jedenkrát za rok spolu s povinnosťou dodržania 15 dňovej lehoty pre oznámenie programu a termínu valného zhromaždenia.² Valné zhromaždenie v akciovej spoločnosti zvoláva predstavenstvo taktiež aspoň jedenkrát za rok spolu s povinnosťou dodržania 30 dňovej lehoty pre oznámenie programu a termínu valného zhromaždenia.³

S ohľadom na pandemickú situáciu je z pohľadu autorov potrebné reflektovať na rozdiely v právnej úprave Obchodného zákonníka pri spoločnosti s ručením obmedzeným a akciovej spoločnosti vo vzťahu k možnosti rozhodovania valného zhromaždenia prostredníctvom hlasovania *per rollam* a k možnosti elektronického hlasovania.

Pandemická situácia ohľadom COVID-19 so sebou priniesla viacero obmedzení pre všetkých, ktoré sa dotkli aj fungovania obchodných spoločností a osobitne uskutočňovania zasadnutí ich orgánov. Pri vzniknutej situácii a núdzovom stave museli štatutárne orgány spoločností brať do úvahy obmedzenia vo forme zákazov vychádzania, obmedzení vzájomného fyzického stretávania osôb, zákazov hromadných „*podujatí*“, zákazov zhromažďovania, obmedzení cestovania mimo okresov svojho trvalého pobytu a prípadne úplného zákazu cestovania mimo územia Slovenskej republiky. V týchto súvislostiach boli preto obmedzené možnosti realizácie valného zhromaždenia spôsobom predpokladaným internými pravidlami spoločností a taktiež Obchodným zákonníkom.

Autori v rámci tejto situácie, vo vzťahu k spoločnosti s ručením obmedzeným a akciovej spoločnosti načrtávajú možné riešenia. Pri spoločnosti s ručením obmedzeným je z nášho pohľadu aj bez osobitných pravidiel pre pandémiu⁴ vo veľkej miere využiteľný inštitút hlasovania *per rollam* vo forme prijímania rozhodnutí spoločníkmi mimo valného zhromaždenia.⁵ Z pohľadu elektronického hlasovania nie je pri spoločnosti s ručením obmedzeným bez výslovnej úpravy takejto možnosti v spoločenskej zmluve možné vykonávať elektronické hlasovanie. Na druhej strane vo vzťahu k akciovej spoločnosti vo všeobecnosti prevláda právny názor, že nie je možné vykonávať hlasovania vo forme *per rollam*.⁶ Inštitút elektronického hlasovania je v prípade akciovej spoločnosti možný len v prípade verejnej akciovej spoločnosti.⁷ Vzniknutá situácia teda viedla k tomu, že spoločnosti a najmä štatutárne orgány spoločností boli nútené hľadať spôsoby ako v tejto situácii zabezpečiť chod orgánov spoločnosti.

2.1 Lex COVID „1“

V reakcii na vzniknutú situáciu prijal slovenský zákonodarca zákon č. 62/2020 o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19

² K problematike zvolávania valného zhromaždenia spoločnosti s ručením obmedzeným bližšie pozri: Mamojka, M. ml., komentár k § 128 a § 129 Obchodného zákonníka In. Mamojka, M. a kol.: Obchodný zákonník. Veľký komentár. 1. zväzok. Bratislava : Eurokódex, 2016, s. 501-512

³ K problematike zvolávania valného zhromaždenia akciovej spoločnosti bližšie pozri: Patakyová, M. komentár k § 184 Obchodného zákonníka. In. Patakyová, M. a kol.: Obchodný zákonník. Komentár. 5. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2016, s. 743-750

⁴ Zákon č. 62/2020 o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 a v justícii a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony

⁵ § 130 Obchodného zákonníka

⁶ Túto možnosť zákon ešte umožňuje v prípade jednoduchej spoločnosti na akcie v súlade so znením ustanovenia § 220zb Obchodného zákonníka

⁷ Účasť a hlasovanie akcionára na valnom zhromaždení prostredníctvom elektronických prostriedkov upravuje ustanovenie § 190d Obchodného zákonníka

a v justícii a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (ďalej ak „Lex Covid“). Vo vzťahu k organizovaniu zasadnutí kolektívnych orgánov spoločností je relevantné ustanovenie § 5 Lex Covid.

Pôvodné znenie ustanovenia § 5 Lex Covid platné od prijatia Lex Covid do 18.1.2021 znelo nasledovne: *„Kolektívne orgány právnických osôb založených podľa predpisov občianskeho práva alebo obchodného práva môžu v čase mimoriadnej situácie alebo núdzového stavu používať korešpondenčné hlasovanie alebo umožniť účasť ich členov na zasadnutí takéhoto orgánu prostredníctvom elektronických prostriedkov, aj keď to nevyplýva z ich vnútorných predpisov alebo stanov. Ustanovenia § 190a až §190d Obchodného zákonníka sa použijú primerane.“*

Cieľom návrhu zákona v prípade § 5 bolo umožniť právnickým osobám založeným podľa predpisov občianskeho práva a obchodného práva, aby ich kolektívne orgány mohli prijímať svoje rozhodnutia aj *per rollam*, čím sa minimalizuje nutnosť zhromažďovania sa väčšieho počtu osôb na jednom mieste⁸. Takéto riešenie a primerané použitie ustanovení o verejnej akciovej spoločnosti sa v praxi ukázalo ako málo flexibilné a to osobitne vo vzťahu ku konaniu valného zhromaždenia prostredníctvom elektronických prostriedkov, kedy sa vyžaduje zaručený elektronický podpis, ktorého kvalifikovaný certifikát musí spĺňať podmienky, ktoré sa vyžadujú v styku s orgánmi verejnej moci, a opatrený kvalifikovanou elektronickou časovou pečiatkou.⁹

2.2 Lex COVID „2“

Reflektujúc nedostatky právnej úpravy týkajúcej sa zvolávania orgánov valného zhromaždenia došlo zo strany slovenského zákonodarcu k novelizácii predmetného ustanovenia § 5 Lex COVID. Požiadavka na primeranú aplikáciu relevantných ustanovení § 190a až § 190d Obchodného zákonníka bola vypustená.

Na základe novelizovaného znenia Lex COVID platí, že kolektívne orgány právnických osôb založených podľa predpisov občianskeho práva alebo obchodného práva môžu v čase mimoriadnej situácie alebo núdzového stavu používať korešpondenčné hlasovanie alebo umožniť účasť ich členov na zasadnutí takéhoto orgánu prostredníctvom elektronických prostriedkov, aj keď to nevyplýva z ich vnútorných predpisov alebo stanov. Ak podmienky takéhoto rozhodovania nevyplývajú zo zákona, vnútorných predpisov alebo stanov, určí ich v prípade, ak ide o najvyšší orgán právnickej osoby, štatutárny orgán konajúci s náležitou starostlivosťou, a v prípade iného orgánu ich určí tento orgán. Tieto podmienky musia byť členom orgánu oznámené v dostatočnom predstihu pred rozhodovaním.

Zákonodarca tak upravil podmienky platné počas pandémie tak, že upustil od podmienky primeraného využitia ustanovení o verejnej akciovej spoločnosti, no preniesol ťarchu zodpovednosti za riadne konanie a zvolanie valného zhromaždenia na štatutárny orgán spoločnosti. Ten musí konať s náležitou starostlivosťou pri určovaní podmienok takéhoto rozhodovania a rovnako ich včas oznámiť ostatným osobám zúčastňujúcim sa na valnom zhromaždení, najmä spoločníkom.

3 NAPLNENIE NÁLEŽITEJ STAROSTLIVOSTI PRI ZABEZPEČENÍ RIADNEHO ZVOLANIA A FUNGOVANIA VALNÉHO ZHROMAŽDENIA

3.1 Náležitá starostlivosť *in genere*

Ako sme uviedli vyššie, Lex COVID v novelizovanom znení kladie dôraz na náležitú starostlivosť štatutárneho orgánu pri určovaní podmienok konania valného zhromaždenia a pri oznámení takto stanovených podmienok. Domnievame sa, že je bez právneho významu posudzovať

⁸ Dôvodová správa k § 5 Lex COVID

⁹ K problémom spojeným s týmto ustanovením pozri: PINTÉROVÁ, D.: Valné zhromaždenie v čase COVID-19 a úvahy de lege ferenda dostupné na <https://comeniusblog.flaw.uniba.sk/2020/12/22/valne-zhromazdenie-v-case-covid-19-a-uvahy-de-lege-ferenda/>

vo vzťahu k naplneniu náležitej starostlivosti štatutárnych orgánov kapitálových obchodných spoločností, či sa jedná o pôsobnosť štatutárneho orgánu v rámci obchodného vedenia, štatutárnu pôsobnosť (konať navonok voči tretím osobám), resp. o osobitnú pôsobnosť¹⁰ v rámci ktorej štatutárne orgány vykonávajú svoju kompetenciu vo vzťahu k zvolávaniu valného zhromaždenia a to z dôvodu, že pri každej z týchto sfér pôsobnosti štatutárneho orgánu sú tieto povinní postupovať s odbornou starostlivosťou, čo vyplýva z ustanovenia § 135a ods. 1 Obchodného zákonníka, respektíve z ustanovenia § 194 ods. 5 Obchodného zákonníka, ktoré medzi uvedenými druhmi pôsobnosti nerozlišujú. Vzhľadom na uvedené, sa teda javí ako dôvodný záver, že štatutárne orgány kapitálových obchodných spoločností sú (o.i.) povinné pri zvolávaní postupovať s touto mierou starostlivosti, t.j. tak, aby bol naplnený účel tohto konania (riadne zvolanie valného zhromaždenia) ako aj vytvorené podmienky pre to, aby priebeh valného zhromaždenia nebol ohrozený.

Zastávame názor, že zákonodarca svojou novelou Lex COVID vytvoril priestor pre zvolávanie valného zhromaždenia aj prostredníctvom elektronických prostriedkov, pričom pod tento pojem môžeme subsumovať zvolanie a konanie VZ prostredníctvom aktuálne pomerne často používaných on-line platforiem ako ZOOM, resp. MS Teams a pod. Na jednej strane úplne rozumieme a podporujeme zákonodarcovu snahu o „odbrzdzenie“ zvolávania a fungovania valného zhromaždenia v rámci obchodných spoločností, na strane druhej si dovoľíme poukázať na určité úskalia, ktoré takáto pomerne všeobecná a široká právna úprava ponúka.

3.2 Úskalia zvolávania valného zhromaždenia štatutárnym orgánom

Aj keď to v dnešnej rýchlej a technologicky vyspelej dobe nepovažujeme za príliš pravdepodobné, je možné, že niektorí zo spoločníkov nebudú mať k dispozícii príslušné materiálo-technické vybavenie na účasť na elektronickom valnom zhromaždení, resp. ho nebudú schopní riadne ovládať. Z tohto dôvodu by v súlade s naplnením pojmu náležitej starostlivosti spolu s tým, aby nedošlo k zásahu do práv spoločníkov mal, podľa nášho názoru, štatutárny orgán pred zvolaním online valného zhromaždenia u spoločníkov zistiť, či u nich nie sú splnené niektoré z uvedených prekážok, ktoré by im neumožňovali sa riadne zúčastniť na takto zvolanom valnom zhromaždení. Otáznou je aj vynútiteľnosť toho, aby spoločníci mali prístup k internetu a k materiálo-technickému vybaveniu. Môžeme polemizovať o tom, či by štatutárny orgán v rámci náležitej starostlivosti nemal spoločníkom zabezpečiť dátové balíčky alebo prípadne iné vybavenie. Zároveň je z nášho pohľadu otáznou, či sú spoločníci povinní štatutárnemu orgánu poskytnúť ohľadne zisťovania týchto skutočností súčinnosť.

Ďalším z možných úskalí je situácia, kedy spoločníci síce disponujú potrebným materiálo-technickým vybavením a deklarujú aj svoje schopnosti riadne sa zúčastniť online zasadnutia valného zhromaždenia, ale v priebehu online valného zhromaždenia by došlo k poruche na technickom zariadení, prípadne výpadok internetového pripojenia, výpadok dodávky elektrickej energie a podobne. Domnievame sa, že v tomto prípade by bolo otáznou, ako daný stav vyhodnotiť, o to viac, ak by sa ani po prerušení valného zhromaždenia nepodarilo daný problém vyriešiť. Osobitne by sme mohli posudzovať situáciu, ak by tento nedostatok bolo možné odstrániť až v nasledujúci deň, t.j. iný deň ako bol uvedený na pozvánke na valnom zhromaždení. Uvedené platí o to viac, že tieto situácie vytvárajú priestor pre obštrukcie zo strany spoločníkov. Za daných okolností by sa dalo polemizovať o tom, či majú spoločníci povinnosť zúčastniť sa na VZ v tento iný deň a to tak vo vzťahu ku spoločníkovi, ktorý mal technický problém v dôsledku ktorého bolo VZ prerušené ako aj vo vzťahu k ostatným spoločníkom.

Keď je valné zhromaždenie zvolané a prebieha v online prostredí konkrétnej aplikácie, môže v tejto súvislosti vyvstať otázka, či nie je ohrozená dôvernosť a utajenie informácií na valnom zhromaždení spoločnosti. Je potom potrebné brať do úvahy aj skutočnosť, že k takémuto stretnutiu je možné sa teoreticky pripojiť aj zo strany externého prostredia a môže byť narušené utajenie a dôvernosť preberaných informácií. Natíska sa tiež otázka, či si na takýto účel online valného zhromaždenia má spoločnosť prenajať virtuálny priestor. Vo vzťahu k prípadným námietkam

¹⁰ Autori tohto príspevku sa prikláňajú k názoru, že zvolávanie valného zhromaždenia patrí do osobitnej pôsobnosti štatutárneho orgánu

o priebehu valného zhromaždenia je možné sa zamyslieť taktiež nad otázkou, či má byť takéto valné zhromaždenie nahrávané. Na jednej strane nahrávanie valného zhromaždenia zabezpečí riadne zdokumentovanie valného zhromaždenia, na strane druhej môže ohroziť dôvernosť informácií, keďže uložené nahrávky sú viac náchylné na ich únik z interného prostredia spoločnosti. Zároveň sa pri online valných zhromaždeniach vynára otázka, akým spôsobom ingerovať notára v prípade valných zhromaždení, ktoré musia byť zachytené vo forme notárskej zápisnice. Je potrebné, aby sa notár pripojil taktiež v rámci online valného zhromaždenia alebo bude za účelom uchovania informácií vyžadovať nahrávanie priebehu valného zhromaždenia, prípadne nahrávku z takéhoto zhromaždenia?

3.3 Potenciálne následky nejednoznačnosti načrtnutých situácií

Vo vzťahu k nami načrtnutým prípadom v bode 3.2 sa zamýšľame nad možnými dôsledkami úskalí a taktiež nad právnym posúdením nami načrtnutých praktických situácií. Čo sa týka potenciálnych následkov nejednoznačnosti právnej úpravy v tejto oblasti, uvádzame a identifikujeme reálnu možnosť obštrukcií zo strany spoločníkov. Nie je jednoznačné a neidentifikovali sme existujúci právny prostriedok na to, aby bol spoločník povinný zúčastniť sa valného zhromaždenia v určitom náhradnom termíne a to napríklad v prípade deklarovaného výpadku internetového pripojenia alebo zlyhania techniky. Takúto skutočnosť je veľmi ťažké preukázať a preto tu existuje priestor pre takéto obštrukcie.

Ak by napríklad bolo stanovené náhradné valné zhromaždenie v nasledujúci deň po tom, čo bolo konané valné zhromaždenie a z technických príčin nebolo možné ho uskutočniť, môže dôjsť k situácii, že spoločník, ktorý sa pôvodného valného zhromaždenia zúčastnil, sa nezúčastní ďalšieho náhradného valného zhromaždenia. V tejto súvislosti sa natiška otázka, či je zo strany týchto spoločníkov možné namietat' neplatnosť uznesení valného zhromaždenia¹¹ vykonaných v nasledujúci deň, ak sa síce riadne zúčastnili na prvotnom valnom zhromaždení, ale nezúčastnili sa na valnom zhromaždení, ktoré pokračovalo nasledujúci deň. Tiež nie je jednoznačné, či sa možnosť domáhania potenciálnej neplatnosti uznesení valného zhromaždenia vzťahuje aj na uznesenia z prvotného valného zhromaždenia alebo výlučne na uznesenia prijaté na pokračujúcom/náhradnom valnom zhromaždení.

Čo sa týka dôvodov, pre ktoré môže byť namietaná neplatnosť týchto uznesení valného zhromaždení, tak týmto môže byť práve rozpor takéhoto konania náhradného valného zhromaždenia so zákonnou povinnosťou štatutárneho orgánu konať s náležitou starostlivosťou pri konaní a zvolávaní valného zhromaždenia.¹² Ďalším z potenciálnych dôvodov, ktoré sme identifikovali je možný argumentovateľný rozpor zvolania takéhoto konania valného zhromaždenia s ustanovením § 56a ods. 2 Obchodného zákonníka, ktoré by bolo posúdené ako nerovné zaobchádzanie so spoločníkmi, keďže platí, že akékoľvek konanie, ktoré znevýhodňuje niektorého zo spoločníkov zneužívajúcim spôsobom, sa zakazuje.

3.4 Interpretácia zákonného nastavenia konania zasadnutí právnických osôb počas pandémie

S ohľadom na vyššie uvedené identifikujeme, že úmyslom zákonodarcu pri prijímaní Lex COVID bolo ponúknuť právnickým osobám možnosť, ako hodnoverným spôsobom zrealizovať valné zhromaždenie „na diaľku“. Je preto podľa nášho názoru potrebné skúmať, aký bol úmysel

¹¹ K problematike neplatnosti uznesení valného zhromaždenia bližšie pozri: Mamojka, M., ml. : Neplatnosť uznesenia valného zhromaždenia. In. Notitiae Novae Facultatis Iuridicae Universitatis Matthiae Beli Neosolii, roč. 14. Banská Bystrica : Právnická fakulta Univerzity Mateja Bela, 2008, s. 269-277

¹² Na strane druhej, môžeme argumentovať, že z dôvodu, že jeden zo štyroch spoločníkov nemá napríklad prístup k internetu a zvyšní spoločníci ho majú a zároveň je potrebné zabezpečiť riadny chod spoločnosti, bolo by rozpore s náležitou starostlivosťou, ak by takéto náhradné valné zhromaždenie zvolané nebolo.

zákonodarcu a aký je účel rozoberanej právnej normy. Samotné Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky v rámci otázok a odpovedí ohľadom Lex COVID uviedlo, že pri interpretácii § Lex COVID je potrebné vychádzať z teleologického (ratione legis) výkladu, ktorý ma zabezpečiť nájdenie účelu a zmyslu právnej normy.¹³ Ministerstvo tiež uviedlo, že v prípade, že by právnické osoby začali „hromadne“ upúšťať od jednotlivých prvkov právnej úpravy (a v tomto prípade ide o podstatné prvky) ako je napríklad úradné osvedčenie podpisu na hlasovacom lístku pri korešpondenčnom hlasovaní, tak by režim, ktorý zákonodarca ponúka, postupne strácal vierohodnosť a právnu relevanciu. Súčasne by mohlo dôjsť aj k oslabeniu, či strate rovnocennosti z pohľadu právnej istoty ku klasickému valnému zhromaždeniu. Prípadné posúdenie vzniknutých situácií zo strany súdov by preto podľa nášho názoru malo reflektovať tento teleologický výklad a súd by v intenciách spravodlivého posúdenia veci mal posúdiť aj úkony štatutárneho orgánu.

Inšpirácie pre riešenie situácie a možnú argumentáciu sme sa pokúsili nájsť aj v rámci európskej legislatívy potenciálne aplikovateľnej na nami posudzované prípady alebo aplikovateľnej v obdobných prípadoch. Konkrétne ide o smernicu č. 2007/36 o výkone určitých práv akcionárov spoločností registrovaných na regulovanom trhu, vykonávacie nariadenie č. 2018/1212 ktorým sa stanovujú minimálne požiadavky na vykonávanie ustanovení smernice pokiaľ ide o identifikáciu akcionárov, prenos informácií a zjednodušenie výkonu práv akcionárov, v smernici č. 2017/1132, týkajúcej sa niektorých aspektov práva obchodných spoločností a taktiež v rámci nariadenia Rady č. 2020/699 o dočasných opatreniach týkajúcich sa valných zhromaždení európskych spoločností (SE) a členských schôdzí európskych družstiev (SCE). Európska legislatíva vo vzťahu k týmto otázkam konštatuje, že na vnútroštátnej úrovni zaviedli členské štáty núdzové opatrenia na podporu spoločností a družstiev a vzhľadom na súčasné výnimočné okolnosti spôsobené pandemiou COVID-19 im poskytli potrebné nástroje a flexibilitu. Mnohé členské štáty umožnili najmä používanie digitálnych nástrojov a procesov na konanie valných zhromaždení, resp. členských schôdzí a predĺžili lehoty na ich konanie v roku 2020. Tieto ustanovenia jednotlivé legislatívy EÚ však neupravujú jednotlivé otázky a konkrétne spôsoby riešenia tejto problematiky preto zostali v kompetencii členských štátov a mimo práva EÚ.

4 ZÁVER

Z nami uvádzaných skutočností vyplýva, že Lex COVID teda vytvára priestor pre online zasadnutie, čo je na jednej strane, osobitne v tejto dobe pandémie žiaduce a je vhodné, aby si spoločnosti tento proces osvojili aj do budúcnosti a detailne upravili v rámci svojich interných dokumentov. Aj napriek prípadnému zlepšeniu situácie nie je jasné, ako sa bude vyvíjať a aký režim fungovania orgánov spoločností môžeme v budúcnosti očakávať. Na strane druhej by zároveň mohol byť samotný zákonodarca konkrétnejší ohľadne riešení uvedených situácií. V opačnom prípade je tento inštitút vhodný len do „dobrého počasia“ t.j. situácii, kedy sú vzťahy medzi spoločníkmi bezproblémové a naopak v prípade, že tomu tak nie je sa štatutárny orgán vystavuje riziku vyvodzovania zodpovednosti voči jeho osobe z dôvodu konania v rozpore s náležitou starostlivosťou, resp. spoločnosť môže čeliť žalobe na určenie neplatnosti uznesení valného zhromaždenia. Vytvára sa totiž určitý priestor pre obštrukcie, ktorých limity bude musieť nastaviť až súdna prax

Použitá literatúra:

JABLONKA, B.: Odborná starostlivosť z pohľadu povinnosti štatutára pri výkone funkcie. In. Zborník z konferencie Bratislavské právnické fórum 2016: Riadenie a kontrola v obchodných spoločnostiach v kontexte s vývojom v práve EÚ. Bratislava : Univerzita Komenského, Právnická fakulta, 2016. - ISBN 978-80-7160-427-3, s. 15-19.

MAMOJKA, M., ml.: Neplatnosť uznesenia valného zhromaždenia. In. Notitiae Novae Facultatis Iuridicae Universitatis Matthiae Beli Neosolii, roč. 14. Banská Bystrica : Právnická fakulta Univerzity Mateja Bela, 2008. - ISBN 978-80-8083-670-2, s. 269-277

MAMOJKA, M. a kol. Obchodný zákonník. Veľký komentár. 1. zväzok. Bratislava : Eurokódex, 2016, ISBN 978-80-8155-065-2, s. 1087.

¹³ <https://www.justice.gov.sk/Stranky/Ministerstvo/Otazky-COVID-19.aspx>

PATAKYOVÁ, M. a kol.: Obchodný zákonník. Komentár. 5. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2016, ISBN 978-80-89603-46-6, s. 1666.

PINTÉROVÁ, D.: Valné zhromaždenie v čase COVID-19 a úvahy de lege ferenda, dostupné online na <https://comeniusblog.flaw.uniba.sk/2020/12/22/valne-zhromazdenie-v-case-covid-19-a-uvahy-de-lege-ferenda/>

Kontaktné údaje:

doc. JUDr. Peter Lukáčka, PhD.

peter.lukacka@flaw.uniba.sk

Katedra obchodného a hospodárskeho práva
Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave
Šafárikovo nám. 6
P.O.BOX 313
810 00 Bratislava 1
Slovenská republika

JUDr. Matej Smalik, PhD.

matej.smalik@flaw.uniba.sk

Katedra obchodného a hospodárskeho práva
Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave
Šafárikovo nám. 6
P.O.BOX 313
810 00 Bratislava 1
Slovenská republika

VPLYV COVID-19 NA FUNGOVANIE A ROZHODOVANIE ORGÁNOV KAPITÁLOVEJ OBCHODNEJ SPOLOČNOSTI

Dominika Pintérová

Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta

Abstract: The time of the coronavirus pandemic, following the epidemiological measures restricting the contact of a larger number of people, significantly affected the functioning and decision-making of the bodies of the company. This situation therefore requires addressing the fundamental challenges in the operation of companies, to which commercial law must necessarily respond. The General Meeting is the highest body of capital companies, where the shareholders exercise their rights regarding the management of the company and control of its activities by deciding on all fundamental issues of the company's operation. The Commercial Code (hereinafter also the "Commercial Code" or "ObZ") generally presupposes the personal participation of shareholders, resp. their representatives at the general meeting. On the other hand, when deciding on a statutory body or a supervisory board, the ObZ allows decisions to be taken outside the meeting of the body also in writing or by voting by means of communication technology. The purpose of this paper will be to analyze the functioning and decision-making of the bodies of the company in the current pandemic of COVID-19.

Key words: COVID-19, general meeting, statutory body, supervisory board, decision-making

Abstrakt: Čas pandémie koronavírusu v nadväznosti na epidemiologické opatrenia obmedzujúce styky sa väčšieho počtu ľudí, výrazne zasiahol do fungovania a rozhodovania orgánov obchodnej spoločnosti. Táto situácia preto vyžaduje riešenie zásadných výziev v rámci fungovania obchodných spoločností, na ktoré musí nevyhnutne reagovať aj obchodné právo. Valné zhromaždenie je najvyšším orgánom kapitálových obchodných spoločností, na ktorom vykonávajú spoločníci svoje práva týkajúce sa riadenia spoločnosti a kontroly jej činnosti prostredníctvom rozhodovania o všetkých zásadných otázkach fungovania spoločnosti. Obchodný zákonník (ďalej aj „[Obchodný zákonník](#)“ alebo „[ObZ](#)“) vo všeobecnosti predpokladá osobnú účasť spoločníkov, resp. ich zástupcov na valnom zhromaždení. Naproti tomu pri rozhodovaní štatutárneho orgánu alebo dozornej rady ObZ pripúšťa rozhodovanie mimo zasadania orgánu aj písomnou formou alebo hlasovaním pomocou prostriedkov oznamovacej techniky. Zámerom tohto príspevku bude analýza fungovania a rozhodovania orgánov obchodnej spoločnosti v súčasnej dobe pandémie COVID-19.

Kľúčové slová: COVID-19, valné zhromaždenie, štatutárny orgán, dozorná rada, rozhodovanie

1 ÚVOD

Koronavírus vyvolal situáciu, ktorá ovplyvňuje všetky oblasti nášho života. Samotná pandémia a na ňu nadväzujúce epidemiologické opatrenia bezpochyby zasiahli do fungovania a pôsobnosti orgánov kapitálovej spoločnosti. V kapitálových obchodných spoločnostiach je mechanizmus vytváraných orgánov nasledovný:

- Valné zhromaždenie – najvyšší a obligatórny orgán v spoločnosti s ručením obmedzeným, akciovej spoločnosti, aj jednoduchej spoločnosti na akcie,
- Štatutárny orgán – obligatórny orgán v spoločnosti s ručením obmedzeným (konateľ/konateľka), v akciovej spoločnosti (predstavenstvo), v jednoduchej spoločnosti na akcie (predstavenstvo),
- Dozorná rada - obligatórny orgán v akciovej spoločnosti, fakultatívny orgán v spoločnosti s ručením obmedzeným a jednoduchej spoločnosti na akcie.

Pandémia koronavírusu predstavuje výnimočnú situáciu, v ktorej sa štatutárne a dozorné orgány v súčasných podmienkach ocitli prvýkrát vyvolávajúc vznik určitých špecifických povinností, ktorým hlavne členovia štatutárneho orgánu ako istí „krízoví manažéri“ musia venovať zvýšenú

pozornosť. Je zrejme, že na členov orgánov sú v dnešnej dobe mimoriadnej situácie kladené zvýšené nároky, nakoľko epidemiologické opatrenia môžu spôsobiť úplné alebo čiastočné zastavenie plnenia povinností členov orgánov, ktoré sú pre fungovanie podnikov nevyhnutné. Kríza spôsobená ochorením COVID-19 vytvára mimoriadnu situáciu, ktorá predstavuje závažné problémy pre orgány spoločnosti a môže vytvárať situácie, keď plnenie povinností ustanovených Obchodným zákonníkom dočasne nie je možné alebo je neprímerane obtiažne. Z toho dôvodu táto situácia vyžaduje riešenie zásadných výziev v rámci fungovania obchodných spoločností, na ktoré musí nevyhnutne reagovať aj obchodné právo.

2 VÝKON FUNKCIE ČLENA VOLENÉHO ORGÁNU KAPITÁLOVEJ SPOLOČNOSTI

Pôsobnosť štatutárnych orgánov je možné rozdeliť na 2 oblasti, a to **obchodné vedenie a konanie v mene spoločnosti**. Obchodné vedenie je pôsobnosť „dovnútra“ charakterizované prijímaním rozhodnutí súvisiacich s bežnou prevádzkou podniku, ako napríklad rozhodovanie o otázkach organizačného charakteru, technických otázkach, veciach vnútornej prevádzky, podnikateľskom zámere,¹ zavádzanie marketingu, riešenie záväzkov, riešenie optimálneho spôsobu riadenia,² uzatvorenie nájmovej a podnájmovej zmluvy,³ nadobudnutie a scudzení majetku.⁴ Konanie v mene spoločnosti je naopak pôsobnosťou „navonok“ voči tretím osobám. Ide o vystupovanie podnikateľa voči inému subjektu, ako napríklad uzatváranie zmlúv či iných úkonov v mene a na účet spoločnosti.

Dozorná rada je kontrolným orgánom obchodnej spoločnosti, ktorej činnosť spočíva v tom, že dohliada na činnosť členov štatutárneho orgánu a uskutočňovanie podnikateľskej činnosti spoločnosti, nahliada do všetkých dokladov a záznamov týkajúcich sa činnosti spoločnosti a kontroluje, či účtovné záznamy sú riadne vedené v súlade so skutočnosťou a či sa podnikateľská činnosť spoločnosti uskutočňuje v súlade s právnymi predpismi, stanovami a pokynmi valného zhromaždenia.

Povinnosti pri výkone funkcie členov volených orgánov vyplývajú z právnych predpisov, zmluvy o výkone funkcie člena orgánu, spoločenskej zmluvy/stanov, a rozhodnutí valného zhromaždenia. Tieto povinnosti možno rozdeliť do nasledovných kategórií:

1. **Všeobecné povinnosti stanovené Obchodným zákonníkom** (odborná starostlivosť, náležitá starostlivosť, osobný výkon funkcie, lojalita, mlčanlivosť...).
2. **Osobitné povinnosti stanovené Obchodným zákonníkom** (zvolávanie valného zhromaždenia, vedenie účtovníctva, zákaz konkurencie, povinnosť viesť zoznam spoločníkov, povinnosť informovať spoločníkov o záležitostiach spoločnosti...).
3. **Povinnosti stanovené inými zákonmi** (povinnosť podať daňové priznanie).

3 POVINNOSŤ ČLENA VOLENÉHO ORGÁNU KONAŤ S ODBORNOU STAROSTLIVOSŤOU V ČASE COVID - 19

Členovia štatutárnych orgánov kapitálových obchodných spoločností sú povinní vykonávať svoju pôsobnosť s **náležitou (odbornou) starostlivosťou** a **v súlade so záujmami spoločnosti a všetkých jej spoločníkov (akcionárov)**.⁵ Uvedené vymedzenie je ďalej pertraktované ďalšími povinnosťami, že sú

1. povinní zaobstarať si a pri rozhodovaní zohľadniť všetky dostupné informácie týkajúce sa predmetu rozhodnutia,
2. zachovávať mlčanlivosť o dôverných informáciách a skutočnostiach, ktorých prezradenie tretím osobám by mohlo spoločnosti spôsobiť škodu alebo ohroziť jej záujmy alebo záujmy jej spoločníkov (akcionárov), a
3. pri výkone svojej pôsobnosti nesmú uprednostňovať svoje záujmy, záujmy len niektorých spoločníkov (akcionárov) alebo záujmy tretích osôb pred záujmami spoločnosti.

¹ Rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 5 Obdo 12/2009

² Rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky, sp. zn. 29 Odo 1262/2006

³ Rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 5 Obdo 12/2009

⁴ Rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky, sp. zn. 29 Cdo 3223/2010

⁵ § 135a, § 194 ods. 5 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov

V rámci doktríny je odborná starostlivosť chápaná ako očakávaná miera **informovanosti** a **odbornosti** štatutárneho orgánu v podobe objektívnych osobných kvalít, ktoré má spĺňať každá osoba pôsobiaca vo funkcii člena štatutárneho orgánu.⁶

Kategória odbornej starostlivosti je zmiernená doktrínou „business judgement rule“, podľa ktorej má štatutárny orgán právo na podnikateľské rozhodnutie a na omyl, pokiaľ dodrží zásady odbornej starostlivosti, to znamená, že nekoná podvodne, vo vlastnom záujme, a že si zaobstaral všetky dostupné informácie a vyhodnotil riziká svojho rozhodnutia.

Počas aktuálnej mimoriadnej situácie v čase pandémie COVID – 19 je štatutárny orgán povinný postupovať pri svojich rozhodnutiach a konaniach nepochybné **s väčším dôrazom** na odbornú starostlivosť, a to najmä vo vzťahu k špecifickej podkategórii danej povinnosti - zaobstarat' si pre svoje rozhodnutia všetky relevantné a dostupné informácie, napríklad:

- Štatutárny orgán je povinný sledovať ekonomické dopady a účtovníctvo spoločnosti.
- Štatutárny orgán je povinný sledovať opatrenia štátu/vlády relevantné pre daný sektor podnikania spoločnosti a v nadväznosti na uvedené vyhodnotiť, či sú konkrétne opatrenia štátu na zmiernenie dopadov COVID-19 (dotácie) vhodné pre danú korporáciu, prípadne využiť daný nástroj štátu a vypracovať/podať potrebnú žiadosť.
- Štatutárny orgán je povinný pri vstupe do zmluvného vzťahu si zhromaždiť všetky potrebné údaje týkajúce sa druhej zmluvnej strany (musí posúdiť ekonomické ukazovatele v tom zmysle, či sa potencionálny zmluvný partner nenachádza v čase platobnej neschopnosti, a či bude v jeho reálnych možnostiach splniť záväzok z konkrétnej zmluvy, ktorá má byť uzatvorená).
- Štatutárny orgán je povinný si zaobstarat' odborníka – špecialistu na krízové situácie, pokiaľ nedisponuje dostatočnou empiriou ohľadom predmetu rozhodovania; napríklad sa môže obrátiť na zamestnancov spoločnosti s potrebnou kvalifikáciou alebo skúsenosťami, alebo na externých poradcov.⁷ V tejto súvislosti sa v rámci aplikačnej praxe vyskytujú prípady, kedy štatutárny orgán zabezpečí advokáta na notifikovanie spoločnosti o zmenách v rámci opatrení štátu/vlády relevantných pre daný sektor podnikania spoločnosti, prípadne aj na vypracovanie a podanie potrebných žiadostí s prílohami na uplatnenie nároku dotácií od štátu v rámci zmiernenia dopadov COVID-19. V nadväznosti na uvedené poukazujeme na rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky, sp. zn. 27 Cdo 90/2019, zo dňa 30. 9. 2019, ktorý judikoval, že **ak sa štatutárny orgán rozhodne časť svojej pôsobnosti delegovať, mal by pamätať na nasledujúce dôležité povinnosti a zodpovednosti**

- a) **zodpovednosť za výber** – pri výbere tretej osoby musí postupovať starostlivo a uskutočniť výber aspoň na takej úrovni, ako by výber uskutočnila iná rozumne starostlivá osoba;
- b) **zodpovednosť za zadanie, vedenie a súčinnosť** – musí vybranej osobe zadefinovať zadanie jasne a zrozumiteľne, poskytnúť všetku potrebnú súčinnosť a dávať jej pokyny a informácie;
- c) **zodpovednosť za kontrolu** – musí byť schopný dodaný výsledok delegovanej pôsobnosti primerane kontrolovať a rozumne vyhodnocovať, a to nielen osobne, ale aj za pomoci riadne nastavených kontrolných mechanizmov.⁸

Okrem členov štatutárnych orgánov sú aj členovia dozornej rady povinní vykonávať svoju funkciu s náležitou (odbornou) starostlivosťou a v súlade so záujmami spoločnosti a všetkých jej spoločníkov (akcionárov), t.j. s potrebnou mierou informovanosti a odbornosti,⁹ a to

⁶ MAMOJKA, M. In: MAMOJKA, M. a kol.: *Obchodný zákonník – Veľký komentár. 1. zväzok* – Bratislava: Vydavateľstvo Eurokódex, 2016. str. 539

⁷ Obdobne MAJER, O. – ŠTARHA, Š. – GAJDOŠOVÁ: [Povinnosti a riziká pre členov štatutárnych orgánov v období koronavírusu \(časť 1\)](https://www.havelpartners.cz/povinnosti-a-rizika-pre-clenov-statutarnych-organov-v-obdobi-koronavirusu-cast-1/), dostupný na: <https://www.havelpartners.cz/povinnosti-a-rizika-pre-clenov-statutarnych-organov-v-dobe-koronavirusu-cast-1/>,

⁸ Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky, sp. zn. 27 Cdo 90/2019, z 30. 9. 2019

⁹ MAMOJKA, M. In: MAMOJKA, M. a kol.: *Obchodný zákonník – Veľký komentár. 1. zväzok* – Bratislava: Vydavateľstvo Eurokódex, 2016. str. 548

na podklade § 139 ods. 4 ObZ, podľa ktorého „Na členov dozornej rady sa vzťahuje zákaz konkurencie (§ 136) a ustanovenia § 135a¹⁰ sa použijú primerane.“¹¹

4 ŠPECIFICKÉ POVINNOSTI ŠTATUTÁRNYCH ORGÁNOV, KTORÉ MOHLO VYVOLAŤ SÚČASNÉ KRÍZOVÉ OBDOBIE V ČASE COVID – 19

Tieto špecifické povinnosti sa týkajú najmä zvýšenej povinnosti predchádzať úpadku a odvracať úpadok, t.j. pripraviť a plniť plán opatrení s cieľom preklenutia krízy.

4.1 Povinnosti predstavenstva explicitne ustanovené v ObZ, ktoré môže vo zvýšenej miere vyvolať pandémia COVID - 19

- a) Informačná povinnosť predstavenstva voči dozornej rade upravená § 193 ods. 1 ObZ, podľa ktorého: „Predstavenstvo je tiež povinné **bezodkladne informovať dozornú radu o všetkých skutočnostiach, ktoré môžu podstatne ovplyvniť vývoj podnikateľskej činnosti a stav majetku spoločnosti, najmä jej likviditu.**“ Daná informačná povinnosť sa môže aktivizovať napríklad, ak sa spoločnosť dostane do druhej platobnej neschopnosti z dôvodu nemožnosti uhrádzať pohľadávky zo strany dôležitých obchodných partnerov, ak bude mať spoločnosť zníženú schopnosť plniť významnú časť svojich záväzkov z dôvodu obmedzenia výroby, významný pokles tržieb, a pod.¹²
- b) Povinnosť predstavenstva zvolať mimoriadne valné zhromaždenie podľa § 193 ods. 1 ObZ „Predstavenstvo zvolá **mimoriadne valné zhromaždenie, ak zistí, že strata spoločnosti presiahla hodnotu jednej tretiny základného imania alebo to možno predpokladať a predloží valnému zhromaždeniu návrhy opatrení.**“ O týchto skutočnostiach upovedomí bez odkladu dozornú radu. Samotná povinnosť predstavenstva zvolať mimoriadne valné zhromaždenie v sebe subsumuje takisto povinnosť predstavenstva predložiť návrh samotných opatrení na prekonanie straty spoločnosti.
- c) Informačná povinnosť predstavenstva voči akcionárom upravená § 220zc ods. 3 ObZ, podľa ktorého: „Ak predstavenstvo zistí, že **strata spoločnosti presiahla hodnotu jednej tretiny základného imania alebo to možno predpokladať, bez zbytočného odkladu o tom informuje akcionárov.**“¹³

4.2 Osobitné povinnosti štatutárneho orgánu spoločnosti v kríze

Kríza je v kontexte § 67a ods. 1 ObZ finančná situácia spoločnosti popísaná alternatívne dvoma prípadmi, kedy bude spoločnosť v takejto situácii a to, ak je:

- a) **v úpadku** alebo
- b) **jej úpadok hrozí.**

Ad a) Úpadok je pojem normatívne zakotvený v zákone č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii (ďalej aj „ZKR“) a má dve formy, a to platobnú neschopnosť (insolvencia) a predĺženie. Právnická osoba je platobne neschopná, ak nie je schopná plniť 30 dní po lehote splatnosti aspoň dva peňažné

¹⁰ § 135a ods. 1 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov „Konatelia sú povinní vykonávať svoju pôsobnosť s odbornou starostlivosťou a v súlade so záujmami spoločnosti a všetkých jej spoločníkov. Najmä sú povinní zaobstarať si a pri rozhodovaní zohľadniť všetky dostupné informácie týkajúce sa predmetu rozhodnutia, zachovávať mlčanlivosť o dôverných informáciách a skutočnostiach, ktorých prezradenie tretím osobám by mohlo spoločnosti spôsobiť škodu alebo ohroziť jej záujmy alebo záujmy jej spoločníkov, a pri výkone svojej pôsobnosti nesmú uprednostňovať svoje záujmy, záujmy len niektorých spoločníkov alebo záujmy tretích osôb pred záujmami spoločnosti.“

¹¹ § 139 ods. 4 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov

¹² Obdobne MAJER, O. – ŠTARHA, Š. – GAJDOŠOVÁ: [Povinnosti a riziká pre členov štatutárnych orgánov v období koronavírusu \(časť 2\)](https://www.havelpartners.cz/povinnosti-a-rizika-pre-clenov-statutarnych-organov-v-obdobi-koronavirusu-cast-2/), dostupný na: <https://www.havelpartners.cz/povinnosti-a-rizika-pre-clenov-statutarnych-organov-v-obdobi-koronavirusu-cast-2/>

¹³ § 220zc ods. 3 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov

záväzky viac ako jednému veriteľovi.¹⁴ Fyzická osoba je platobne neschopná, ak nie je schopná plniť 180 dní po lehote splatnosti aspoň jeden peňažný záväzok, čo znamená, že dlžník nemá peňažné prostriedky na riadne a včasné uhrádzanie splatných peňažných záväzkov a nie je pritom rozhodujúce, či má dlžník dlhodobý majetok, z ktorého by bolo možné uhradiť záväzky v budúcnosti. Naproti tomu predĺžený je ten, kto je povinný viesť účtovníctvo podľa osobitného predpisu, má viac ako jedného veriteľa a hodnota jeho záväzkov presahuje hodnotu jeho majetku, pričom pri predĺžení všetky záväzky dlžníka musia byť kryté jeho majetkom, a posudzujú sa všetky splatné aj nesplatené záväzky, ako aj celý dlhodobý i krátkodobý majetok dlžníka.

Ad b) Hrozba úpadku je definovaná prostredníctvom pomeru vlastného imania a záväzkov spoločnosti. Vlastné imanie tvoria v zmysle § 6 ods. 4 ObZ vlastné zdroje financovania spoločnosti¹⁵ predstavujúce prostriedky, ktoré spoločnosť získava z výsledkov vlastnej činnosti alebo od svojich spoločníkov vo forme vkladov alebo iných plnení spoločníkov, pri ktorých poskytnutí nemajú spoločníci právo na ich vrátenie. Záväzky spoločnosti¹⁶ predstavujú cudzie zdroje financovania, a teda prostriedky, ktoré spoločnosť získava od tretích osôb vrátane jej spoločníkov, a s ktorými je spojený záväzok spoločnosti ako dlžníka tieto prostriedky vrátiť osobe, ktorá ich poskytla. Kľúčový pomer pre posúdenie hrozby úpadku je od roku 2018 pomer 8 ku 100. Tento pomer sa vypočíta ako podiel vlastného imania¹⁷ a záväzkov spoločnosti.¹⁸

V zmysle § 67i ods. 1 ObZ sa právny inštitút krízy vzťahuje na všetky kapitálové spoločnosti, t.j. spoločnosť s ručením obmedzeným, akciovú spoločnosť, jednoduchú spoločnosť na akcie. Dotknuté ustanovenia sa vzťahujú aj na komanditnú spoločnosť ako jednu z dvoch osobných obchodných spoločností za predpokladu, že jej komplementárom nie je žiadna fyzická osoba.

Vznik osobitných povinností štatutárneho orgánu spoločnosti v kríze je podmienený vedomosťou štatutárneho orgánu o tom, že sa spoločnosť nachádza v kríze. Akým spôsobom však štatutárny orgán nadobudne danú vedomosť? Odpoveďou na danú otázku je účtovníctvo spoločnosti, nakoľko spoločnosti podliehajúce právnej úprave spoločnosti v kríze ([§ 67i ObZ](#)) majú povinnosť viesť podvojnú účtovníctvo ([§ 36 ObZ](#)), pričom za vedenie účtovníctva je zodpovedný štatutárny orgán spoločnosti.¹⁹ Práve z účtovníctva spoločnosti štatutárny orgán môže zistiť, či sa spoločnosť nachádza v určitom čase v kríze alebo nie. Zároveň nie je právne relevantné, či spoločnosť vedie účtovníctvo interne (konateľ alebo zamestnanci) alebo prostredníctvom tretích osôb ([§ 5 zákona o účtovníctve](#), napr. samostatne pôsobiaci účtovníci, špecializované spoločnosti zamerané na vedenie účtovníctva). Za účelom dodržania potrebnej zvýšenej miery odbornej starostlivosti v čase COVID-19 je štatutárny orgán povinný kontrolovať vedenie účtovníctva v pravidelnejších intervaloch, ktoré záležia najmä od povahy a objemu podnikateľskej činnosti spoločnosti.

Vedomosť štatutárneho orgánu o kríze zakladá povinnosť štatutárneho orgánu uskutočniť zákonodarcom bližšie nešpecifikované kroky za účelom prekonania krízy, ktoré sa rozdeľujú na **povinnosť uskutočniť úkony, ktoré smerujú k prekonaniu krízy** a **povinnosť kontrolovať aplikáciu prijatých opatrení na stav spoločnosti**. Medzi opatrenia, ktoré štatutárny orgán môže vo vzťahu ku povinnostiam prijať, patria napríklad nasledovné:

- a) Rozhodnutie v rámci obchodného vedenia o zmenách smerovania podnikateľskej činnosti, ktorá by upravila pomer vlastného imania a záväzkov tak, aby spoločnosť krízu prekonala. V čase

¹⁴ Za jednu pohľadávku pri posudzovaní platobnej schopnosti dlžníka sa považujú všetky pohľadávky, ktoré počas 90 dní pred podaním návrhu na vyhlásenie konkurzu pôvodne patrili len jednému veriteľovi.

¹⁵ Vlastné zdroje financovania sa v zmysle opatrenia Ministerstva financií Slovenskej republiky č. [4/2003 F. s.](#), ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva skladajú zo základného imania, emisného ážia, ostatných kapitálových fondov, zákonných rezervných fondov, ostatných fondov zo zisku, oceňovacích rozdielov z precenenia, výsledku hospodárenia minulých rokov a výsledku hospodárenia za aktuálne účtovné obdobie po zdanení.

¹⁶ Záväzky spoločnosti tvoria dlhodobé a krátkodobé záväzky, dlhodobé krátkodobé rezervy, dlhodobé a bežné bankové úvery a krátkodobé finančné výpomoci.

¹⁷ Riadok 80 individuálnej účtovnej závierky

¹⁸ Riadok 101 individuálnej účtovnej závierky

¹⁹ K tomu bližšie pozri [§ 135](#) a [§ 192](#) zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov

pandémie COVID – 19 by mal štatutárny orgán prispôbiť realizáciu obchodného vedenia zmenenej krízovej situácii, a to v tom zmysle, že je aj za krízovej situácie povinný hľadať trhové príležitosti a prispôbovať výrobné a pracovné procesy zmeneným pomerom danej spoločnosti. Mal by tak realizovať v kontexte predmetu činnosti, ktorý má daná korporácia zapísaný v obchodnom registri, nakoľko bez súhlasu spoločníkov nemá oprávnenie zmeniť predmet a štruktúru činnosti spoločnosti.

- b) Zvolanie valného zhromaždenia, na ktorom budú spoločníkom predstreté príslušné opatrenia, ktoré upravujú pomer vlastného imania a záväzkov ako napríklad zvýšenie základného imania alebo ostatných kapitálových fondov.
- c) Uskutočnenie krokov v zmysle zákona o konkurze a reštrukturalizácii, napríklad poverenie správcu vypracovaním reštrukturalizačného posudku (§ 108 ods. 1 ZKR), prípadne v prípade splnenia podmienok podľa zákona o konkurze a reštrukturalizácii podanie návrhu na vyhlásenie konkurzu (§ 11 ods. 2 ZKR).²⁰

V prípade predmetných osobitných povinností zákon neurčuje žiadnu lehotu na prijatie predmetných opatrení, a teda čas ich prijatia a vykonania sa bude vždy posudzovať s ohľadom na nastavené kritériá výkonu tejto povinnosti (požiadavka odbornej alebo náležitej starostlivosti, ako aj úkonov inej rozumne starostlivej osoby v obdobnom postavení a situácii), ako aj na existujúci stav spoločnosti v kríze. Takisto za nedodržanie tejto povinnosti nie sú žiadne priame sankcie, a teda nedodržanie povinnosti vykonať opatrenia na prekonanie krízy bude mať za následok vznik zodpovednosti štatutárneho orgánu obdobne ako pri porušení iných všeobecných povinností štatutárneho orgánu.²¹

4.3 Povinnosť štatutárneho orgánu podať návrh na vyhlásenie konkurzu

Predmetnú povinnosť podať návrh na vyhlásenie konkurzu upravuje § 11 ods. 2 ZKR, podľa ktorého musí dlžník podať návrh na vyhlásenie konkurzu, ak je **v predĺžení**, a to **v lehote do 30 dní, od kedy sa dozvedel alebo sa pri zachovaní odbornej starostlivosti mohol dozvedieť o svojom predĺžení**. Rovnako má túto povinnosť v mene dlžníka aj štatutárny orgán alebo člen štatutárneho orgánu dlžníka, likvidátor dlžníka a zákonný zástupca dlžníka. Lehota na podanie návrhu na vyhlásenie konkurzu bola modifikovaná prostredníctvom § 4 zákona č. 62/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby Covid-19 a v justícii, a to nasledovne: „*Lehota, v ktorej je dlžník povinný podať na svoj majetok návrh na vyhlásenie konkurzu v prípade predĺženia, ktoré nastalo v čase od 12. marca 2020 do 30. apríla 2020, je 60 dní.*“²²

Ustanovenie § 11a ZKR upravuje skutkovú podstatu zodpovednosti za škodu spôsobenú nepodaním návrhu na vyhlásenie konkurzu včas koncipovanú ako objektívnu zodpovednosť s liberačnými dôvodmi, keď výslovne určuje, že osoba povinná podať návrh na vyhlásenie konkurzu v mene dlžníka podľa § 11 ods. 2 ZKR zodpovedá za škodu spôsobenú veriteľom dlžníka porušením tejto jeho povinnosti včas. Dôsledok nesplnenia si povinnosti podať návrh na vyhlásenie konkurzu tak predstavuje predovšetkým súkromnoprávna zodpovednosť, za ktorú členovia štatutárneho orgánu zodpovedajú veriteľom, pričom u členov štatutárneho orgánu je táto zodpovednosť vyvodzovaná za absenciu základného imania v prípade vyhlásenia konkurzu na spoločnosť. Efektívna súkromnoprávna zodpovednosť štatutárnych orgánov by tak mala posilniť ich zodpovedný prístup k nakladaniu s majetkom spoločnosti a k zabráneniu odlivu kapitálu zo spoločnosti v čase, keď je spoločnosť v ekonomicky zlej situácii a čelí hrozbe, že bude musieť podať návrh na vyhlásenie konkurzu. Tento inštitút kládne dôraz na to, aby štatutárne orgány začali dôsledne sledovať hospodárenie spoločnosti, čím budú vedieť včas reagovať na negatívne výsledky hospodárenia spoločnosti a s tým spojenú prípadnú povinnosť podať návrh na vyhlásenie konkurzu.

²⁰ OVEČKOVÁ, O.: *Obchodný zákonník. Veľký komentár*. Zväzok I a II. Bratislava: Wolters Kluwer s. r. o., 2017, s. 497 - 510

²¹ Pozri najmä § 135a a § 194 ods. 6 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov

²² § 4 zákona č. 62/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby Covid-19 a v justícii

Zbavenie sa zodpovednosti prichádza do úvahy na základe liberačných dôvodov, ktoré sú nasledovné:

1. Konanie s odbornou starostlivosťou, v súvislosti s nemožnosťou konať v mene obchodnej spoločnosti samostatne, za súčasného preukázania nedostatku súčinnosti zo strany ostatných osôb, s ktorými koná spoločne, zároveň musí takáto osoba uložiť do zbierky listín oznámenie o predĺžení dlžníka bez zbytočného odkladu ako sa dozvedel/mohol dozvedieť o predĺžení dlžníka.
2. Bol ustanovený za člena štatutárneho orgánu už počas existencie úpadku za účelom prekonania úpadku za súčasného splnenia podmienky, že bez zbytočného odkladu po tom ako zistil, že prijaté opatrenia na prekonanie úpadku nebudú účinné podal návrh na vyhlásenie konkurzu. Takisto musí postupovať s odbornou starostlivosťou.
3. V zákonnej lehote 30 dní od kedy sa dozvedel/mohol dozvedieť o tom, že dlžník je v predĺžení, podal návrh na povolenie reštrukturalizácie po predchádzajúcom reštrukturalizačnom posudku správcu a súd reštrukturalizáciu povolil.²³

V rámci § 11a ods. 3 ZKR je upravená vyvrátielná domnienka prezumpcie výšky škody a to tak, že ak sa nepreukáže iná výška škody, predpokladá sa, že veriteľovi vznikla škoda v rozsahu, v akom pohľadávka veriteľa nebola uspokojená po zastavení konkurzného konania pre nedostatok majetku dlžníka, zrušení konkurzu vyhláseného na majetok dlžníka pre nedostatok majetku alebo ukončení exekúcie alebo obdobného vykonávacieho konania vedeného voči dlžníkovi pre nedostatok majetku. Uvedeným spôsobom boli v prospech zjednodušenia dôkaznej pozície (poškodených) veriteľov legislatívne zavedené viaceré prezumpcie (výšky škody, či prezumpcie skutočnosti oneskoreného podania návrhu), ktoré adekvátne rozkladajú dôkazné bremeno medzi prípadné sporné strany, keďže skutočnosti, ktoré sú pokryté domnienkami musí vyvrátiť žalovaný a také skutočnosti, ktoré domnienkami pokryté nie sú, sú obsahom dôkaznej povinnosti prípadného žalobcu.

V prípade, ak vyzvaná osoba v správcovi určenej lehote, nie kratšej ako 15 dní, nesplní povinnosť zaplatiť náhradu škody v prospech všeobecnej podstaty, nepreukáže, že jej táto povinnosť nevznikla alebo neosvedčí, že sa tejto povinnosti na základe niektorého z liberačných dôvodov zbavila, správca uplatní nárok na zaplatenie náhrady škody žalobou na príslušnom konkurznom súde, ktorý vyhlásil konkurz. Vo veci koná a rozhoduje samosudca, pričom súd rozhodne vo forme rozsudku, proti ktorému je prípustné odvolanie. V zmysle ustanovenia § 11a ods. 6 ZKR účinkom právoplatného rozsudku o uložení povinnosti zaplatiť náhradu škody je zároveň vylúčenie tejto osoby z výkonu funkcie (je zároveň rozhodnutím o vylúčení) – takáto osoba po dobu 3 rokov od právoplatnosti rozsudku o uložení povinnosti zaplatiť náhradu škody nesmie vykonávať funkciu člena štatutárneho orgánu, člena dozorného orgánu, vedúceho organizačnej zložky podniku, vedúceho podniku zahraničnej osoby, vedúceho organizačnej zložky podniku zahraničnej osoby alebo prokuristu.²⁴

5 ŠPECIFICKÉ POVINNOSTI DOZORNÝCH ORGÁNOV, KTORÉ MOHLO VYVOLAŤ SÚČASNÉ KRÍZOVÉ OBDOBIE V ČASE COVID – 19

- a) Kontrolná činnosť dozornej rady (v spoločnosti s ručením obmedzeným podľa § 138 ods. 1 ObZ a v akciovej spoločnosti podľa § 197 ods. 1 a 2 ObZ).. V čase COVID – 19 by mala dozorná rada vo zvýšenej miere dohliadať na činnosť štatutárnych orgánov najmä v oblasti účtovníctva spoločnosti, uzatvárania zmlúv, plnenia odvodových a daňových povinností atď. V zásade dohliada na činnosť štatutárneho orgánu, ktorá je do ich pôsobnosti zverená zákonom, spoločenskou zmluvou alebo stanovami alebo na základe rozhodnutia valného zhromaždenia. S touto kontrolnou funkciou dozornej rady súvisí aj právo nahliadať do všetkých obchodných a účtovných kníh a iných dokladov spoločnosti.

²³ § 74a ods. 5 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

²⁴ § 74a zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

²⁴ SOLČANSKÝ, D: *Zmeny v zákone o konkurze a reštrukturalizácii – Lex Váhostav alebo koncepcná novela?*, dostupný na: <http://www.najpravo.sk/clanky/zmeny-v-zakone-o-konkurze-a-restrukturalizacii-lex-vahostav-alebo-koncepcna-novela.html>

- b) Povinnosť dozornej rady požadovať informácie od štatutárneho orgánu (v spoločnosti s ručením obmedzeným podľa § 138 ods. 2 ObZ²⁵ a v akciovej spoločnosti podľa § 193 ods. 1 ObZ). Členovia dozornej rady majú ďalej právo požadovať od štatutárneho orgánu informácie a vysvetlenia o všetkých záležitostiach spoločnosti, danému právu zodpovedá povinnosť konateľov poskytnúť členom dozornej rady žiadané informácie a vysvetlenia.
- c) Povinnosť dozornej rady zvolať mimoriadne valné zhromaždenie (v spoločnosti s ručením obmedzeným podľa § 140 ods. 2 ObZ²⁶ a v akciovej spoločnosti podľa § 199 ods. 1 ObZ²⁷). Samotná povinnosť dozornej rady volať mimoriadne valné zhromaždenie v sebe subsumuje takisto povinnosť predložiť návrh samotných opatrení. Členovia dozornej rady sú pri rozhodovaní o zvolaní mimoriadneho valného zhromaždenia povinní postupovať s odbornou starostlivosťou a zásadou lojality, teda musia byť v dobrej viere, že konanie mimoriadneho valného zhromaždenia si vyžadujú záujmy spoločnosti, nie záujmy niektorých akcionárov, prípadne záujmy členov dozornej rady, predstavenstva alebo tretích osôb.²⁸

6 VZDANIE SA FUNKCIE ČLENA VOLENÉHO ORGÁNU V ČASE COVID – 19

V súvislosti s pandémiou COVID-19 sa v rámci predmetnej problematiky vyskytujú otázky, či je možné sa vzdať funkcie v krízovom čase pretrvávajúcej pandémie Covid – 19 a prípadne aké podmienky treba pri vzdaní sa funkcie dodržať. V Českej republike platilo podľa § 59 ods. 5 druhá veta zákona č. 90/2012 Sb., o obchodných korporáciách v znení účinnom do 31. 12. 2020, že **člen voleného orgánu nesmel odstúpiť zo svojej funkcie v dobe, ktorá bola pre obchodnú korporáciu nevhodná.**²⁹ V Slovenskej republike neexistuje daná úprava nemožnosti člena voleného orgánu vzdať sa funkcie v čase nevhodnom pre obchodnú spoločnosť. Vychádzajúc z premisy, že výkon funkcie člena orgánu spoločnosti je dobrovoľný, je jedným z práv člena orgánu spoločnosti aj právo vzdať sa kedykoľvek svojej funkcie. Na základe uvedeného sa domnievame, že vzdanie sa funkcie v čase pandémie je prípustné, avšak člen orgánu by mal postupovať v súlade s odbornou starostlivosťou a hlavne zásadou lojality a vždy vyhodnotiť, aký dopad môže mať prípadné vzdanie sa funkcie v krízovom období na spoločnosť. Ak by člen orgánu pri vzdaní sa funkcie nepostupoval v súlade s odbornou starostlivosťou a hlavne zásadou lojality mohla by byť v konkrétnom prípade voči nemu vyvodená zodpovednosť za škodu. Podobne judikoval Najvyšší súd ČR v uznesení sp. zn. 27 Cdo 3367/2018, zo dňa 20. 11. 2019, „*Člen (voleného) orgánu obchodnej korporácie nesmie porušiť povinnosť konať so starostlivosťou riadneho hospodára ani pri konaní, ktorým zo svojej vôle ukončuje svoje pôsobenie vo funkcii, ktorá mu povinnosť starostlivosti riadneho hospodára založila. **Porušenie zákazu odstúpiť z funkcie člena (voleného) orgánu obchodnej korporácie v dobe pre korporáciu nevhodnej je porušením povinnosti starostlivosti riadneho hospodára, a zásadne má preto za následok vznik povinnosti k náhrade ujmy vzniknutej odstúpením v nevhodnej dobe.***“ Platí, že v prípade vzdania sa funkcie sa aktivizuje povinnosť člena orgánu upozorniť

²⁵ § 138 ods. 2 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov „Členovia dozornej rady majú právo požadovať od konateľov informácie a vysvetlenia o všetkých záležitostiach spoločnosti a nahliadať do všetkých obchodných a účtovných kníh a iných dokladov spoločnosti.“

²⁶ § 140 ods. 2 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov „Dozorná rada zvolá valné zhromaždenie, ak to vyžadujú záujmy spoločnosti. Pre spôsob zvolávania valného zhromaždenia platia primerane ustanovenia § 129 ods. 1.“

²⁷ § 199 ods. 1 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov „Predstavenstvo je povinné písomne predložiť dozornej rade najmenej raz do roka informácie o zásadných zámeroch obchodného vedenia spoločnosti na budúce obdobie, ako aj o predpokladanom vývoji stavu majetku, financií a výnosov spoločnosti a na žiadosť a v lehote určenej dozornou radou písomnú správu o stave podnikateľskej činnosti a o majetku spoločnosti v porovnaní s predpokladaným vývojom. Členovia predstavenstva sú povinní na požiadanie dozornej rady alebo jej členov zúčastniť sa zasadnutia dozornej rady a podať jej členom v požadovanom rozsahu doplňujúce informácie k predloženým správam.“

²⁸ PATAKYOVÁ, M. In: PATAKYOVÁ, M. a kol. *Obchodný zákonník. Komentár*. 5. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2017, (§ 199), s. . 797 - 798

²⁹ Novela [zákona o obchodných korporáciách](#) od 1. 1. 2021 danú vetu zo znenia zákona vypustila.

³⁰ Uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky, sp. zn. 27 Cdo 3367/2018, zo dňa 20. 11. 2019

spoločnosť na možné existujúce riziká škody a opatrenia, ktoré by mohli byť prijaté na odvrátenie vzniku škody (§ 66 ods. 2 posledná veta ObZ).

7 LEGISLATÍVNA INVENCIA V RÁMCI KONANIA VALNÝCH ZHROMAŽDENÍ POČAS PANDÉMIE COVID – 19

Valné zhromaždenie je najvyšším orgánom kapitálových obchodných spoločností, na ktorom vykonávajú spoločníci svoje práva týkajúce sa riadenia spoločnosti a kontroly jej činnosti prostredníctvom rozhodovania o všetkých zásadných otázkach fungovania spoločnosti. Valné zhromaždenie zvoláva štatutárny orgán pozvánkou, pričom sa má konať najmenej jedenkrát za rok. Na rokovaní valného zhromaždenia majú právo zúčastniť sa všetci spoločníci (akcionári). Práve osobná účasť väčšieho počtu spoločníkov na valnom zhromaždení môže byť v súčasnej dobe pandémie COVID-19 zásadnou prekážkou vzhľadom na epidemiologické pravidlá obmedzujúce stykanie sa ľudí, čo môže mať zásadný vplyv na fungovanie tohto najvyššieho orgánu spoločnosti. V súvislosti s pandemiou COVID-19 sa štatutárne orgány stretávali s kľúčovou otázkou *Ako zabezpečiť účasť spoločníkov na valnom zhromaždení bez ich fyzickej prítomnosti?*

Zákonodarcia reagoval na nastolený problém ako zabezpečiť účasť na valnom zhromaždení bez fyzickej prítomnosti spoločníkov prostredníctvom § 5 zákona č. 62/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby Covid-19 a v justícii (ďalej len [§ 5 zákona o niektorých mimoriadnych opatreniach](#)), ktorý pôvodne znel nasledovne: „**Kolektívne orgány právnických osôb založených podľa predpisov občianskeho práva alebo obchodného práva môžu v čase mimoriadnej situácie alebo núdzového stavu používať korešpondenčné hlasovanie alebo umožniť účasť ich členov na zasadnutí takéhoto orgánu prostredníctvom elektronických prostriedkov, aj keď to nevyplýva z ich vnútorných predpisov alebo stanov. Ustanovenia § 190a až §190d Obchodného zákonníka sa použijú primerane.**“³¹ Podľa samotnej dôvodovej správy k predmetnému ustanoveniu je cieľom návrhu zákona v prípade § 5 umožniť právnickým osobám založeným podľa predpisov občianskeho práva a obchodného práva, aby ich kolektívne orgány mohli prijímať svoje rozhodnutia aj *per rollam*, čím sa minimalizuje nutnosť zhromažďovania sa väčšieho počtu osôb na jednom mieste.³²

Pôvodné znenie [§ 5 zákona o niektorých mimoriadnych opatreniach](#) využívalo existujúcu infraštruktúru [ustanovení § 190a až §190d Obchodného zákonníka](#), vzťahujúcich sa na verejnú akciovú spoločnosť, ktoré sa **v týchto prípadoch mali použiť primerane**. Predmetné ustanovenia upravujú dištančný výkon hlasovacích práv na valnom zhromaždení verejnej akciovej spoločnosti, a to v dvoch rovinách:

- Po prvé, korešpondenčné hlasovanie s využitím poštových služieb pred konaním valného zhromaždenia predpokladajúce časový posun a odoslanie hlasu akcionárom poštou. Korešpondenčné hlasovanie sa vykonáva prostredníctvom hlasovacieho lístka, ktorý musí obsahovať aspoň náležitosti uvedené v § 190a ods. 3 ObZ.³³ Pravosť podpisu akcionára alebo

³¹ § 5 zákona č. 62/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby Covid-19 a v justícii

³² Dôvodová správa k § 5 zákona č. 62/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby Covid-19 a v justícii

³³ Hlasovací lístok musí podľa § 190a ods. 3 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov obsahovať aspoň tieto náležitosti:

- a) názov a sídlo akcionára, ktorý je právnickou osobou, alebo meno a priezvisko, miesto podnikania alebo bydlisko akcionára, ktorý je fyzickou osobou; v prípade účasti na valnom zhromaždení v zastúpení na základe splnomocnenia rovnako údaje o osobe splnomocnenca,
- b) počet akcií, ich menovitú hodnotu a podobu, ako aj označenie, či akcie znejú na meno alebo na doručiteľa, ak spoločnosť vydala akcie v oboch formách, a počet akcií na doručiteľa a počet akcií na meno, pri ktorých akcionár vykonáva hlasovacie práva,
- c) označenie programu valného zhromaždenia, ku ktorému sa predmetný hlasovací lístok vzťahuje, s uvedením dňa jeho vyhotovenia, spôsobu hlasovania akcionára ku všetkým bodom programu a návrhom uznesení valného zhromaždenia,
- d) miesto, dátum a čas vyhotovenia hlasovacieho lístka,
- e) iné skutočnosti súvisiace s výkonom práva hlasovať.

spnomočenca na hlasovacom lístku pri hlasovaní musí byť úradne osvedčená (§ 190a ods. 5 ObZ) a je nutné zachovať prísny režim doručovania do vlastných rúk (§ 190b ObZ), nakoľko náhradné doručenie je vylúčené.

- Po druhého, účast na valnom zhromaždení možno realizovať prostredníctvom elektronických prostriedkov, ktoré umožňujú vzdialený prístup na valné zhromaždenie v reálnom čase, teda bez časového posunu. V takomto prípade výkon hlasovacieho práva akcionára musí byť podpísaný kvalifikovaným elektronickým podpisom, ktorého kvalifikovaný certifikát musí spĺňať podmienky, ktoré sa vyžadujú v styku s orgánmi verejnej moci, a opatrený kvalifikovanou elektronickou časovou pečiatkou (§ 190d ods. 2 ObZ).

Prostredníctvom § 5 zákona o niektorých mimoriadnych opatreniach sa rozširovala aplikácia pravidiel pre tieto formy dištančného výkonu hlasovacích práv vo verejnej akciovej spoločnosti aj na ostatné formy obchodných spoločností, aj keď len primerane. Práve posúdenie primeranosti použitia daných pravidiel spôsobovalo v praxi značné množstvo otázok. Pokiaľ išlo o realizáciu valného zhromaždenia korešpondenčným hlasovaním problémom v praxi bolo nedoručenie hlasovacieho lístku do vlastných rúk v stanovenej lehote, ako i zvýšené náklady na úradné overenie pravosti podpisu spoločníka alebo spnomočenca na hlasovacom lístku. Pri konaní valného zhromaždenia prostredníctvom elektronických prostriedkov bol hlavný problém najmä v rámci potreby zabezpečenia kvalifikovaného elektronického podpisu zo strany spoločníka, nakoľko nie všetci takýmto kvalifikovaným elektronickým podpisom disponujú.

Následne na uvedené aplikačné problémy reagoval zákonodarca novelou č. 9/2021 Z. z., ktorá zmenila § 5 zákona o niektorých mimoriadnych opatreniach, nasledovne:

1. **Kolektívne orgány právnických osôb založených podľa predpisov občianskeho práva alebo obchodného práva môžu v čase mimoriadnej situácie alebo núdzového stavu používať korešpondenčné hlasovanie alebo umožniť účasť ich členov na zasadnutí takéhoto orgánu prostredníctvom elektronických prostriedkov, aj keď to nevyplýva z ich vnútorných predpisov alebo stanov.**
2. **Ak podmienky rozhodovania podľa odseku 1 nevyplývajú zo zákona, vnútorných predpisov alebo stanov, určí ich v prípade, ak ide o najvyšší orgán právnickej osoby, štatutárny orgán konajúci s náležitou starostlivosťou, a v prípade iného orgánu ich určí tento orgán. Tieto podmienky musia byť členom orgánu oznámené v dostatočnom predstihu pred rozhodovaním.**

Z daného ustanovenia § 5 zákona o niektorých mimoriadnych opatreniach vyplývajú nasledovné ťažiskové závery:

1. Vzťahuje sa na **všetky kolektívne orgány právnických osôb** založených nielen podľa predpisov obchodného práva, ale i občianskeho práva. V rámci právnických osôb založených podľa noriem obchodného práva (najmä obchodné spoločnosti) to budú predovšetkým zasadnutia valného zhromaždenia, ale i zasadnutia štatutárneho orgánu, prípadne dozornej rady.
2. Je naviazané na stav **mimoriadnej situácie alebo núdzového stavu**,³⁴ pričom sa môže aplikovať v takom rozsahu z hľadiska územnej pôsobnosti v akom je vyhlásená mimoriadna situácia alebo núdzový stav.
3. V rámci realizácie rozhodovania kolektívnych orgánov umožňuje výber medzi **korešpondenčným hlasovaním prostredníctvom pošty alebo účasťou členov na zasadnutí takéhoto orgánu prostredníctvom elektronických prostriedkov**, a to aj vtedy, keď to nevyplýva z ich vnútorných predpisov alebo stanov. Uvedené znamená, že aj pri postupe podľa § 5 zákona o mimoriadnych opatreniach bude zachovaný rovnaký výsledok rozhodnutia

³⁴ Mimoriadna situácia je obdobie ohrozenia alebo obdobia pôsobenia následkov mimoriadnej udalosti na život, zdravie alebo majetok. (https://www.minv.sk/?Krizove_stavy)

Podľa čl. 5 Ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu „Núdzový stav môže vláda vyhlásiť len za podmienky, že došlo alebo bezprostredne hrozí, že dôjde k ohrozeniu života a zdravia osôb, a to aj v príčinnej súvislosti so vznikom pandémie, životného prostredia alebo k ohrozeniu značných majetkových hodnôt v dôsledku živelných pohromy, katastrofy, priemyselnej, dopravnej alebo inej prevádzkovej havárie; núdzový stav možno vyhlásiť len na postihnutom alebo na bezprostredne ohrozenom území.“

kolektívnych orgánov (napríklad budú prijaté uznesenia valného zhromaždenia, rozhodnutia alebo uznesenia predstavenstva, prípadne dozorného orgánu).

V rámci konania valného zhromaždenia obchodných spoločností podľa [§ 5 zákona o niektorých mimoriadnych opatreniach](#) potom platí, že:

- Pri korešpondenčnom hlasovaní bude valné zhromaždenie prebiehať aj bez osobnej účasti spoločníkov, pričom lehota, do ktorej by pri hlasovaní mali byť spoločnosti doručené hlasovacie lístky bude podľa nášho názoru zároveň určením času konania valného zhromaždenia.
- Valné zhromaždenie umožňujúce účasť členov prostredníctvom elektronických prostriedkov sa bude realizovať prostredníctvom aktívnej účasti spoločníkov v reálnom čase prostredníctvom elektronických prostriedkov. Elektronické prostriedky, pritom môžu byť akékoľvek komunikačné kanály spĺňajúce to, aby mohol byť spôsob výkonu hlasovacích práv spoločníkov či výsledok rozhodnutia kontrolovateľný v rovnakom rozsahu ako v bežnom režime konania valného zhromaždenia za osobnej účasti spoločníkov.

Zákonodarca tiež ustanovil, že štatutárny orgán má konať v súlade s náležitou starostlivosťou, pričom má nielen právo, ale i povinnosť počas mimoriadnej situácie organizačne zabezpečiť konanie valného zhromaždenia tak, že nediskriminačným spôsobom **vylúči možnosť osobnej účasti všetkých spoločníkov (akcionárov) a umožní im hlasovanie na valnom zhromaždení výlučne korešpondenčným hlasovaním alebo hlasovaním za použitia elektronických prostriedkov. Samotné podmienky realizácie valného zhromaždenia musia byť spoločníkom/akcionárom oznámené v dostatočnom predstihu pred rozhodovaním.**

8 ROZHODOVANIE ŠTATUTÁRNYCH A DOZORNÝCH ORGÁNOV POČAS COVID - 19

Uznášaniaschopnosť a pravidlá pre rozhodovanie kolektívneho štatutárneho alebo dozorného orgánu sú zakotvené v § 66 ods. 8 ObZ a majú dispozitívny charakter, čo znamená, že spoločenská zmluva alebo stanovy môžu upraviť pravidlá pre uznávanie sa a rozhodovanie štatutárneho orgánu/ dozorného orgánu aj odchyľne. V prípade absencie odchyľnej úpravy je štatutárny orgán a dozorná rada **uznášaniaschopná, ak je prítomná nadpolovičná väčšina ich členov a na riadne prijatie uznesenia alebo rozhodnutia je potrebný súhlas jednoduchej väčšiny prítomných členov.**³⁵

Spoločenská zmluva alebo stanovy môžu určiť hlasovanie mimo zasadania orgánu aj písomnou formou alebo hlasovaním pomocou prostriedkov oznamovacej techniky, napríklad faxom, telegraficky alebo elektronickými prostriedkami. Zákon tým umožňuje hlasovať prostredníctvom emailovej komunikácie, internetových komunikačných služieb, telefonických alebo video-konferenčných hovorov a podobne, čo môže zjednodušiť komunikáciu a zefektívniť rozhodovanie orgánov obchodných spoločností využitím najmodernejších telekomunikačných technológií. Hlasujúci členovia orgánov spoločnosti sa pri takomto hlasovaní považujú za prítomných.

V prípade, ak spoločenská zmluva alebo stanovy explicitne neupravujú hlasovanie mimo zasadania orgánu písomnou formou alebo hlasovaním pomocou prostriedkov oznamovacej techniky v takom prípade možno aj na rozhodovanie kolektívneho štatutárneho/dozorného orgánu primerane aplikovať [§ 5 zákona o niektorých mimoriadnych opatreniach](#).

Slovenský zákonodarca bližšie nešpecifikoval, aké atribúty musí spĺňať rozhodovanie kolektívneho štatutárneho alebo dozorného orgánu prostredníctvom elektronických prostriedkov. Pandemické zákony, z rôznych európskych štátov upravujú, že elektronická komunikácia použitá na zasadnutiach štatutárnych/dozorných orgánov musí spĺňať napríklad nasledovné atribúty:

³⁵ § 66 ods. 8 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov

- Identifikácia účastníkov stretnutia (Francúzsko, Rumunsko, Španielsko, Luxembursko).
- Účastníci sa môžu efektívne zúčastniť na stretnutí, t. j. majú právo klásť otázky a vyjadrovať svoj názor atď. (Francúzsko, Rumunsko).
- Existuje nepretržitá retransmisia relácie/stretnutia, vysielaním aspoň hlasov účastníkov (Francúzsko).
- Napokon niektoré pandemické zákony tiež požadujú, aby všetci členovia orgánu mali potrebné prostriedky na to, aby mohli správne komunikovať a zúčastňovať sa diskusie a rozhodovania (Španielsko).³⁶

9 ZÁVER

Pandémia COVID - 19 a na ňu nadväzujúce epidemiologické opatrenia bezpochyby zasiahli do fungovania a pôsobnosti orgánov kapitálovej spoločnosti. V rámci samotnej pôsobnosti orgánov sú členovia štatutárneho a dozorného orgánu povinní postupovať najmä s väčšou opatrnosťou a dôrazom na dodržiavanie odbornej starostlivosti a zásady lojality, ako i plniť špecifické povinnosti, ktoré mohla samotná krízová situácia vyvolať.

V rámci rozhodovania majú zásadný vplyv na fungovanie orgánov vyžadujúcich fyzickú prítomnosť viacerých osôb na jednom mieste epidemiologické pravidlá obmedzujúce stýkanie sa väčšieho počtu ľudí. Zákonodarca síce reagoval na nastolený problém ako zabezpečiť účasť členov kolektívnych orgánov na rozhodovaní bez ich fyzickej prítomnosti prostredníctvom § 5 zákona č. 62/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach, avšak táto úprava je naviazaná na stav mimoriadnej situácie alebo núdzového stavu.

Ak kríza (mimoriadna situácia alebo núdzový stav) odznie, bude nevyhnutné zväziť, ktoré z týchto výnimočných pravidiel bude vhodné ponechať aj v klasickom korporačnom práve. Pandémiou zmenené modely rozhodovania orgánov kapitálových obchodných spoločností - širší prechod na online fungovanie - môžu prispieť aj k zmenám pri vnímaní rozhodovacích procesov kolektívnych orgánov do budúcnosti. Vzhľadom k aktuálnym potrebám obchodných spoločností bude zaujímavé sledovať ako súčasť pandémie COVID - 19 ovplyvní právnu úpravu rozhodovania kolektívnych orgánov *de lege ferenda*.

Zoznam použitej literatúry:

- BORSELLI, A. – FARRANDO, I: *Corporate Law Rules in Emergency Times Across Europe (September 23, 2020)*. *European Company and Financial Law Review*, No. 3-4, 2020, Bocconi Legal Studies Research Paper No. 3759202, available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3759202> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3759202>
- MAJER, O. – ŠTARHA, Š. – GAJDOŠOVÁ: [Povinnosti a riziká pre členov štatutárnych orgánov v období koronavírusu \(časť 1\)](https://www.havelpartners.cz/povinnosti-a-rizika-pre-clenov-statutarnych-organov-v-obdobi-koronavirusu-cast-1/), dostupný na: <https://www.havelpartners.cz/povinnosti-a-rizika-pre-clenov-statutarnych-organov-v-obdobi-koronavirusu-cast-1/>
- MAJER, O. – ŠTARHA, Š. – GAJDOŠOVÁ: [Povinnosti a riziká pre členov štatutárnych orgánov v období koronavírusu \(časť 2\)](https://www.havelpartners.cz/povinnosti-a-rizika-pre-clenov-statutarnych-organov-v-obdobi-koronavirusu-cast-2/), dostupný na: <https://www.havelpartners.cz/povinnosti-a-rizika-pre-clenov-statutarnych-organov-v-obdobi-koronavirusu-cast-2/>
- MAMOJKA, M. a kol.: *Obchodný zákonník - Veľký komentár. 1. zväzok* - Bratislava: Vydavateľstvo Eurokódex, 2016. 1087 s. ISBN 978-80-81550-65-2
- OVEČKOVÁ, O. a kol.: *Obchodný zákonník. Veľký komentár. Zväzok I a II*. Bratislava: Wolters Kluwer s. r. o., 2017, 3100 s. ISBN 978-80-81685-73-6
- PATAKYOVÁ, M. a kol. *Obchodný zákonník. Komentár. 5. vydanie*. Bratislava: Vydavateľstvo C. H. Beck, 2016, 1696 s. ISBN 978-80-89603-46-6
- SOLČANSKÝ, D: *Zmeny v zákone o konkurze a reštrukturalizácii – Lex Váhostav alebo koncepcná novela?*, dostupný na: <http://www.najpravo.sk/clanky/zmeny-v-zakone-o-konkurze-a-restrukturalizacii-lex-vahostav-alebo-koncepcna-novela.html>

³⁶ BORSELLI, A. – FARRANDO, I: *Corporate Law Rules in Emergency Times Across Europe (September 23, 2020)*. *European Company and Financial Law Review*, No. 3-4, 2020, Bocconi Legal Studies Research Paper No. 3759202, str. 23, available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3759202> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3759202>

Právne predpisy

Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov

Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodných korporáciách v znení neskorších predpisov

Zákon č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii v znení neskorších predpisov

Zákon č. 62/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby Covid-19 a v justícii v znení neskorších predpisov

Dôvodová správa k zákonu č. 62/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby Covid-19 a v justícii

Súdne rozhodnutia

Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky, sp. zn. 27 Cdo 90/2019, zo dňa 30. 9. 2019

Rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 5 Obdo 12/2009

Rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky, sp. zn. 29 Odo 1262/2006

Rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 5 Obdo 12/2009

Rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky, sp. zn. 29 Cdo 3223/2010

Uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky, sp. zn. 27 Cdo 3367/2018, zo dňa 20. 11. 2019

Kontaktné údaje:

JUDr. Mgr. Dominika Pintérová

Katedra obchodného práva a hospodárskeho práva

Univerzita Komenského

Právnická fakulta

Šafárikovo námestie č. 6

P. O. BOX 313

810 00 Bratislava

dominika.pinterova@flaw.uniba.sk

SANAČNÉ A DEŠTRUKČNÉ METÓDY RIEŠENIA KRÍZY V PODNIKU¹

Jana Strémy

Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta

Abstract: A crisis represents a significant imbalance in one or more subsystems of an undertaking, jeopardizing the achievement of its objectives and its existence. Early recognition of crisis factors and their elimination can prevent the crisis from deepening. From the economic point of view, we divide the methods of solving corporate crises into remediation and destruction, where we also include liquidation. The aim of the paper is to provide the reader with an insight into selected aspects of the process of liquidation of a legal entity (stricto sensu company).

Abstrakt: Kríza predstavuje významné narušenie rovnováhy v subsystemoch podniku, ohrozuje dosahovanie jeho cieľov a jeho existenciu. Včasný rozpoznanie faktorov krízy a ich odstránenie môže zabrániť prehĺbeniu krízy. Metódy riešenia podnikových kríz rozdeľujeme na sanačné a deštrukčné, kam zaraďujeme aj likvidáciu. Cieľom príspevku je poskytnúť čitateľovi pohľad na vybrané aspekty stavu krízy obchodnej spoločnosti a procesu likvidácie obchodnej spoločnosti.

Key words: company, crisis, liquidation, economic aspects.

Kľúčové slová: obchodná spoločnosť, kríza, likvidácia, ekonomické aspekty.

1 ÚVOD

Otázka zrušenia a zániku obchodných spoločností, či družstva je spojená s existenciou trhovej ekonomiky a výkonom podnikateľskej činnosti so súkromným kapitálom. Manažment podniku je *in natura* zameraný na rast jeho trhovej hodnoty, pozície na trhu, či konkurencieschopnosti. Podnikateľské subjekty sú nútené sa vysporiadať s rôznymi faktormi v podnikateľskom prostredí. Vybudovanie si pozície na trhu sa v súčasnosti odvíja hlavne od flexibility podniku reagovať na aktuálne spoločenské dianie (e.g. pandemická situácia s COVID-19), spoľahlivosti jeho majetkovej základne a inovácií. Riziko môže byť potenciálnym zdrojom krízy. Cieľom nášho príspevku je poskytnúť čitateľovi pohľad na krízu obchodnej spoločnosti pohľadom právnika vis à vis ekonóma, ako aj na vybrané aspekty procesu likvidácie obchodnej spoločnosti *ad novum*.

2 KRÍZA² POHĽADOM PRÁVNÍKA VIS À VIS EKONÓMA

Kríza je súčasťou životného cyklu podniku ang. *Corporate Life Cycle*³, môže vzniknúť v ktoromkoľvek štádiu a vyústiť do recesie, ktorá vedie až k zrušeniu a zániku podnikateľského subjektu. Kríza je spôsobená vnútornými, ako aj vonkajšími faktormi. Medzi najzávažnejšie exogénne faktory patrí globálny útlm ekonomiky spôsobený ekonomickou krízou, zmena preferencií v spotrebiteľskej sfére, odliv cieľového zákazníka, strata konkurencieschopnosti, hospodárska politika, či zmena právnej úpravy. Medzi endogénne faktory zaraďujeme: nedostatočné rezervy

¹ Tento príspevok bol podporený Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe Zmluvy č. APVV-16-0553 (projekt „Premeny a inovácie konceptu kapitálových spoločností v podmienkach globalizácie“).

² Predmetom výkladu v tejto časti príspevku nie je inštitút krízy obchodnej spoločnosti podľa ust. § 67a ObZ.

³ Životný cyklus podniku predstavuje obdobie od vzniku podniku až po jeho zánik, pričom dĺžka životného cyklu je rôzna a závisí od množstva faktorov. Odrážajú sa tu všetky manažérske, výrobné, technologické, právne, etické, ekologické a ekonomické aspekty. Pozostáva z niekoľkých fáz, ktorými podnik môže, ale nemusí počas svojej životnosti prechádzať.

a vyčerpanie finančných prostriedkov, vysokú zadlženosť, platobnú neschopnosť, personálnu, materiálnu a surovinovú krízu, pokles kvality produkcie.⁴

Z ekonomického hľadiska kríza predstavuje významné narušenie rovnováhy v niektorom alebo viacerých subsystémoch podniku, ohrozuje dosahovanie jeho cieľov a jeho existencie. Včasné rozpoznanie faktorov krízy a ich odstránenie môže zabrániť prehĺbeniu krízy. Metódy riešenia podnikových kríz rozdeľujeme na sanačné (konsolidácia, sanácia, reinžiniering, transformácia, fúzia a pod.) a deštruktívne (likvidácia, konkurz). Rozoznávame niekoľko modelov životného cyklu podniku. Medzi základné fázy životného cyklu radíme fázu založenia a vzniku, fázu rastu, fázu stabilizácie, fázu krízy, fázu zániku. Vývoj doktríny *Corporate Life Cycle* ako životného cyklu podniku odrážal súdobé poznatky podnikovej ekonomiky, správy a riadenia spoločností ang. *corporate governance*.⁵ V ekonomickej odbornej literatúre sa stretávame s pojmom likvidácia ako deštruktívnym riešením hospodárskych problémov podniku. Inštitút krízy obchodnej spoločnosti je v podmienkach Slovenskej republiky zakotvený v ust. § 67a až 67i Obchodného zákonníka (ďalej len „ObZ“).⁶ Spoločnosť je v kríze, ak je v úpadku, a to buď vo forme predĺženia alebo insolvenencie v zmysle príslušných ustanovení zákona o konkurze a reštrukturalizácii (nevyvrátiteľná domnienka), alebo jej úpadok hrozí, teda v prípade, ak pomer jej vlastného imania a záväzkov je menej ako 8 ku 100 (vyvrátiteľná domnienka). Ustanovenia o kríze obchodnej spoločnosti sa však neaplikujú univerzálne, ale len na vymedzené subjekty a to kapitálové spoločnosti t.j. spoločnosť s ručením obmedzeným, akciovú spoločnosť, jednoduchú spoločnosť na akcie, a tiež na komanditnú spoločnosť, v prípade, ak komplementárom nie je fyzická osoba. Ustanovenia o kríze sa neaplikujú na subjekty, ktoré sú vymedzené v ust. 67i ods. 2 ObZ, pretože ich status v prípade nepriaznivej ekonomickej situácie podlieha osobitnému režimu napr. u banky ide o nútenú správu, etc. Zákonodarcu v ust. § 67b ObZ, ustanovuje pre prípad stavu krízy obchodnej spoločnosti aj osobitné povinnosti štatutárneho orgánu spoločnosti, *in genere* vymedzené ako povinnosť postupovať s odbornou starostlivosťou a využiť všetky možnosti, ktoré prezumuje naša právna úprava v obdobnej situácii u inej rozumne starostlivej osoby v obdobnom postavení za účelom prekonania krízy obchodnej spoločnosti. Sem možno zaradiť najmä kapitalizáciu obchodnej spoločnosti posilňovaním vlastného imania spoločnosti, poskytnutím plnenia nahradzujúceho vlastné zdroje a využívaním prvkov krízového manažmentu. Domnievame sa, že riadenie spoločnosti v kríze vyžaduje ešte vyššiu mieru vynaloženej starostlivosti ako štandardne, ak vezmeme do úvahy, že manažment podniku by mal vyvinúť adekvátnu reakciu zodpovedajúcu situácii, v ktorej sa podnik nachádza. Vo vyššie uvedených intenciách Pokorná poukazuje na preventívnu implementáciu *controllingu*, keďže je vhodným spôsobom prevencie likvidačných zmien externého, ale aj interného charakteru. *Controlling* vníma ako subkategóriu riadenia a koordinácie podniku, zameraný na podporu riadenia podniku a manažmentu pri plánovaní a následnej realizácii podnikateľských aktivít.⁷

V zmysle ostatných legislatívnych zmien⁸ za významnú zmenu v *corporate life circle* spoločnosti možno z právno-ekonomického hľadiska považovať najmä úpravu stavu spoločnosti v období medzi okamihom zrušenia spoločnosti (dobrovoľného disolučného rozhodnutia spoločníkov) a začatím likvidácie. Percepčia existencie rizika, že v prípade vrátenia plnení nahradzujúcich vlastné zdroje spoločníkom, resp. osobám spriazneným so spoločnosťou, môže byť ohrozený záujem veriteľov na riadnej likvidácii a právo na uspokojenie ich pohľadávok, a to „nezvratným“ spôsobom alebo spôsobom, ktorého následky (právne účinky) je v praxi veľmi problematické zvrátiť alebo odstrániť, fakticky donútila zákonodarcu k tomu, aby sa za spoločnosť v kríze (t. j. spoločnosť, ktorej a *minore* hrozí úpadok) považovala aj spoločnosť, ktorá bola zrušená a ešte nevstúpila do likvidácie.

⁴ POKORNÁ, J. FUČÍK, I. JANOVEC, M. PEŠIČKOVÁ, J. TOMÁŠKOVÁ, E. Zrušení a zánik obchodní korporace s likvidací. 1. vydanie. Praha: Wolters Kluwer, 2020, str. 9 a nasl.

⁵ Syntetický pohľad na vývoj doktríny *Corporate Life Circle* pozri bližšie: JIRÁSEK, M. BÍLEK, J. The Organizational Life Cycle: Review and Future Agenda *In* Quality Innovation Prosperity 22(3):1-18

⁶ Ďalej v zákone o konkurze a reštrukturalizácii, v zákone o účtovníctve, etc.

⁷ POKORNÁ, J. FUČÍK, I. JANOVEC, M. PEŠIČKOVÁ, J. TOMÁŠKOVÁ, E. Zrušení a zánik obchodní korporace s likvidací. 1. vydanie. Praha: Wolters Kluwer, 2020, str. 18 a nasl.

⁸ Zákon č. 390/2019 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (ďalej len „novela“), došlo s účinnosťou od 1. októbra 2020 k rozsiahlej úprave podmienok pre zrušenie, neplatnosť a zánik obchodných spoločností.

Za nedobrovoľné zrušenie spoločnosti vymedzené v § 68 ods. 4 ObZ sa považuje zrušenie spoločnosti na základe rozhodnutia súdu, ukončením konkurzného konania z dôvodu nedostatku majetku alebo ukončením konkurzu, okrem zrušenia konkurzu z dôvodu, že tu nie sú predpoklady pre konkurz alebo z iného dôvodu, ak tak ustanoví tento zákon. Stanovenie dôvodov pre zrušenie spoločnosti na základe rozhodnutia súdu je upravené v § 68b ObZ. Zastavenie konkurzného konania pre nedostatok majetku je uvedené v § 20 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o konkurze“).⁹ Pertraktuje sa, že „nový“ proces likvidácie na základe predmetnej novely spočíva v paradigme konkurzného konania.¹⁰ Je nielen prejavom snahy zákonodarcu protežovať v procese likvidácie tretie osoby (napr. v postavení veriteľov), ale aj záujem reziduálnych veriteľov likvidovanej obchodnej spoločnosti¹¹ a eliminovať akýkoľvek odliv majetku zo zrušenej spoločnosti, ako aj motivovať zrušenú spoločnosť k včasnému zápisu osoby likvidátora do obchodného registra. *De facto* situácia pri nakladaní s aktívami spoločnosti v takomto medziobdobí môže byť s ohľadom na záujmy veriteľov na uspokojení ich nárokov problematická. S uvedenou optikou zákonodarcu teda marginálne súvisí aj zavedenie ust. § 68c ObZ tkvejúce vo významne reštriktívnej úprave nakladania s majetkom spoločnosti po jej zrušení, ale ešte vo fáze pred okamihom vstupu do likvidácie. Zákonodarca prijatie predmetného ustanovenia¹² odôvodnil tým, že v čase po zrušení spoločnosti existuje nezanedbateľné riziko nakladania s majetkom spoločnosti v čase do ustanovenia likvidátora, ktorého zápis do obchodného registra je v zmysle novely okamihom vstupu spoločnosti do likvidácie, čím by potencionálne mohol zmažiť možnosti uspokojenia oprávnených nárokov veriteľov. V znení ustanovenia § 68c ObZ detekujeme, že o vzťahu k rozsahu nakladania s majetkom spoločnosti by mal preto v čase po zrušení až do okamihu vstupu do likvidácie nastať režim *status quo*, v doktríne známy aj ako *standstill*. Hoci v prípade ust. § 59a ObZ a § 220ga ObZ dochádza k limitácii transakcie so spriaznenými osobami, v prípade ust. 68c ObZ je rozhodujúcim kritériom hodnota transakcie presahujúca 10 % hodnoty základného imania spoločnosti. V takom prípade je potrebné ocenenie znaleckým posudkom a predmetná transakcia podlieha schváleniu najvyšším orgánom spoločnosti. Právny úkon, ktorým dochádza k nakladaniu s majetkom v zmysle už uvedeného, nenadobudne účinnosť skôr, ako bude uložený spolu so znaleckým posudkom v zbierke listín.

3 PROCES LIKVIDÁCIE SPOLOČNOSTI

Problematika zrušenia a zániku spoločnosti, ktorá bola etablovaná na podnikanie, ak jej imanie neprechádza na (univerzálného) právneho nástupcu ako pri zlúčení, splynutí, či rozdelení spoločnosti neodmysliteľne súvisí s ukončením jej podnikateľskej činnosti. Koherentne ako pri vzniku obchodnej spoločnosti ide o dvojfázový proces. *In genere* obchodnú spoločnosť možno zrušiť bez likvidácie a s likvidáciou. Spoločnosť sa zrušuje bez likvidácie v prípade, ak celé jej imanie prešlo na právneho nástupcu, alebo po jej zrušení súdom nebol zložený preddavok na úhradu odmeny a výdavkov likvidátora vo výške ustanovenej osobitným predpisom. Označenie likvidácia pochádza z latinčiny

⁹ Napr. v ust. § 68 ObZ je s účinnosťou od 1. októbra 2020 osobitne legislatívne upravené tzv. dobrovoľné a nedobrovoľné zrušenie spoločností. Podmienky a dôvody dobrovoľného zrušenia spoločnosti, ktoré sú vymedzené v § 68 ods. 3 ObZ, je uplynutie času, na ktorý bola spoločnosť založená a vstup spoločnosti do likvidácie. Postup procesu likvidácie je uvedený v § 70 a nasl. ObZ. Spoločnosť v súlade s § 70 ods. 3 ObZ vstupuje do likvidácie zápisom likvidátora do obchodného registra. Postup po skončení likvidácie a s ním súvisiace povinnosti likvidátora sú uvedené v § 75j ObZ.

¹⁰ Zavedenie inštitútu preddavku na likvidáciu, zavedenie zoznamu pohľadávok, vyhotovenie zoznamu majetku – zbierka listín, oprávnenia likvidátora v rozsahu oprávnení správcu konkurznej podstaty atď.

¹¹ K spoločníkom ako nositeľom zostatkových nárokov pozri bližšie: DURAČINSKÁ, J. Kapitola 5.1 Účel založenia obchodnej spoločnosti In: PATAKÝOVÁ, M. MAMOJKA, M. LUKÁČKA, P., DURAČINSKÁ, J., MAŠUROVÁ, A., STRÉMY, J. GRAMBLIČKOVÁ, B., LACKO, P. Právo obchodných spoločností a družstiev – všeobecný úvod do problematiky a vymedzenie základných pojmov 1. vyd. – Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2019. s. 80 a nasl.

¹² Inšpirujú sa úpravou transakcií s konfliktom záujmov v § 59a ObZ a úpravou významných obchodných transakcií v § 220ga ObZ a nasl.

liquor, a znamená v preklade *očistiť sa*. Ide o výstižné vyjadrenie toho, čo sledujeme procesom likvidácie t. j. vysporiadať majetkové pomery spoločnosti (očistiť spoločnosť od záväzkov) tak, aby mohlo dôjsť k zániku spoločnosti.

Právna úprava likvidácie obchodných spoločností v ustanoveniach ObZ presahuje jeho zákonný rámec, pretože predmetné ustanovenia sa subsidiárne aplikujú aj pri likvidácii iných právnických osôb než obchodných spoločností, ak nemajú právneho nástupcu, a z právnych predpisov, ktoré ich upravujú, nevyplýva niečo iné v zmysle ust. § 761 ObZ v korelácii s ust. § 20 ods. 4 Občianskeho zákonníka. Právna úprava v Občianskom zákonníku neupravuje proces likvidácie, ale odkazuje na použitie úpravy ObZ o likvidácii obchodných spoločností a družstiev v ust. § 70 až 75k. S likvidáciou sa obchodná spoločnosť zrušuje v prípade, ak nemá právneho zástupcu.¹³ Ak neprebehla likvidácia obchodnej spoločnosti, nemohlo by dôjsť ani k riadnemu skočeniu likvidácie, čo je základnou podmienkou podania úspešného návrhu na výmaz spoločnosti z obchodného registra. Tu je dôležité poznamenať, že zákonom ustanovený postup likvidácie obchodnej spoločnosti vo svojom minimalistickom a formálnom rozsahu musí prebehnúť aj v tých spoločnostiach, ktoré nie sú si vedomé existencie žiadnych záväzkov k prípadným veriteľom.¹⁴ Nie vždy je však zrušenie spoločnosti s likvidáciou najvhodnejším riešením. V niektorých prípadoch je namieste zväziť, či sledovaný cieľ (ukončenie výkonu podnikateľskej činnosti, resp. majetkovej účasti na nej) nie je možné dosiahnuť aj inak, napr. fúziou, akvizíciou alebo predajom obchodného podielu. Likvidácia je bazálny inštitút korporáčného práva a zastáva v ňom náležité miesto spolu s penzom funkcií, ako je ochranná funkcia spočívajúca v ochrane práv veriteľov a reziduálnych veriteľov spoločnosti, zabezpečovacia funkcia ako splnenie verejnoprávnych a súkromnoprávnych záväzkov a v neposlednom rade *in genere* podpora právnej istoty. Vo svojej právnej podstate predstavuje vysporiadanie majetkových pomerov obchodnej spoločnosti, štátneho podniku, družstva, nadácie, združenia, neinvestičného fondu alebo inej právnickej osoby. Právnu úpravu likvidácie obchodnej spoločnosti nachádzame v ust. § 70 ObZ, podľa ktorého môžeme likvidáciu označiť ako proces smerujúci k uspokojeniu nárokov veriteľov a iných osôb, ktorým prislúcha právo na likvidačný zostatok.¹⁵ Účelom likvidácie je vysporiadanie majetkových pomerov zrušenej obchodnej spoločnosti, pri maximálnej miere uspokojenia veriteľov a maximálnom rozsahu likvidačného zostatku.¹⁶ Inklínuje

¹³ K likvidácii spoločnosti *ad primum* dochádza, ak spoločnosť splnila účel na ktorý bola založená, alebo pominuli dôvody pre jej ďalšiu existenciu a spoločníci príp. akcionári sa rozhodli spoločnosť zrušiť a následne vymazať z obchodného registra, ďalej za predpokladu, že nedôjde k prechodu práv a povinností v dôsledku splnutia alebo zlúčenia, a pod. sa pred výmazom spoločnosti z obchodného registra vyžaduje likvidácia. K likvidácii spoločnosti dochádza celkom prirodzene v prípade, ak má spoločnosť ekonomické problémy, faktom je, že v súčasnosti pretrváva vo vedomej verejnosti ako aj vo vedení podnikateľských subjektov ako negatívny jav ako neúspech podnikateľa. V tejto súvislosti považujeme za dôležité uviesť, že v západných krajinách, je javom bežným nakoľko v priebehu dvoch až troch rokov ukončuje svoju činnosť viac ako 50% spoločností. Dôvodom na likvidáciu je prostá skutočnosť, že pokiaľ sa podnikateľský subjekt nepresadil v danom podnikateľskom prostredí alebo nedodrжал stanovený podnikateľský plán a pristupuje k ukončeniu svojho pôsobenia v snahe neprehľbovať ďalšie straty, nezvyšovať dlhy prípadne iné negatívne skutočnosti napr. nárast výšky daňovej licencie za každý ďalší mesiac. Ďalej sem môžeme zaradiť dlhodobú neschopnosť uhrádzať náklady na chod spoločnosti vynaložené z vlastnej podnikateľskej činnosti, spoločnosť nemá perspektívny program na ďalší výkon podnikateľskej činnosti, neplní svoj primárny účel t. j. generácia zisku pre spoločníkov, resp. akcionárov alebo iné prípady ekonomického alebo finančného charakteru, ktoré limitujú spoločnosť negatívne a majú za následok jej likvidáciu.

¹⁴ Pozri bližšie: Uznesenie Vrchného soudu v Praze zo dňa 23.10. 2017, sp. zn. 7 Cmo 43/2017.

¹⁵ Osobitnú úpravu vo vzťahu k likvidácii obchodníka s cennými papiermi obsahuje zákon o cenných papieroch a investičných službách v ust. § 158. Osobitnú úpravu vo vzťahu k likvidácii banky obsahuje ust. § 66 zákona o bankách. Likvidácia poisťovne alebo zaistovne je upravená v ust. § 161 zákona o poisťovníctve. Považujeme za dôležité poznamenať, že v zmysle zásady *lex specialis derogat legi generali* všeobecná právna úprava v Obchodnom zákonníku sa použije vtedy, ak ustanovenia v osobitných právnych predpisoch neustanovujú inak.

¹⁶ Podľa § 15a č. 111/1990 Zb. o štátnom podniku v znení neskorších právnych predpisov sa likvidáciou štátneho podniku rozumie prevod majetku štátu na iné osoby na účel speňaženia majetku a vysporiadania všetkých záväzkov zrušeného podniku. Je namieste podotknúť, že právna úprava

podobne ako konkurzné konanie¹⁷ k uspokojeniu nárokov veriteľov a reziduálnych veriteľov voči spoločnosti. Likvidátor nemôže uspokojiť pohľadávky len niektorých veriteľov, niektoré vôbec nie, niektoré len čiastočne. Pri likvidácii platí prezumpcia, že zrušená spoločnosť má *ad minima* dostatok majetku na uspokojenie všetkých svojich veriteľov, eventuálne zvyšok sa rozdelí medzi spoločníkov ako podiel na likvidačnom zostatku.

Nová právna úprava procesu likvidácie¹⁸ spočíva v paradigme konkurzného konania. Uvedené je logickým vyústením snahy zákonodarcu protežovať v procese likvidácie tretie osoby napr. v postavení veriteľov, eliminovať odliv majetku zrušenej obchodnej spoločnosti, ako aj záujem reziduálnych veriteľov likvidovanej obchodnej spoločnosti.¹⁹ *Ad primum* je potrebné uviesť, že vstup spoločnosti do likvidácie a osoba likvidátora sa zapisujú do obchodného registra. Jednou z prijatých zmien (oproti stavu do 30.09. 2020) je, že sa likvidácia ako proces začne, t. j. spoločnosť vstupuje do likvidácie až „konštitutívnym“ zápisom prvého likvidátora do obchodného registra oproti predchádzajúcemu zneniu ust. § 70 ods. 2 ObZ, v zmysle ktorého spoločnosť vstúpila do likvidácie ku dňu svojho zrušenia, ak zákon neustanovil inak, čo sa v praxi premietalo do deklaratórneho zápisu likvidácie do obchodného registra.²⁰ Uvedenú zmenu vnímame pozitívne, pretože má predispozíciu prispieť k dôslednejšej ochrane tretích osôb, najmä veriteľa likvidovanej obchodnej spoločnosti, keďže sa vstup do likvidácie viaže na zápis likvidátora a zverejnenie tejto informácie v obchodnom registri.

K zvýšeniu ochrany veriteľov likvidovanej obchodnej spoločnosti prispelo aj zavedenie povinnosti likvidátora v písomnej forme oznámiť známym veriteľom vstup spoločnosti do likvidácie spolu s výzvou na prihlásenie pohľadávok tzv. konvokácia. Do úvahy však pripadá aj ochrana potencionálnych, či stálych obchodných partnerov, ktorí v bežnom obchodnom styku ešte nedisponujú informáciou, že obchodná spoločnosť je zrušená a vstúpila do likvidácie už dňom zrušenia spoločnosti, resp. dňom, ktorý určili spoločníci. Aj keď by mohlo byť predmetom diskusie, či by vôbec informácia o vstupe do likvidácie bola pre potencionálnych, či stálych obchodných partnerov podstatná, keďže obchodná spoločnosť v likvidácii má parciálne obmedzenú subjektivitu²¹ len na účel likvidácie smerujúc k zániku spoločnosti, t. j. k výmazu z obchodného registra. Aktuálne ustanovenie § 70 ObZ svojím spôsobom vymedzuje účel likvidácie tak, že obdobne ako konkurz smeruje k uspokojeniu nárokov veriteľov a tzv. reziduálnych vlastníkov majetkových nárokov voči spoločnosti (spoločníkov). *Contradictio* je potrebné si položiť otázku, či skutočne dochádza k obmedzeniu právnej subjektivity²², alebo len k obmedzeniu oprávnenia konať v mene a za likvidovanú obchodnú

---

likvidácie štátneho podniku je v Zákone o štátnom podniku podstatne precíznejšia a prepracovanejšia než úprava likvidácie obchodných spoločností a družstva v Obchodnom zákonníku, a to aj napriek tomu, že prijatie (účinnosti) zákona o štátnom podniku časovo predchádzalo prijatiu ObZ, čo však, žiaľ, neznamená, že ide o úpravu efektívnejšiu.

¹⁷ Konkurz je podľa zákona č. 7/2005 o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov osobitý druh civilného súdneho konania, ktorého účelom je tiež uspokojenie pohľadávok veriteľov. Ide o riešenie úpadku dlžníka speňažením majetku dlžníka a kolektívnym uspokojením jeho veriteľov. V konkurze je úpadca chránený pred exekúciami a inými súdnymi konaniami. Konkurzné konanie, v ktorom sa speňaží celý majetok dlžníka, sa označuje aj ako likvidačný konkurz.

¹⁸ Na základe novely ObZ, zákona č. 390/2019 Z.z. účinnej od 01.10. 2020

¹⁹ Zavedenie inštitútu preddavku na likvidáciu, zavedenie zoznamu pohľadávok, vyhotovenie zoznamu majetku – zbierka listín, oprávnenia likvidátora v rozsahu oprávnení správcu konkurznej podstaty, etc.

²⁰ Napriek tomu sa v praxi stretávame aj s nesprávnou interpretáciou, že ide o konštitutívny zápis s odôvodnením, že registrový súd ako deň vstupu do likvidácie zapíše deň, ktorý určili spoločníci. Je však potrebné odlišovať moment vstupu do likvidácie, ktorý je určený *ex lege*, zapíše sa do obchodného registra s deklaratórnym účinkom a zápis likvidátora do obchodného registra, ktorý má aj v súčasnosti konštitutívny účinok, vzťahuje sa na neho publicita obchodného registra a tretie osoby sú tak chránené.

²¹ Ako spôsobilosť na právne úkony (aktívna stránka subjektivity), t. j. vlastnými právnymi úkonmi nadobúdať práva a brať na seba povinnosti.

²² K obsahovému naplneniu pojmu právna subjektivita pozri bližšie: GRAMBLIČKOVÁ, B. Kapitola 4.1 Právna subjektivita obchodnej spoločnosti In: PATAKYOVÁ, M. MAMOJKA, M. LUKÁČKA, P., DURAČINSKÁ, J., MAŠUROVÁ, A., STRÉMY, J. GRAMBLIČKOVÁ, B., LACKO, P. Právo obchodných spoločností a družstva – všeobecný úvod do problematiky a vymedzenie základných

spoločnosť, čo je však otázka svojím rozsahom presahujúca tému príspevku.²³ Aj doktrína považovala/je za jedno z najviac v praxi rezonujúcich a problematických ustanovenie, ktoré pojednáva o možnosti likvidátora uzavierať v mene spoločnosti nové zmluvy, len v súvislosti s ukončením doterajších právnych vzťahov (do 30.09. 2020 len v súvislosti s ukončením nevybavených obchodov), keďže nie vždy spoločnosť vstupuje do likvidácie už bez zamestnancov s ukončenou činnosťou.²⁴ Z predmetného ustanovenia vyplýva, že likvidátor nemôže uskutočniť nový obchod a ani urobiť úkon, ktorý nesúvisí s iným nevybaveným obchodom aj napriek tomu, že by mohlo ísť o úkon, ktorý je pre proces efektívnej likvidácie prospešný.²⁵ Činnosť likvidátora tak môže sledovať len účel, aký zodpovedá povahe a cieľom likvidácie. Vstup obchodnej spoločnosti do likvidácie nemá vplyv na existujúce záväzky spoločnosti, ktoré do likvidácie vstupuje. Kruciólnu úlohu v tomto smere však môžu zohrať aj dlhodobé záväzky podnikateľa a to z dôvodu, že potencionálne môžu významným spôsobom celý proces predĺžiť, čo je v priamom rozpore so záujmom veriteľov, či reziduálnych veriteľov likvidovanej spoločnosti, a dochádza tak ku kolízii záujmu na ukončení dlhodobého záväzkového vzťahu a záujmu druhej strany na trvaní záväzku v pôvodne dohodnutej dĺžke. Josková v tomto smere upozorňuje na skutočnosť, že ukončenie dlhodobých záväzkov by mala mať na pamäti obchodná spoločnosť a jej členovia, resp. jej štatutárny orgán už počas života spoločnosti a *pro futuro* je namieste zväziť aj zmluvné dojednanie pre prípad vstupu spoločnosti do likvidácie.²⁶ Ďalej je potrebné zohľadniť aj situáciu, ak sa napr. spoločnosť zaviazala na dodanie nepeňažného plnenia, ktoré je predmetom ešte nevybaveného obchodu a na dodanie potrebuje nakúpiť napr. súčiastky, resp. zabezpečiť plnenie outsourcovaním personálneho zdroja atď. V každom prípade je možné skonštatovať, že v rámci likvidácie je možné uskutočňovať len úkony vedúce k naplneniu účelu likvidácie, posúdiť, čo je v súlade s účelom likvidácie, môže byť v praxi náročné, o čom pojednáva aj nasledujúci text príspevku. Ak určuje ust. § 75b ods. 1 ObZ, že na likvidátora prechádza pôsobnosť štatutára (okrem reziduálneho oprávnenia zvolať zasadnutie najvyššieho orgánu spoločnosti) vyjadruje tým zrejme skutočnosť, že iné úkony v mene spoločnosti, ktorá je v likvidácii, uskutočňovať nemožno.²⁷ Nemožno ďalej ani usudzovať, že by členom štatutárneho orgánu zostávalo reziduálne oprávnenie (konať v mene spoločnosti v likvidácii) pri úkonoch mimo rozsah vymedzený v ust. § 75b ods. 3 ObZ, čo by malo za následok neplatnosť takéhoto právneho úkonu.²⁸ Tým nie je vylúčené, aby za určitých okolností konali v mene spoločnosti v likvidácii členovia štatutárneho orgánu. Tak tomu bude nielen po dobu, kedy spoločnosť nemá likvidátora, ale aj v prípade konfliktu záujmov medzi likvidátorom a likvidovanou spoločnosťou.

K úkonom sledujúcim účel likvidácie Eichlerová zaraďuje napr. splnenie dlhov obchodnej spoločnosti, uplatňovanie pohľadávok, prijímanie plnenia, zastupovanie právnickej osoby pred súdmi a inými orgánmi štátnej správy, uzatváranie zmieru a dohôd o vzniku, zmene zániku záväzkov, výkon práv, uzatváranie nových zmlúv v súvislosti s ukončením nevybavených obchodov alebo z dôvodu zachovania hodnoty majetku likvidovanej obchodnej spoločnosti, resp. jeho využitie. Eichlerová ďalej uvádza, že pokiaľ má byť podnik predaný v rámci likvidácie ako celok, je podľa jej názoru nevyhnutné uzatvárať aj nové obchody, inak dôjde k rezhodnoteniu podniku, prípadne utrpí na svojom chode stratou funkčnosti, klientely, čo je v rozpore s účelom likvidácie – dosiahnuť čo najvyšší likvidačný

---

pojmov 1. vyd. – Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2019. s. 63 a nasl.

²³ Pozri bližšie EICHLEROVÁ, K. *Omezení zástupčího oprávnění při vstupu právnické osoby do likvidace pro jednání, které nenaplnuje účel likvidace*. In: XXVII. Karlovarské právnické dny. Praha: Leges, 2019. 532 s. a nasl.

²⁴ Likvidácia v takomto prípade predstavuje rýdzo formálny spoločensko-právny a účtovný proces.

²⁵ CSACH, K., GALANDOVÁ, M. In: OVEČKOVÁ, O. a kol. *Obchodný zákonník. Veľký komentár*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017, s. 640 a nasl.

²⁶ JOSKOVÁ, L. *Ukončení dlouhodobých smlouvních závazků obchodní společnosti v likvidaci* In: *Obchodnoprávní revue* č. 9/2017, s. 246-250.

²⁷ PELIKÁNOVÁ, I. *Komentár k Obchodnému zákonníku*, 2. diel, § 56-104, 3. vyd. Praha: Aspi Publishing, 2004, s. 243 a nasl.

²⁸ Pozri bližšie: Uznesenie Nejvyššího soudu ČR zo dňa 25. 11. 2015, sp.zn. 29 Cdo 4747/2014

zostatok.²⁹ Uvedená situácia, resp. uzatváranie nových obchodov s cieľom udržať podnik v dobrej kondícii, je tak v rozpore s účelom likvidácie a pôsobnosťou likvidátora vymedzenou v ust. § 75 ods. 3 ObZ. Do popredia sa tak dostáva otázka, či má byť účel likvidácie posudzovaný subjektívne, alebo objektívne z pohľadu likvidovanej spoločnosti. Je možné vymedziť účel likvidácie *in genere*, alebo je potrebné skúmať konkrétne okolnosti prípadu spočívajúce v konkrétnych pomeroch obchodnej spoločnosti? Eichlerová poukazuje na to, že hoci by sa stotožnila s druhou možnosťou, domnieva sa, že je všeobecne náročné až neuskutočniteľné relevantne posúdiť, či je predmetné konanie v súlade s účelom samotnej likvidácie a zároveň sa domnieva, že paradoxne by takáto požiadavka na subjektívne posudzovanie účelu likvidácie mohla viesť k menej efektívnemu procesu samotnej likvidácie než objektívne hodnotenie účelu likvidácie.³⁰ K otázkam scudzenia podniku sa vo svojej publikačnej činnosti venuje aj Josková, ktorá sa domnieva, že predaj podniku alebo jeho časti môže byť vo viacerých smeroch výhodnejší než predaj jednotlivých častí majetku, minimálne z dôvodu, že je tak možné dosiahnuť vyšší likvidačný zostatok, čo je nepochybne cieľom likvidácie.³¹ Môžeme tak dospieť k názoru, že likvidátor je preto pri zachovaní odbornej starostlivosti povinný pri rozhodovaní o spôsobe speňažovania likvidačnej podstaty zväžiť aj predaj podniku ako celku alebo jeho časti. V takomto prípade by sa však uplatnili ust. § 477 ods. 1 až 4 ObZ a keďže ide o kogentné ustanovenie, na prechod záväzkov z predaja podniku sa nevyžaduje súhlas veriteľa, predávajúci však ručí za splnenie prevedených záväzkov kupujúcim. Kupujúci je povinný bez zbytočného odkladu oznámiť veriteľom prevzatie záväzkov a predávajúci dlžníkom prechod pohľadávok na kupujúceho. Počas likvidácie sa používa obchodné meno spoločnosti s dodatkom „v likvidácii“. V zmysle súčasnej i navrhovanej právnej úpravy zmena likvidátora alebo jeho odvolanie v priebehu likvidácie nemá vplyv na likvidáciu. Platí, že ak spoločníci rozhodnú o zrušení spoločnosti, zároveň sú povinní ustanoviť likvidátora. S názorom zákonodarcu uvedeným v dôvodovej správe k novele sa v tomto smere možno len stotožniť, pretože štát by mal mať možnosť limitovať spoločníkov len v prípadoch identifikácie úpadku.

Likvidácia obchodnej spoločnosti v súčasnosti subsumuje penzum manažérskych, právnych, ekonomických procesov, ktorých cieľom je usporiadať majetkové pomery spoločnosti, uspokojiť záväzky spoločnosti voči všetkým veriteľom (ochrana veriteľov) a rozdeliť likvidačný zostatok medzi reziduálnych veriteľov (ochrana spoločníkov). Ide o riadený spôsob usporiadania majetkových pomeroz zrušenej spoločnosti, ktorej obchodné imanie neprechádza na univerzálného sukcesora. Po uskutočnení likvidácie dochádza k jej výmazu z obchodného registra, t. j. k zániku. Napriek predikcii, že simplifikovaným riešením je predovšetkým predaj obchodných podielov v spoločnosti, nie vždy však prichádza uvedené riešenie do úvahy, pretože základným predpokladom takéhoto postupu je existencia potencionálneho nadobúdateľa obchodného podielu. Spôsoby zániku spoločnosti spočívajúce v inštitúte právneho nástupníctva, napr. v prípade zlúčenia s inou obchodnou spoločnosťou, sú od 1. 1. 2018 procesom finančne i byrokraticky náročnejším.³² V súčasnosti sa tak javí byť riešením práve proces samotnej likvidácie obchodnej spoločnosti, je však potrebné mať na zreteli, že členovia korporácie môžu rozhodnúť o zrušení spoločnosti len v prípadoch zlúčenia, splynutia alebo rozdelenia spoločnosti (t. j. s právnym nástupcom). Keďže účinky zrušenia právnickej osoby a jej zániku splývajú do jedného okamžiku, nie je tu časový priestor na uskutočnenie likvidácie.³³ V ostatných situáciách len tak, že vyvolajú proces likvidácie tým, že zároveň ustanovia

²⁹ EICHLEROVÁ, K. *Omezení zástupčího oprávnění při vstupu právnické osoby do likvidace pro jednání, které nenaplnuje účel likvidace*. In: XXVII. Karlovarské právnické dny. Praha: Leges, 2019. 532 s. a nasl.

³⁰ *Ibid.*

³¹ JOSKOVÁ, L. *Zpeňežení majetku (likvidační podstaty)*. In: JOSKOVÁ, L., PRAVDOVÁ, M., ZACHARDOVÁ, L. *Likvidace obchodních společností. 1. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2017. s.90 a nasl.

³² Novela ObZ účinná od 1. 1. 2018 tento proces obmedzila, spoločnosti sú povinné doložiť k návrhu zlúčenia do obchodného registra, správu audítora, súhlas správcu dane, v lehote do 30 dní od schválenia zmluvy o zlúčení, inak sa zmluva považuje za neplatnú.

³³ EICHLEROVÁ, K. *Omezení zástupčího oprávnění při vstupu právnické osoby do likvidace pro jednání, které nenaplnuje účel likvidace*. In: XXVII. Karlovarské právnické dny. Praha: Leges, 2019. 532 s. a nasl.

likvidátora. Nie je možné, aby členovia rozhodli o tom, že spoločnosť sa zrušuje bez likvidácie.³⁴ Aplikačná prax však poukazuje na to, že proces likvidácie obchodných spoločností spôsobuje v praxi množstvo problémov a z legislatívneho hľadiska, na čo aj doktrína dlhodobou poukazuje, nie je akceptovateľne riešená. Nie je preto v praxi extraordinárne, ak spoločníci obchodnej spoločnosti nie sú k zlikvidovaniu spoločnosti dostatočne motivovaní a spoločnosť dlhodobo hibernuje zapísaná v obchodnom registri bez toho, aby plnila účel, na ktorý bola založená. Je potrebné poznamenať, že po uspokojení všetkých pohľadávok veriteľov vrátane ich príslušenstva, po úhrade všetkých výdavkov na likvidáciu vrátane odmeny likvidátora, musí zostať likvidačný zostatok minimálne rovný nule. To znamená, že v prípade, ak existuje pochybnosť, že pasíva spoločnosti prevyšujú aktíva (hodnota reziduálnych nárokov spoločníkov bude záporná), je potrebné uvažovať v intenciách návrhu na konkurz. Tu si však dovoľíme poznamenať, že účelom konkurzného konania nie je vytvárať podmienky pre zánik nefunkčných právnických osôb, ale riešenie úpadku zákonom stanoveným spôsobom.

4 PODNIKATEĽSKÝ ÚSUDOK LIKVIDÁTORA

Zavedením novej právnej úpravy sa v značnej miere adaptuje originárna pôsobnosť likvidátora. Účinky vstupu spoločnosti do likvidácie by po novom mali byť predmetom úpravy v ust. § 75b ObZ v znení, že na likvidátora prechádza pôsobnosť štatutárneho orgánu konať v mene spoločnosti, okrem oprávnenia zvolať zasadnutie najvyššieho orgánu spoločnosti, pričom ak je ustanovených viacero likvidátorov a z ich ustanovenia nevyplýva nič iné, má túto pôsobnosť každý z likvidátorov. Z aktuálneho znenia ods. 3 predmetného ustanovenia: „*Likvidátor robí v mene spoločnosti len úkony smerujúce k likvidácii spoločnosti. Pri výkone tejto pôsobnosti likvidátor najmä plní záväzky spoločnosti, uplatňuje pohľadávky a prijíma plnenia, koná za spoločnosť pred súdmi a inými orgánmi, uzaviera zmiery a dohody o zmene a zániku práv a záväzkov. Nové zmluvy môže uzavierať len v súvislosti s ukončením doterajších právnych vzťahov,*“ vyplýva *ex lege* vymedzenie pôsobnosti štatutárneho orgánu vo vzťahu k likvidátorovi, takže na likvidátora prechádza pôsobnosť štatutárneho orgánu konať v mene spoločnosti (s výnimkou pôsobnosti vo vzťahu k zvolávaniu valného zhromaždenia, ktorá je ponechaná aj naďalej štatutárnemu orgánu), čím zákonodarca *in concreto* stanovil mantinely pôsobnosti oboch orgánov. Z predmetného znenia aj naďalej vyplýva, že aj v procese likvidácie zostáva *in continuo* pôvodná organizačná štruktúra spoločnosti zachovaná, rozšírená o orgán *sui generis* likvidátora s tým, že likvidátor nadobúda pôsobnosť štatutárneho orgánu (s výnimkou oprávnenia zvolať zasadnutie najvyššieho orgánu spoločnosti), nenahrádza štatutárny orgán, ktorý existuje popri likvidátorovi paralelne, aj keď významne oklieštene. Domnievame sa preto, že aj po novom bude likvidátor orgánom spoločnosti, ale nie je jej štatutárnym orgánom. A v nadväznosti na uvedené akcentujeme, že aj po vstupe spoločnosti do likvidácie bude pretrvávať jej povinnosť podľa príslušných ustanovení ObZ po tom, čo zanikne funkcia člena štatutárneho orgánu, zvolíť nového člena s prihliadnutím na ust. § 66 ods. 1 ObZ. Napriek uvedenému sa však prikláňame k názoru Joskovej, že pokiaľ štatutárnemu orgánu náležali okrem obchodného vedenia aj iné úkony smerujúce dovnútra spoločnosti, napr. oprávnenie zvolávať valné zhromaždenie, povinnosť poskytovať informácie spoločníkom, povinnosť viesť zoznam spoločníkov, vyhotovovať úplné znenie spoločenskej zmluvy či predkladať valnému zhromaždeniu na schválenie účtovnú závierku, prechádzajú tieto úkony na likvidátora.³⁵ Ako sme už uviedli, štatutárny orgán zostáva zachovaný, aj keď jeho pôsobnosť je absorbovaná pôsobnosťou likvidátora, okrem uvedenej výnimky vo vzťahu k valnému zhromaždeniu a *de facto* vykonáva dohľad nad priebehom likvidácie (ak spoločnosť nemá zriadený kontrolný orgán), ako aj svoju pôsobnosť využíva v situácii, keď došlo k zániku funkcie likvidátora a nový ešte nebol ustanovený. Z predmetného návrhu ust. § 74 ObZ ustanovenia možno extrahovať, že likvidátor má obdobne ako člen štatutárneho orgánu fiduciárne povinnosti (povinnosť lojality voči spoločnosti, povinnosť konať s odbornou (resp. náležitou) starostlivosťou). V tejto súvislosti je však namieste zamyslieť sa nad možnosťou aplikovať pravidlo

³⁴ Likvidácia sa nevyžaduje ani v prípade, ak spoločnosť nemá žiaden majetok, alebo ak sa dostala do konkurzu a konkurz bol buď zamietnutý, zrušený, alebo zastavený pre nedostatok majetku, resp. ukončený s tým, že po ukončení nezostal v spoločnosti žiadny majetok.

³⁵ JOSKOVÁ, L. Působnost likvidátora. In: JOSKOVÁ, L., PRAVDOVÁ, M., ZACHARDOVÁ, L. *Likvidace obchodních společností. 1. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2017. s. 55 a nasl.

podnikateľského úsudku – *business judgement rule* aj vo vzťahu k funkcii likvidátora.³⁶ Napriek tomu, že povinnosti likvidátora nespádajú do rámca rozhodnutia prijatých pri výkone podnikateľskej činnosti spoločnosti a likvidátor uskutočňuje len úkony smerujúce k likvidácii obchodnej spoločnosti a *primum* v nás evokuje nemožnosť aplikovať pravidlo podnikateľského úsudku. Domnievame sa, že aj na likvidátora je možné, za splnenia uvedených podmienok, aplikovať pravidlo podnikateľského úsudku. Podľa Pokornej likvidátor pôsobí v obchodnej spoločnosti v čase keď výkon podnikateľskej činnosti už skončil a preto zastáva názor, že likvidátor nie je takémuto druhu rizika vystavený. Jeho poslaním je maximalizácia likvidačného zostatku pre reziduálnych veriteľov likvidovanej obchodnej spoločnosti, ale predovšetkým riadne vysporiadanie práv obchodnej spoločnosti k jej dlžníkom a povinnosti spoločnosti k jej veriteľom. Má za to, že likvidátor by sa mal usilovať o nájdenie optimálneho riešenia v prieniku záujmov veriteľov a dlžníkov spoločnosti. Poukazujeme tiež na judikatúrne závery, ktoré postavenie likvidátora definujú predmetom likvidácie a to *inter alia* chrániť pred zničením, stratou a poškodením majetok spoločnosti.

Pravidlo podnikateľského úsudku máme v našom právnom poriadku zakomponované v znení ust. § 135a ods. 3 ObZ³⁷, v zmysle ktorého konateľ (štatutárny orgán) nezodpovedá za škodu, ak preukáže, že postupoval pri výkone svojej pôsobnosti s odbornou starostlivosťou a v dobrej viere, že koná v záujme spoločnosti. Uvedené pravidlo je podľa nášho názoru možné *per analogiam legis* aplikovať aj na orgán obchodnej spoločnosti likvidátora, keďže pri likvidácii ide o postup speňaženia majetku likvidovanej obchodnej spoločnosti, kedy rozhodovanie likvidátora nesie značnú mieru rizika. Za uvedeného predpokladu tak pripadá do úvahy možnosť likvidátora liberovať sa v prípade, ak preukáže, že postupoval pri výkone svojej pôsobnosti s odbornou starostlivosťou a v dobrej viere, že koná v záujme spoločnosti, t.j. za existencie obráteného dôkazného bremena.

5 ZÁVER

Zatiaľ čo v minulosti bolo pomerne ordinárne ponechať neprosperujúce, či neaktívne spoločnosti (ktorých činnosť bola *de facto* ukončená) aj naďalej zapísané v obchodnom registri, v súčasnosti stále viac podnikateľov preferuje nepotrebnú spoločnosť dobrovoľne zlikvidovať a vymazať z obchodného registra. Dovoľujeme si uviesť, že v zmysle ostatnej novely ObZ zákonodarcovi nemožno uprieť snahu o zefektívnenie procesu likvidácie. *Ad oppositum* je nevyhnutné konštatovať, že zvýraznením ochrany veriteľa sa paradigma spočívajúca v konkurznom konaní významne intenzifikuje, čo môže mať efekt *a vice versa*. Je výsledkom snahy zákonodarcu protežovať v procese likvidácie veriteľov likvidovanej spoločnosti, ale aj záujem reziduálnych veriteľov likvidovanej obchodnej spoločnosti a eliminovať akýkoľvek odliv majetku zo zrušenej spoločnosti, ako aj motivovať zrušenú spoločnosť k včasnému zápisu osoby likvidátora do obchodného registra. Keďže situácia pri nakladaní s aktívami spoločnosti v období medzi prijatím dobrovoľného disociačného rozhodnutia a vstupom do likvidácie môže byť optikou záujmu veriteľov na uspokojení ich nárokov problematická, zákonodarcu zaviedol ust. § 68c ObZ tkvejúce vo významne reštriktívnej úprave nakladania s majetkom spoločnosti po jej zrušení s cieľom zabrániť akémukoľvek odlivu majetku zo zrušenej

³⁶ Pod pojem odborná starostlivosť subsumujeme výkon vedomej rozhodovacej činnosti, na základe dostatočného množstva informácií, v dobrej viere, odborne, profesionálne, v prospech spoločnosti bez preferovania vlastných záujmov a vychádzajúc z racionálneho základu, ako sme už uviedli, likvidátor je povinný konať s odbornou starostlivosťou. K tomu pozri bližšie aj: DURÁČINSKÁ, J. Povinnosť starostlivosti riadneho hospodára alebo povinnosť odbornej starostlivosti z hľadiska právnej komparatistiky Dny práva 2012 – Days of Law 2012. Brno, Masarykova univerzita 2013 [cit. 2019-03-20] Dostupné na:

https://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2012/files/Bermudskytrojuhelnik/DuracinskaJana.pdf

³⁷ V tejto súvislosti poukazujeme aj na znenie ust. § 194 ods. 5 a 7 ObZ. Podľa Duračinskej v slovenskej právnej úprave je v ust. § 194 ObZ povinnosť lojality členov predstavenstva zahrnutá pod povinnosť konať s náležitou starostlivosťou. V tejto súvislosti sa formulácia § 135a ObZ odlišuje od formulácie § 194 ObZ v tom, že konateľom spoločnosti § 135a ObZ stanovuje povinnosť „konať s odbornou starostlivosťou a v súlade so záujmami spoločnosti“, bez ich subsumovania pod pojem náležitej starostlivosti. Pozri bližšie aj: DURÁČINSKÁ, J. Povinnosť starostlivosti riadneho hospodára alebo povinnosť odbornej starostlivosti z hľadiska právnej komparatistiky Dny práva 2012 – Days of Law 2012. Brno, Masarykova univerzita 2013 [cit. 2019-03-20] Dostupné na: https://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2012/files/Bermudskytrojuhelnik/DuracinskaJana.pdf

spoločnosti, čo hodnotíme kladne. Na druhej strane je potrebné vziať do úvahy aj obzvlášť alarmujúce ust. § 68 ods. 2 ObZ, podľa ktorého sa spoločnosť zrušuje bez likvidácie (ak celé jej imanie prešlo na právneho nástupcu) alebo po jej zrušení súdom nebol zložený preddavok na likvidáciu, čo môže v určitých prípadoch viesť jednak k realizácii „skrytej likvidácie“, ktorá spočíva v tom, že podstatná časť eliminácie činnosti spoločnosti a vysporiadanie jej majetku sa uskutoční ešte predtým, než je spoločnosť formálne zrušená a vstúpi do likvidácie, resp. neskôr k pasivite na strane orgánov spoločnosti s vidinou komfortu v podobe *ex offo* výmazu spoločnosti z obchodného registra.

Použitá literatúra:

- [1] BAĎO, R. VRABLIC, P. Kríza, ako súčasť životného cyklu podniku a metódy záchranu podnikov v kríze Dostupné na: http://www.cutn.sk/Library/proceedings/mch_2012/editovane_prispevy/BaĎo_Vrablic.pdf
- [2] CSACH, K., GALANDOVÁ, M. In: OVEČKOVÁ, O. a kol. *Obchodný zákonník. Veľký komentár*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017.
- [3] DURAIČINSKÁ, J. Povinnosť starostlivosti riadneho hospodára alebo povinnosť odbornej starostlivosti z hľadiska právnej komparatistiky Dny práva 2012 – Days of Law 2012. Brno, Masarykova univerzita 2013.
- [4] EICHLEROVÁ, K. *Omezení zástupčího oprávnění při vstupu právnické osoby do likvidace pro jednání, které nenaplnuje účel likvidace*. In: XXVII. Karlovarské právnické dny. Praha: Leges, 2019.
- [5] PATAKYOVÁ, M. MAMOJKA, M. LUKÁČKA, P., DURAIČINSKÁ, J., MAŠUROVÁ, A., STRÉMY, J. GRAMBLIČKOVÁ, B., LACKO, P. Právo obchodných spoločností a družstva – všeobecný úvod do problematiky a vymedzenie základných pojmov 1. vyd. – Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2019.
- [6] JIRÁSEK, M. BÍLEK, J. The Organizational Life Cycle: Review and Future Agenda In Quality Innovation Prosperity 22(3):1-18.
- [7] JOSKOVÁ, L., PRAVDOVÁ, M., ZACHARDOVÁ, L. *Likvidace obchodních společností. 1. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2017.
- [8] JOSKOVÁ, L. Ukončení dlouhodobých smlouvních závazků obchodní společnosti v likvidaci In: *Obchodnoprávní revue* č. 9/2017, s. 246-250.
- [9] KROPAJ, M. BARTALSKÁ, K. HOLUB, D. Základy práva duševného vlastníctva pre ekonómov, Bratislava: Wolters Kluwer, 2017.
- [10] MAMOJKA, M., ml. Obmedzenie právnej subjektivity obchodnej spoločnosti pred vznikom a počas likvidácie. In *Acta Facultatis Iuridicae Universitatis Comenianae*. 24/2006. Bratislava: Univerzita Komenského, 2006. s. 75-81.
- [11] MILLER, D. FRIESEN, P.H. A Longitudinal Study of the Corporate Life Cycle, *In Management Science*, 1984, vol. 30, issue 10, pp. 1161-1183 Dostupné na: <https://doi.org/10.1287/mnsc.30.10.1161>.
- [12] POKORNÁ, J. FUČÍK, I. JANOVEC, M. PEŠIČKOVÁ, J. TOMÁŠKOVÁ, E. Zrušení a zánik obchodní korporace s likvidací. 1. vydanie. Praha: Wolters Kluwer, 2020.

Kontaktné údaje:

JUDr. Jana Strémy, PhD.
jana.stremy@flaw.uniba.sk
Katedra obchodného a hospodárskeho práva
Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave
Šafárikovo nám. č. 6, P.O. BOX 313,
810 00 Bratislava, Slovenská republika

ROZHODOVANIE KOLEKTÍVNYCH ORGÁNOV V PODMIENKACH OBMEDZENIA MOBILITY OSÔB

Noemi Turanovičová

Slovenská akadémia vied, Ústav štátu a práva

Abstract: The article at the beginning pays attention mainly to the new legislation, which brings a solution for the decision-making of collective bodies of companies in the conditions of epidemiological restrictions of contact between people. Subsequently, the author deals with the possible occurrence of application problems and concludes with considerations de lege ferenda.

Abstrakt: Článok vo svojom úvode venuje pozornosť najmä novej právnej úprave, ktorá prináša riešenie pre rozhodovanie kolektívnych orgánov spoločností v podmienkach epidemiologických opatrení obmedzujúcich styk s ľuďmi. Autorka sa následne zaoberá možným výskytom aplikačných problémov a záverom ponúka úvahy de lege ferenda.

Key words: limited mobility, decision-making, general meeting, voting

Kľúčové slová: obmedzenie mobility, rozhodovania, valné zhromaždenie, hlasovanie

1 ÚVOD

S krízovými opatreniami prijímanými v súvislosti s pandémiou respiračného ochorenia COVID-19 je spojený ich celospoločenský dopad. V praxi sa tak aj obchodné spoločnosti ocitli pred viacerými výzvami, jednou z nich bola napríklad v dôsledku obmedzenia mobility osôb potreba vyriešiť situáciu zabezpečenia uznášaniaschopnosti kolektívnych orgánov. S narastajúcim tlakom na využívanie informačných technológií, ktorý možno považovať aj za jeden zo sprievodných znakov vzniknutej situácie v súvislosti s pandémiou koronavírusu, môžeme vo všeobecnosti konštatovať, že vo vzťahu k obchodným spoločnostiam je žiaduce zabezpečenie podmienok pre dostatočnú pripravenosť obchodnej spoločnosti na využívanie moderných komunikačných prostriedkov aj v rámci vlastných vnútorných rozhodovacích procesov. V príspevku bude pozornosť venovaná najmä zasadnutiu valného zhromaždenia a potenciálnych úskalí spájajúcich sa s jeho realizáciou prostredníctvom využitia elektronických prostriedkov.

2 ZASADNUTIE VALNÉHO ZHROMAŽDENIA PROSTREDNÍCTVOM ELEKTRONICKÝCH PROSTRIEDKOV

Valné zhromaždenie ako najvyšší orgán kapitálových spoločností zvoláva štatutárny orgán spoločnosti pozvánkou, pričom vo všeobecnosti Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej ako „Obchodný zákonník“) predpokladá osobnú účasť spoločníkov prípadne ich zástupcov. Zabezpečenie fyzickej prítomnosti predmetných osôb za účelom výkonu práv týkajúcich sa riadenia spoločnosti¹ a taktiež kontroly jej činnosti prostredníctvom rozhodovania o zásadných otázkach fungovania však v čase opatrení obmedzujúcich mobilitu bolo problematické, v mnohých prípadoch nerealizovateľné.

Predpokladaná osobná účasť spoločníkov, resp. zástupcov na valnom zhromaždení sa stala významnou prekážkou so zásadným vplyvom na fungovanie tohto najvyššieho orgánu obchodnej spoločnosti. Vo vzťahu k vymedzenému si kladieme otázku ako môžeme zabezpečiť účasť spoločníkov na valnom zhromaždení bez ich fyzickej prítomnosti? Zároveň obzvlášť problematické sa môže javiť riešenie tejto otázky kedy v prípade niektorých spoločníkov sa bude jednať o zahraničné osoby. Vzhľadom na špecifickú núdzovú situáciu spôsobenú pandémiou koronavírusu potreboval

---

¹ Pôsobnosť valného zhromaždenia vymedzená v § 125 ods. 1 Obchodného zákonníka; napríklad schvaľovanie konaní urobených osobami konajúcimi v mene spoločnosti pred jej vznikom, schvaľovanie riadnej a mimoriadnej individuálnej účtovnej závierky, rozhodnutie o rozdelení zisku alebo úhrade strát, schvaľovanie stanov a ich zmien

slovenský zákonodarca zasiahnuť aby umožnil fungovanie a rozhodovanie kolektívnych orgánov právnických osôb vytvorených podľa občianskeho alebo obchodného práva za súčasnej minimalizácie nevyhnutnosti zhromažďovania sa členov týchto orgánov. Potreba legislatívnej intervencie v tejto oblasti bola spôsobená skutočnosťou, že nie všetky typy právnických osôb mali možnosť vzdialeného zhromažďovania kolektívnych orgánov v zákone upravenú².

2.1 Aplikčné problémy v spojitosti s pôvodnou právnou úpravou

Pomerne promptne zákonodarca reagoval na vzniknutú situáciu schválením **Zákona č. 62/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 a v justícii a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v znení neskorších predpisov** (ďalej ako „Zákon o mimoriadnych opatreniach“). Predmetný zákon čiastočne vyriešil problematiku rokovania kolektívnych orgánov obchodných spoločností v čase mimoriadnej situácie alebo núdzového stavu.

Cieľom návrhu Zákona o mimoriadnych opatreniach bolo v prípade § 5 umožniť právnickým osobám založeným podľa predpisov občianskeho práva a obchodného práva, aby ich kolektívne orgány mohli prijímať svoje rozhodnutia aj *per rollam*³, čím sa minimalizuje nutnosť zhromažďovania sa väčšieho počtu osôb na jednom mieste⁴.

Zákon o mimoriadnych opatreniach umožnil realizovanie zasadnutia valného zhromaždenia a následne aj prijímanie rozhodnutí prostredníctvom korešpondenčného hlasovania alebo využitím elektronických prostriedkov a to aj v prípade ak to nevyplýva z vnútorných predpisov alebo stanov spoločnosti. Umožňuje sa tak obchodným spoločnostiam realizovať zasadnutie valného zhromaždenia prostredníctvom elektronických prostriedkov aj keď to nevyplýva z vnútorných predpisov alebo stanov spoločnosti bez nutnosti zhromažďovania sa väčšieho počtu osôb na jednom mieste. Korešpondenčné hlasovanie predstavuje hlasovanie na kolektívnom orgáne diaľkovo vykonávané prostredníctvom hlasovacieho lístka zaslaného poštovou službou.⁵ Hlasovací lístok má zákonom vymedzené minimálne osobitné náležitosti, ktoré musia byť obsiahnuté v prejave vôle. Člen kolektívneho orgánu vykonávajúci hlasovanie má povinnosť úradného osvedčenia pravosti podpisu na hlasovacom lístku, pričom toto opatrenie smeruje k zabezpečeniu overenia totožnosti danej osoby. Účasť na valnom zhromaždení prostredníctvom elektronických prostriedkov musí byť realizovaná v reálnom čase, tzn. bez časového posunu. Zákonodarca upravil riešenie vzniknutého problému, ktoré sa na prvý pohľad môže javiť ako postačujúce. Spája sa však s významnou aplikačnou prekážkou.

Štatutárny orgán má nielen právo ale aj povinnosť počas mimoriadnej situácie alebo núdzového stavu organizačne zabezpečiť konanie valného zhromaždenia tak, že nediskriminačným spôsobom vylúči možnosť osobnej účasti všetkých spoločníkov a umožní im hlasovanie na valnom zhromaždení výlučne korešpondenčným hlasovaním alebo hlasovaním za použitia elektronických prostriedkov. Elektronické hlasovacie prostriedky sa aplikujú tak na účasť na valnom zhromaždení ako aj na hlasovanie na valnom zhromaždení. Verifikácia komunikujúcich strán je zabezpečená prostredníctvom zaručeného elektronického podpisu s časovou pečiatkou⁶. Valného zhromaždenia by sa mal v takom prípade fyzicky zúčastňovať iba nevyhnutný počet osôb zabezpečujúcich jeho priebeh a osôb zvolených do orgánov valného zhromaždenia.⁷ Aplikácia pravidiel pre formy dištančného výkonu hlasovacích práv vo verejnej akciovej spoločnosti sa rozšírila aj na ostatné formy obchodných spoločností avšak primeraným spôsobom.

---

2 PATAKYOVÁ, M., GRAMBLIČKOVÁ, B. Mandatory and default regulation in Slovak commercial law. In: Bratislava Law Review, 2020. Vol. 4. No 1. s. 97

3 PINTÉROVÁ, D.: *Valné zhromaždenie v čase COVID-19 a úvahy de lege ferenda*

4 MIČUDOVIČ, T.: *Prijatie zákona o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením COVID-19*

5 Podstatné náležitosti hlasovacieho lístka upravené v § 190a ods.3 Obchodného zákonníka

6 PATAKYOVÁ, M. a kol. Obchodný zákonník. Komentár. 5. Vydanie. Bratislava: C.H.Beck, 2017

7 Otázky a odpovede dostupné na <https://www.justice.gov.sk/Stranky/Ministerstvo/Otazky-COVID-19.aspx>

S odkazom pôvodného znenia⁸ predmetného zákona na §190d Obchodného zákonníka nastáva predovšetkým vo vzťahu k zahraničným osobám aplikačná komplikácia v podobe disponovania kvalifikovaným elektronickým podpisom na účely výkonu hlasovacieho práva, ktorého certifikát spĺňa podmienky vyžadované v styku s orgánmi verejnej moci. Za zaručený elektronický podpis sa považuje elektronický podpis spĺňajúci podmienky definované v § 3 a § 4 zákona č. 215/2002 Z. z. o elektronickom podpise a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. V súlade s ustanoveniami platných právnych predpisov sa elektronický dokument podpísaný zaručeným elektronickým podpisom považuje za dokument, ktorý bol urobený v písomnej forme a bol opatrený zaručeným elektronickým podpisom. V prípade, že by táto náležitosť formy nebola stranami dodržaná predmetný dokument by bol podľa platného právneho poriadku neplatný⁹. Spravidla však zahraničné osoby kvalifikovaným elektronickým podpisom v Slovenskej republike nedisponujú. Takáto forma rozhodovania sa teda nezaobíde bez zastupovania spoločníka na základe plnomocenstva.

Podľa údajov dostupných zo stránky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky bol navyše k otázke disponovania elektronickým podpisom zaujatý prísne formalistický prístup vo vzťahu k tomu či je možné v súvislosti so znením ustanovenia § 5 Zákona o mimoriadnych opatreniach realizovať korešpondenčné hlasovanie elektronicky prostredníctvom elektronickej platformy, ktorá by vygenerovala každému členovi jedinečný kód, ktorý mu umožní hlasovať aj bez potreby použiť kvalifikovaný elektronický podpis a kvalifikovanú elektronickú časovú pečiatku.

Na túto otázku Ministerstvo spravodlivosti odpovedalo v zmysle, že je nevyhnutné pri interpretácii tohto ustanovenia vychádzať z teleologického a súčasne systematického výkladu a teda skúmať aký bol úmysel zákonodarcu a aký je účel právnej normy za súčasného zdržania sa izolovania jednotlivých ustanovení a naopak vnímania ich súvislosti s ostatnými právnymi predpismi. **„V prípade že by právnické osoby začali hromadne upúšťať od jednotlivých prvkov právnej úpravy (a v tomto prípade ide o podstatné prvky), tak by režim, ktorý zákonodarcu ponúka postupne strácal vierohodnosť a právnu relevanciu. Súčasne by mohlo dôjsť aj k oslabeniu, či strate rovnocennosti z pohľadu právnej istoty ku klasickému valnému zhromaždeniu.“**¹⁰

Okrem vyššie popísanej aplikačnej komplikácie možno v spojitosti s pôvodným znením právnej úpravy vo veci realizácie valného zhromaždenia a výkonu hlasovacieho práva korešpondenčným hlasovaním identifikovať aj ďalšie možné problémy spočívajúce napríklad v potenciálnom nedoručení hlasovacieho lístku do vlastných rúk v stanovenej lehote, prípadne navýšenie nákladov vyžadovaným úradným overením pravosti podpisu na hlasovacom lístku.

Zastávame názor, že napriek úmyslu zákonodarcu ponúknuť obchodným spoločnostiam bez nutnosti explicitnej úpravy v rámci vnútorných predpisov možnosť hodnoverným spôsobom zrealizovať valné zhromaždenie na diaľku bola nezanedbateľným nedostatkom pôvodného znenia tohto ustanovenia práve vysoká miera formalizmu vo vzťahu k aplikácii.

2.2 Alternatíva per rollam

Právo spoločníkov spočívajúce v riadení a kontrole činnosti spoločnosti nemusí byť vykonávané len prostredníctvom valného zhromaždenia. Obchodný zákonník ponúka alternatívu prijímania rozhodnutia mimo valného zhromaždenia už aj pred prijatím Zákona o mimoriadnych opatreniach. **Jedná sa o využitie možnosti rozhodovania „per rollam“, ktoré je upravené v ustanovení § 130 Obchodného zákonníka.** Vychádzajúc z gramatického výkladu predmetného ustanovenia možno hovoriť o zákonom priznanom práve spoločníkov prijímať rozhodnutia aj mimo

---

⁸ § 5 Zákona o mimoriadnych opatreniach:

„Kolektívne orgány právnických osôb založených podľa predpisov občianskeho práva alebo obchodného práva môžu v čase mimoriadnej situácie alebo núdzového stavu používať korešpondenčné hlasovanie alebo umožniť účasť ich členov na zasadnutí takéhoto orgánu prostredníctvom elektronických prostriedkov, aj keď to nevyplýva z ich vnútorných predpisov alebo stanov. **Ustanovenia § 190a až §190d Obchodného zákonníka sa použijú primerane.**“

⁹ WÁCLAVOVÁ, L. 2009. Elektronický podpis- aplikačné problémy spojené s jeho využívaním. In: bulletin slovenskej advokácie. roč. XV. č. 9

¹⁰ Otázky a odpovede dostupné na <https://www.justice.gov.sk/Stranky/Ministerstvo/Otazky-COVID-19.aspx>

valného zhromaždenia, pričom z tohto pohľadu ide o kogentné ustanovenie, ktoré neumožňuje aby bolo spoločenskou zmluvou vylúčené. Z dikcie zákona nevyplýva možnosť vylúčenia tohto práva prostredníctvom spoločenskej zmluvy ale iba možnosť využitia oprávnenia daného zákonom¹¹.

Na základe návrhu uznesenia, ktoré je predložené spoločníkom na vyjadrenie sa realizuje rozhodovanie mimo valného zhromaždenia. Toto vyjadrenie je zasielané na adresu sídla spoločnosti bez ohľadu na osobu, ktorá predložila návrh uznesenia. Zákonom požadovanou obsahovou náležitosťou takéhoto návrhu je uvedenie lehoty, v ktorej sa spoločníci majú písomne vyjadriť k návrhu. Obchodný zákonník vo vzťahu k lehote neurčuje jej dĺžku, vychádzajúc z Uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky však *„lehota na vyjadrenie sa spoločníka k predloženému návrhu uznesenia, prijímaného mimo valného zhromaždenia, musí byť primeraná s prihliadnutím na obsah návrhu uznesenia, jeho závažnosť a naliehavosť jeho prijatia tak, aby poskytovala spoločníkovi primeraný časový priestor na vyjadrenie sa k návrhu uznesenia prijímaného mimo valného zhromaždenia. Nevyvrátiteľná zákonná domnienka, že spoločník, ktorý sa v stanovenej lehote k predloženému návrhu uznesenia nevyjadří, s ním nesúhlasí sa neaplikuje v prípade, ak poskytnutá lehota na vyjadrenie je neprimerane krátka na to, aby spoločníkovi umožňovala vyjadriť sa k návrhu uznesenia, a to bez ohľadu na to, akým počtom hlasov spoločník v spoločnosti disponuje.“*¹²

V otázke formálnych náležitostí je zákonom vyžadovaná písomná forma vyjadrenia sa k návrhu, z čoho možno odvodiť, že na inak prejavovaný súhlas ako v písomnej forme sa nebude prihliadať. *„Za dodržanie zákonom vyžadovanej písomnej formy vyjadrenia spoločníka k návrhu uznesenia sa- okrem písomného vyjadrenia- považuje aj vyjadrenie urobené telegraficky, ďalekopisom alebo elektronickými prostriedkami“*¹³, ktoré umožňujú zachytenie obsahu právneho úkonu a určenie osoby, ktorá právny úkon urobila.

Vyššie uvedené Obchodný zákonník upravuje pre obchodné spoločnosti v prípade spoločnosti s ručením obmedzeným a jednoduchej spoločnosti na akcie. Vo vzájomnom porovnaní zákonných možností realizácie per rollam hlasovania v týchto dvoch druhoch obchodných spoločností je pre jednoduchú spoločnosť na akcie možnosť rozhodovať mimo valného zhromaždenia zúžená, nakoľko zákon neprípúšťa aby návrh na rozhodnutie akcionárov mimo valného zhromaždenia zaslali aj samotní akcionári alebo členovia dozornej rady v prípade, že ju má spoločnosť zriadenú. V otázke lehoty sa právna úprava líši skutočnosťou, že zákon upravuje dĺžku lehoty 30 dní ak stanov spoločnosti neurčujú inak. V rámci stanov je teda priestor k úprave odlišnej ako 30-dňovej lehoty, ktorá môže byť tým pádom aj kratšia, je však zároveň potrebné brať do úvahy, že sa jedná o lehotu, v ktorej má byť vyjadrenie akcionára doručené. V prípade, že by bola táto lehota príliš krátka mohla by potenciálne spôsobovať problémy pri výkone práva akcionárov prijímať rozhodnutia mimo valného zhromaždenia. Zhodným znakom právnej úpravy rozhodovania mimo valného zhromaždenia v predmetných obchodných spoločnostiach je aplikovanie všeobecnej zásady súkromného práva, že nečinnosť alebo mlčanie samo osebe nie je možné nikdy považovať za prejav vôle či súhlasu, preto platí, že v prípade ak akcionár nezašle svoje vyjadrenie, uplatní sa zákonná nevyvrátiteľná domnienka jeho nesúhlasu¹⁴.

Komparáciou slovenskej právnej úpravy obchodných spoločností v rámci Obchodného zákonníka a Zákona č. 90/2021 Sb. o obchodných spoločnostiach a družstvách (ďalej ako „Zákon o obchodných korporáciách“), ktorý upravuje obchodné spoločnosti v právnom poriadku Českej republiky sme identifikovali významný diferencujúci znak, spočívajúci vo výslovnom pripustení možnosti prijímať rozhodnutia mimo zasadnutia valného zhromaždenia spoločnosti aj v akciových spoločnostiach¹⁵. Za základný dôvod pre umožnenie rozhodovania valného zhromaždenia per rollam je pripustenie alternatívnej možnosti prijímania rozhodnutí a to v prípade, kedy sa akcionári nemôžu takéhoto zasadnutia zúčastniť alebo je zasadnutie valného zhromaždenia vylúčené, prípadne

¹¹ BLAHA, M. § 130 *Rozhodovanie mimo valného zhromaždenia*. In PATAKYOVÁ, M. a kol. Obchodný zákonník. Komentár. 5. Vydanie. Bratislava: C.H.Beck, 2017, s. 560-562

¹² Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, Sp. zn. 10Obdo/22/2018 z 12. 2. 2019

¹³ Tamže

¹⁴ PATAKYOVÁ, M. a kol. Obchodný zákonník. Komentár. 5. Vydanie. Bratislava: C.H.Beck, 2017, s. 991-992

¹⁵ UKROPEC, A. Komparácia niektorých aspektov akciovej spoločnosti s českou právnou úpravou. In: Magister Officiorum 1/2014. roč.IV. č.1 s. 37

podstatne sťažené, napríklad v dôsledku núdzového stavu a s ním súvisiacich opatrení. Identickým znakom v porovnaní s právnou úpravou v podmienkach Slovenskej republiky je nevyvrátiteľná právna domnienka nesúhlasu. Pri rozhodovaní valného zhromaždenia prostredníctvom per rollam hlasovania Zákon o obchodných korporáciách nestanovuje kvórum a väčšina potrebná k prijatiu rozhodnutia sa počíta z celkového počtu hlasov všetkých akcionárov, ktorí sú oprávnení vykonať hlasovacie právo. Primárne sú akcionári oboznámení s príslušným návrhom a následne môžu vyjadriť svoj súhlas alebo nesúhlas výslovne, prípadne mlčaním. Z toho vyplýva, že akcionár sa nemôže zdržať hlasovania bez toho aby sa jeho hlas nezapočítal k súhlasným alebo nesúhlasným hlasom nakoľko väčšina potrebná k rozhodnutiu sa počíta zo všetkých hlasov. Podľa nevyvrátiteľnej domnienky upravenej v § 419 odst. 1 Zákona o obchodných korporáciách ten, kto v stanovenej lehote k vyjadreniu neoznámi oprávnenej osobe, že s návrhom súhlasu, platí, že s návrhom nesúhlasí¹⁶.

Český zákonodarca prijatím zákona č. 191/2020 Sb. o niektorých opatreniach ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru SARS CoV-2 na osoby účastníci se soudního řízení, poškozené, oběti trestných činů a právnické osoby a o změně insolvenčního zákona a občanského soudního řádu (ďalej ako „Lex COVID“) zároveň rozšíril možnosť rozhodovania mimo zasadnutie valného zhromaždenia aj v prípade, že u danej spoločnosti takáto úprava absentuje. V zmysle znenia § 19 predmetného zákona tak mohlo valné zhromaždenie akciovej spoločnosti rozhodovať per rollam, napriek tomu, že takúto možnosť stanov vysokej spoločnosti nepripúšťali.

Ďalším odlišným znakom v porovnaní so slovenskou právnou úpravou je zvýšenie administratívnej záťaže v súvislosti s per rollam rozhodovaním v prípade akciovej spoločnosti aj spoločnosti s ručením obmedzeným. Nadobudnutím účinnosti zákona č. 33/2020 Sb., ktorým sa mení Zákon o obchodných korporáciách sa v porovnaní s pôvodným znením sprísnil nároky v prípadoch kedy zákon vyžaduje aby rozhodnutie valného zhromaždenia bolo preukázané notárskym zápisom. Novelou sa vytvorili dva druhy notárskych zápisov a to notársky zápis o návrhu rozhodnutia a notársky zápis o rozhodovaní per rollam, v praxi to znamená, že viac nebude postačovať úradné overenie podpisu¹⁷.

Napriek skutočnosti, že per rollam rozhodovanie predstavuje porovnateľnú alternatívu uskutočneniu valného zhromaždenia prezenčnou formou, zastávame názor, že zároveň pri alternatíve rozhodovania per rollam v rámci obchodnej spoločnosti môžeme hovoriť aj o jeho o významnom negatíve, za ktoré možno považovať absenciu diskusie. Táto skutočnosť môže mať vplyv napríklad na prijatie návrhov osobami, ktoré by sa potenciálne v priebehu priamej diskusie podarilo presvedčiť k zmene ich názoru.

2.3 Aktuálna právna úprava a identifikácia úskali

Zákonodarca sa **novelizáciou** Zákona o mimoriadnych opatreniach vysporiadal s problémami, ktoré sa s pôvodným znením ustanovenia § 5 spájali. Pristúpil k vypusteniu odkazu na primeranú aplikáciu ustanovenia § 190a až §190d Obchodného zákonníka s tým, že v prípade **ak podmienky rozhodovania kolektívnych orgánov prostredníctvom elektronických prostriedkov nevyplývajú zo zákona, vnútorných predpisov alebo stanov právnickej osoby, určí ich v prípade valného zhromaždenia štatutárny orgán, ktorý koná s náležitou starostlivosťou a oznámi ich členom orgánu v dostatočnom predstihu**.¹⁸ Takto určené podmienky hlasovania musia byť všetkým členom daného orgánu oznámené v lehote, ktorú zákon bližšie nešpecifikuje a bude sa teda odvíjať od okolností individuálneho prípadu, pričom jej dĺžka by mala byť nastavená tak, aby bol každému členovi orgánu riadne umožnený výkon jeho hlasovacieho práva. Musí mať reálnu šancu splniť technické a časové podmienky potrebné pre vyjadrenie svojej vôle. ¹⁹ Teda aspoň v takom časovom úseku, ktorý by postačoval dotknutému členovi orgánu, ktorý sa má zasadnutia zúčastniť aby sa na svoju aktívnu účasť vedel pripraviť, prípadne splnomocniť na tento účel tretiu

¹⁶ DĚDIČ, J., LASÁK, J. 2020. Rozhodování per rollam v akciové společnosti. In: JURISPRUDENCE 5/2020, roč. XXIX. č. 5. s. 1-17

¹⁷ § 175 odst. 3 a § 419 odst. 2

¹⁸ § 5 ods. 2 Zákona č. 9/2021 ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v súvislosti s druhou vlnou pandémie ochorenia COVID-19

¹⁹ MAGOČOVÁ, B. 2021. 7 zmien podľa zákona č. 9/2021 Z. Z. s najväčším vplyvom na život a podnikanie počas pandémie. In: Dane a účtovníctvo 3/2021, roč. XVIII. č. 3

osobu alebo svoju neúčasť ospravedlniť. Vychádzajúc z dôvodovej správy k tomuto kroku zákonodarca pristúpil berúc do úvahy doterajšie skúsenosti s aplikáciou dovtedy platného znenia zákona a normoval nové pravidlo určovania technických podmienok pre účasť na rozhodovaní kolektívneho orgánu prostredníctvom elektronických prostriedkov.²⁰

Aké sú možné úskalia v praxi a s nimi spojené úvahy de lege ferenda v nadväznosti na v súčasnosti platné znenie § 5 Zákona o mimoriadnych opatreniach?

Vo všeobecnosti môžeme konštatovať, že na obchodné spoločnosti je kladená požiadavka **využívania tých elektronických prostriedkov, ktorých zvolená forma spĺňa podmienku zákazu zneužitia práv**. Podmienky účasti na valnom zhromaždení by mali byť zároveň upravené tak aby umožňovali **overenie totožnosti** danej osoby.

Ďalšou významnou požiadavkou je splnenie povinnosti **zaobchádzania za rovnakých podmienok so všetkými zúčastnenými**. V tejto súvislosti by mal byť zaručený rovnaký prístup k danému zariadeniu všetkých členov, z toho vychádzajúc dostupnosť zvolených technických prostriedkov je jedným z nezanedbateľných prvkov, ktoré je potrebné v súvislosti s konaním valného zhromaždenia zabezpečiť.

Za predpokladu súhlasu účastníkov valného zhromaždenia, ktorý môže byť udelený napríklad na začiatku konaného zasadnutia, je podľa nášho názoru vhodné zväziť **nahrávanie zasadnutia** valného zhromaždenia a následná **archivácia záznamu** po určitú dobu. Takto vyhotovený záznam by mohol slúžiť pre prípad potenciálnych súvisiacich sporov.

Starostlivé zváženie si vyžaduje taktiež zvolenie platformy, prostredníctvom ktorej sa zasadnutie valného zhromaždenia bude konať. Voľne dostupné nástroje častokrát neposkytujú dostatočnú podporu realizácie stretnutí za účasti väčšieho počtu osôb s adekvátnym zabezpečením prenosu zvuku a obrazu. Najčastejšie sa vyskytujúcou komplikáciou v prípade online platforiem je spravidla kvalita pripojenia, prerušenie z technických dôvodov, prípadne výpadok obrazu alebo zvuku niektorého z prítomných. V tomto prípade je podľa nášho názoru vhodné už v priebehu zasadnutia valného zhromaždenia akonáhle sa výskyt tejto situácie zistí napríklad opakovať prednesenú reč alebo opísať účastníkovi s technickým problémom čo sa v daný časový úsek dialo, samozrejme pri výskyte výpadku v čase hlasovania hlasovanie opakovať. Zväziť je potrebné taktiež situáciu či by v prípade dlhšieho časového úseku, v ktorom by bol takýto výpadok zaznamenaný nebolo vhodné zasadnutie valného zhromaždenia opakovať.

3 ZÁVER

Záverom možno konštatovať, že pandémia respiračného ochorenia COVID-19 právu obchodných spoločností vytyčila nové výzvy. Právna prax by na tieto výzvy mala reagovať a samozrejme umožniť pokračovanie činnosti obchodných spoločností aj napriek vzdialenosti, ktorá aktuálne môže zúčastnené osoby oddeľovať. Nám dostupné technické prostriedky nedokážu plnohodnotne nahradiť osobné stretnutia, túto výzvu, ktorá pred nami stojí sa však musíme snažiť čo najefektívnejšie snažiť prekonať a umožniť spoločnostiam aj naďalej funkčne reagovať na problémy, ktoré sa počas ich existencie vyskytnú.

Použitá literatúra:

1. Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov.
2. Zákon č. 62/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 a v justícii a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v znení neskorších predpisov
3. <https://www.justice.gov.sk/Stranky/Ministerstvo/Otazky-COVID-19.aspx>

---

²⁰ „Berúc do úvahy doterajšie skúsenosti s aplikáciou platného znenia § 5 sa navrhuje zrušiť doterajšia naviazanosť § 5 na § 190a až §190d Obchodného zákonníka, pričom namiesto toho sa v odseku 2 normuje nové pravidlo určovania technických podmienok vykonania korešpondenčného hlasovania a účasti na rozhodovaní kolektívneho orgánu prostredníctvom elektronických prostriedkov. Právna úprava aj naďalej zostáva naviazaná na stav mimoriadnej situácie a núdzový stav.“ Dôvodová správa k Zákonom č. 9/2021 ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v súvislosti s druhou vlnou pandémie ochorenia COVID-19

4. Zákon č. 9/2021 ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v súvislosti s druhou vlnou pandémie ochorenia COVID-19
5. Dôvodová správa k Zákonu č. 9/2021 ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v súvislosti s druhou vlnou pandémie ochorenia COVID-19
6. PATAKYOVÁ, M., GRAMBLIČKOVÁ, B. Mandatory and default regulation in Slovak commercial law. In: Bratislava Law Review, 2020. Vol. 4. No 1., dostupné na <https://blr.flaw.uniba.sk/index.php/BLR/article/view/176/150>
7. PINTÉROVÁ, D.: *Valné zhromaždenie v čase COVID-19 a úvahy de lege ferenda*. Dostupné na <https://comeniusblog.flaw.uniba.sk/2020/12/22/valne-zhromazdenie-v-case-covid-19-a-uvahy-de-lege-ferenda/>
8. MAGOČOVÁ, B. 2021. *7 zmien podľa zákona č. 9/2021 Z. Z. s najväčším vplyvom na život a podnikanie počas pandémie*. In: Dane a účtovníctvo 3/2021, roč. XVIII. č. 3, s. 80
9. MIČUDOVA, T.: *Prijatie zákona o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením COVID-19*. Dostupné na <https://www.epi.sk/odborny-clanok/prijatie-zakona-o-niektorých-mimoriadnych-opatreniach-v-suvislosti-so-sirenim-covid-19.htm>
10. WÁCLAVOVÁ, L. 2009. *Elektronický podpis- aplikačné problémy spojené s jeho využívaním*. In. bulletin slovenskej advokácie. roč. XV. č. 9, s. 48
11. PATAKYOVÁ, M. a kol. *Obchodný zákonník. Komentár*. 5. vydanie. Bratislava: C.H.Beck, 2017, s. 1691, ISBN 978-80-89603-46-6
12. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, Sp. zn. 10Obdo/22/2018 z 12. 2. 2019
13. BLAHA, M. § 130 *Rozhodovanie mimo valného zhromaždenia*. In PATAKYOVÁ, M. a kol. *Obchodný zákonník. Komentár*. 5. Vydanie. Bratislava: C.H.Beck, 2017
14. UKROPEC, A. Komparácia niektorých aspektov akciovej spoločnosti s českou právnou úpravou. In: *Magister Officiorum 1/2014*. roč.IV. č.1 UKROPEC, A. Komparácia niektorých aspektov akciovej spoločnosti s českou právnou úpravou. In: *Magister Officiorum 1/2014*. roč.IV. č.1
15. DĚDIČ, J., LASÁK, J. 2020. Rozhodování per rollam v akciové společnosti. In: *JURISPRUDENCE 5/2020*, roč. XXIX. č. 5. ISSN 1802-3843
16. Zákon č. 90/2021 Sb. o obchodních společnostech a družstvech
17. Zákon č. 191/2020 Sb. o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru SARS CoV-2 na osoby účastníci se soudního řízení, poškozené, oběti trestných činů a právnické osoby a o změně insolvenčního zákona a občanského soudního řádu
18. Zákon č. 33/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 90/2021 Sb. o obchodních společnostech a družstvech

Kontaktné údaje:

Mgr. Noemi Turanovičová
noemi.turanovicova@flaw.uniba.sk
Slovenská akadémia vied, Ústav štátu a práva
Klemensova 2522/19
811 09 Bratislava
Slovenská republika

PRÁVNICKÁ FAKULTA
Univerzita Komenského
v Bratislave